

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Świętokrzyski
System Innowacji
Współpraca - Wzrost - Wpływy

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „Perspektywy RSI Świętokrzyskie (III Etap)” jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

„Badanie potencjału szkolnictwa zawodowego w województwie świętokrzyskim oraz perspektyw i uwarunkowań włączenia w budowanie gospodarki opartej o wiedzę”

Raport z Badania Wstępnego

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Zespół autorski:

Karolina Wójcik

Małgorzata Majka

Weronika Chodacz

Justyna Szymańska

Cezary Ulasiński

Dagmara Bieńkowska

z Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

Współpraca:

Sylwia Roman

Anna Kraczka

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
Cele badania. Struktura raportu	4
Metodologia badania	6
Gospodarka oparta na wiedzy – sposób rozumienia pojęcia	7
2. Prezentacja szkół zawodowych i kierunków kształcenia w województwie świętokrzyskim	9
Kierunki kształcenia.....	14
3. Segmentacja badanych kierunków kształcenia na grupy o silnym, średnim oraz słabym potencjale oddziaływania na tworzenie gospodarki opartej na wiedzy.....	17
Opis wymiarów, w oparciu o które dokonano segmentacji	19
Segmentacja kierunków kształcenia	21
Segment 1. Silne oddziaływanie na gospodarkę opartą na wiedzy	24
Segment 2. Średnie oddziaływanie na gospodarkę opartą na wiedzy.....	32
Segment 3. Słabe oddziaływanie na gospodarkę opartą na wiedzy	38
4. Katalog obszarów i czynników sukcesu	46
5. Drzewo problemów obrazujące logikę oddziaływania problemów związanych z włączaniem szkolnictwa zawodowego w gospodarkę opartą na wiedzy.....	70
Załączniki	71
ANEKS	101

1. Wprowadzenie

Strona | 4

Dla kreowania elastycznego modelu szkolnictwa zawodowego, odpowiadającego potrzebom regionalnej gospodarki oraz rynku pracy, niezbędny jest ciągły monitoring zjawisk związanych z funkcjonowaniem systemu kształcenia zawodowego. Diagnoza ta powinna obejmować nie tylko szkoły (a w ich ramach poszczególne grupy podmiotów kształcenia zawodowego: uczniów, nauczycieli i kadre zarządzającą, a także szkolną infrastrukturę), ale także ich otoczenie (pracodawcy, instytucje rynku pracy) oraz powiązania między nimi.

Warto zwrócić uwagę na pułapkę, jaka pojawia się przy próbach ogólnej diagnozy systemu edukacji zawodowej w powiązaniu z potrzebami rynku pracy na poziomie regionalnym (nie mówiąc już o centralnym). Badania takie dostarczają swoistej fotografii z lotu ptaka – pozwalają na szeroki ogląd sytuacji – cenny, ale często niedający podstaw do formułowania konkretnych rekomendacji i zaleceń, według których można podejmować efektywne zmiany w zakresie kształcenia zawodowego.

Niezbędne są zatem działania o węższym zakresie, dostosowane do specyfiki regionalnych i lokalnych rynków pracy, skupiające się na branżach strategicznych z punktu widzenia rozwoju regionu – właśnie taki charakter ma „Badanie potencjału szkolnictwa zawodowego w województwie świętokrzyskim oraz perspektyw i uwarunkowań włączenia w budowanie gospodarki opartej o wiedzę”.

Cele badania. Struktura raportu

Głównym celem badania jest analiza aktywności i potencjału szkół zawodowych działających w regionie świętokrzyskim pod kątem możliwości ich włączenia w proces rozwoju Gospodarki Opartej na Wiedzy.

Cel główny dekomponuje się na następujące cele szczegółowe:

- 1) diagnoza i analiza potencjału szkolnictwa zawodowego w województwie świętokrzyskim;
- 2) wskazanie obszarów mających wpływ na włączenie szkolnictwa zawodowego do procesów budowy gospodarki opartej na wiedzy;
- 3) identyfikacja tych obszarów, w odniesieniu do których Samorząd Województwa, starostwa powiatowe oraz szkoły mogą podjąć działania korygujące;
- 4) identyfikacja „dobrych praktyk” oraz sformułowanie wniosków i rekomendacji dla Zarządu Województwa, Starostów lub/i dyrektorów szkół.

Realizacja badania podzielona została na fazy, które zestawia poniższy schemat. Niniejszy raport podsumowuje fazę Badania Wstępnego, odpowiadającą przede wszystkim na dwa pierwsze z zaprezentowanych powyżej celów szczegółowych.

Faza przygotowawcza

- uszczegółowienie metodologii badania, opracowanie projektów narzędzi oraz listy respondentów do badania CATI
- **PRODUKT nr 1: Raport Metodologiczny**

Faza Badania Wstępnego

- analiza danych zastanych
- przeprowadzenie badania CATI przedstawicieli Powiatowych Rad Zatrudnienia
- przeprowadzenie badania CATI przedstawicieli instytucji reprezentujących przedsiębiorców
- przeprowadzenie badania CATI kadry zarządzającej ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi
- przeprowadzenie badań kwestionariuszowych w szkołach - badanie uczniów
- przeprowadzenie badań kwestionariuszowych w szkołach - badanie nauczycieli
- analiza i synteza danych zebranych w ramach badania wstępnego
- **PRODUKT nr 2: Raport z Badania Wstępnego**

Faza Badania Właściwego

- przeprowadzenie indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) w celu zidentyfikowanych czynników sukcesu
- przeprowadzenie zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI) w celu zidentyfikowanych czynników sukcesu
- *desk research* stron internetowych
- analiza i synteza danych zebranych w ramach Badania Właściwego
- **PRODUKT nr 3: Raport z Badania Właściwego**

Faza końcowa

- synteza rezultatów Badania Wstępnego oraz Badania Właściwego
- **PRODUKT nr 4: Raport końcowy**

Zgodnie z wymogami Zamawiającego niniejsze opracowanie składa się z następujących części:

- Wprowadzenie (prezentacja celów badania, metodologii, sposobu rozumienia pojęcia gospodarki opartej na wiedzy);
- Prezentacja szkół zawodowych i kierunków kształcenia w województwie świętokrzyskim (w ujęciu opisowym i graficznym);
- Segmentacja badanych kierunków kształcenia na grupy o silnym, średnim oraz słabym potencjale oddziaływania na tworzenie gospodarki opartej na wiedzy;
- Katalog obszarów i czynników sukcesu – rozumianego jako większe zaangażowanie szkolnictwa zawodowego w tworzenie gospodarki opartej na wiedzy w województwie świętokrzyskim z podziałem na typy jednostek mogących przyczynić się do osiągnięcia oczekiwanych zmian;

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

- Drzewo problemów obrazujące logikę oddziaływania problemów związanych z włączaniem szkolnictwa zawodowego w gospodarkę opartą na wiedzy oraz ich skutków.

Metodologia badania

Zestawienie metod i narzędzi badawczych zastosowanych w fazie Badania Wstępnego wraz z liczebnością zrealizowanych prób, znajduje się w poniższej tabeli¹. Faza badań reaktywnych poprzedzona została analizą danych zastanych, która towarzyszyć będzie działaniom badawczym również w fazie Badania Właściwego.

Strona | 6

Zadanie	Metoda badawcza	Narzędzie badawcze ²	Liczebność próby	Termin realizacji
Przeprowadzenie badania przedstawicieli Powiatowych Rad Zatrudnienia	CATI	Kwestionariusz wywiadu telefonicznego z przedstawicielami PRZ	N=14 przedstawicieli Powiatowych Rad Zatrudnienia – po jednej osobie z każdego powiatu	16-30.08.2011
Przeprowadzenie badania przedstawicieli instytucji reprezentujących przedsiębiorców	CATI	Kwestionariusz wywiadu telefonicznego z przedstawicielami instytucji reprezentujących przedsiębiorców	N=10 przedstawicieli instytucji reprezentujących przedsiębiorców – po jednej osobie z 10 instytucji	16-30.08.2011
Przeprowadzenie badania kadry zarządzającej ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi	Ankieta e-mail, PAPI ³	Kwestionariusz ankiety e-mail z kadrą zarządzającą ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi, kwestionariusz wywiadu osobistego z kadrą zarządzającą ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi	N=28 przedstawicieli kadry zarządzającej ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi – jedna osoba w każdej ze szkół	16.08-09.09.2011 (badanie e-mail); 03.09-12.09.2011 (badanie PAPI)
Przeprowadzenie badań kwestionariuszowych w szkołach – badanie uczniów	Ankieta audytoryjna	Kwestionariusz ankiety audytoryjnej z uczniami	N=513 – w każdej z 28 szkół objętych badaniem w badaniu udział wzięła jedna klasa ⁴	03.09-12.09.2011

¹ Szczegółowy opis zastosowanych metod badawczych oraz zestawienie źródeł do analizy danych zastanych znajduje się w Raporcie Metodologicznym.

² Narzędzia badawcze zastosowane w badaniu znajdują się w załączniku do niniejszego raportu.

³ Zmiana w stosunku do zapisów Raportu Metodologicznego.

⁴ Zwiększenie liczebności próby w stosunku do zakładanej w Raporcie Metodologicznym (N=420).

Przeprowadzenie badań kwestionariuszowych w szkołach – badanie nauczycieli	PAPI	Kwestionariusz wywiadu osobistego z nauczycielami	N=111 nauczycieli ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, po 4 osoby w każdej z 28 szkół ⁵	03.09-12.09.2011
--	------	---	---	------------------

Badanie przebiegało sprawnie. Mimo terminu realizacji problematycznego w szczególności w kontekście prowadzenia badania szkół w pierwszych dniach września, respondenci wykazali dużą dozę dobrej woli i elastyczności⁶.

Gospodarka oparta na wiedzy – sposób rozumienia pojęcia

Kluczowym pojęciem dla analizy potencjału szkolnictwa zawodowego w niniejszym badaniu jest termin „gospodarka oparta na wiedzy”. Dlatego konieczne jest określenie, jak ten popularny i używany w różnych kontekstach termin jest rozumiany. Wykonawca posługując się pojęciem „gospodarka oparta na wiedzy” (ang. *knowledge-based economy*), ma na myśli gospodarkę, „która bezpośrednio bazuje na produkcji, dystrybucji i stosowaniu wiedzy i informacji”⁷. Jest to więc gospodarka, w której najważniejszym zasobem jest wiedza, a najważniejszym procesem staje się uczenie⁸.

Na potrzeby niniejszego badania Wykonawca zdecydował się przyjąć definicję pochodzącą z opracowania Banku Światowego, który starał się stworzyć uniwersalne ramy metodologiczne pomiaru gospodarki opartej na wiedzy. Efektem prac jest metodologia KAM (ang. *Knowledge Assessment Methodology*) pozwalająca na porównywanie różnych gospodarek. Zgodnie z przytaczaną definicją gospodarka oparta na wiedzy (GOW) wykorzystuje wiedzę jako kluczowy czynnik wzrostu ekonomicznego. „To gospodarka, w której wiedza jest nabywana, tworzona, rozprzestrzeniana i skutecznie wykorzystywana do wzmocnienia rozwoju gospodarczego”⁹. Warto również dodać, że wiedza nie odnosi się jedynie do technologii informatycznych i innowacji technicznych, ale obejmuje także inne dziedziny, których wykorzystanie w praktyce prowadzi w konsekwencji do rozwoju gospodarczego.

Tak rozumiana gospodarka oparta na wiedzy ma cztery filary, które warunkują jej rozwój. Zdecydowano się na przytoczenie tej właśnie koncepcji wskaźników GOW ze względu na jej dużą przydatność do celów badania oraz upowszechnienie w literaturze przedmiotu.

Cztery filary budujące gospodarkę opartą na wiedzy to:

⁵ W jednej z placówek (szkoła policealna) nie było możliwości objęcia badaniem czwartego nauczyciela, gdyż wytypowana klasa w okresie realizacji badania rozpoczynała dopiero zajęcia roku szkolnego 2011/2012 i nie wszyscy nauczyciele byli obecni podczas wizyty ankietarki – skutkiem tego jest objęcie badaniem o 1 osobę mniej w stosunku do liczebności zakładanej w Raporcie Metodologicznym.

⁶ Postulowali jednak, by planując realizację ewentualnych kolejnych działań badawczych obejmujących szkoły, Zamawiający wyznaczali dla nich inny termin. Dotyczy to w szczególności etapu analizy danych zastanych polegającego na aktualizacji bazy danych szkół zawodowych o liczbę uczniów w bieżącym roku szkolnym.

⁷ OECD, *The Knowledge-Based Economy*, OECD 1996, s. 7.

⁸ B. Onak-Szczepaniak, *Budowa gospodarki opartej na wiedzy w Polsce w kontekście integracji z Unią Europejską* [w:] *Konkurencyjność rynku pracy i jego podmiotów*, (red.) D. Kopycińska, Szczecin 2005, s. 34

⁹ D.H.C.Chen, C.J.Dahlman, *The Knowledge Economy, the KAM Methodology and World Bank Operations*, World Bank, Washington 2005, s. 4

- 1) zachęty ekonomiczne i wsparcie instytucjonalne, zapewniane przez instytucje i polityki ekonomiczne, pozwalające na efektywną mobilizację i alokację zasobów oraz stymulujące kreatywność i rozprzestrzenianie się wiedzy;
- 2) wykształceni i wykwalifikowani pracownicy, którzy podnoszą i dostosowują swoje kwalifikacje, aby efektywnie wytwarzać oraz wykorzystywać wiedzę;
- 3) skuteczny system innowacji łączący firmy, centra badawcze, uniwersytety, konsultantów i inne organizacje, który nadąża za przemianami wiedzy i jest w stanie włączyć się do rosnących zbiorów wiedzy globalnej i zaadaptować ją do lokalnych potrzeb;
- 4) nowoczesna i adekwatna infrastruktura informacyjna¹⁰.

Strona | 8

Ze względu na tematykę i zakres przedmiotowy badania, w badaniu skupiono się na analizie potencjału szkolnictwa zawodowego w kontekście drugiego, trzeciego i czwartego filaru GOW (pierwszy odnoszący się do otoczenia instytucjonalnego nie był szerzej analizowany, gdyż zależy w głównej mierze od regulacji systemowych). Ponadto, w analizę kompetencji zasobów ludzkich włączono koncepcję kompetencji kluczowych jako niezbędnych do efektywnego funkcjonowania w nowoczesnej rzeczywistości.

Kompetencje kluczowe stanowią takie połączenie wiedzy, umiejętności i postaw, które jest konieczne do osobistej samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia. Takie rozumienie zawarte jest w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 18 grudnia 2006 roku w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, zgodnie z którym „państwa członkowskie powinny rozwijać ofertę kompetencji kluczowych dla wszystkich w ramach ich strategii uczenia się przez całe życie, w tym strategii osiągnięcia powszechnej alfabetyzacji, a także wykorzystania dokumentu *Kompetencje Kluczowe w uczeniu się przez całe życie – Europejskie ramy odniesienia*.

W dokumencie tym ustanowiono osiem kompetencji kluczowych:

- 1) porozumiewanie się w języku ojczystym;
- 2) porozumiewanie się w językach obcych;
- 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- 4) kompetencje informatyczne;
- 5) umiejętność uczenia się;
- 6) kompetencje społeczne i obywatelskie;
- 7) inicjatywność i przedsiębiorczość;
- 8) świadomość i ekspresja kulturalna.

W badaniu zdiagnozowano poziom kompetencji kluczowych uczniów – wedle ich własnych deklaracji oraz w ocenie nauczycieli¹¹.

¹⁰ *Ibidem*.

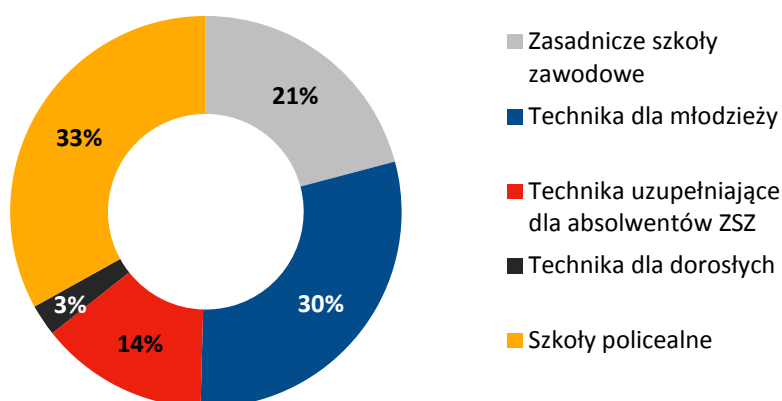
¹¹ Szczegółowy opis operacjonalizacji kompetencji kluczowych oraz filarów GOW zaprezentowany został w Raporcie Metodologicznym.

2. Prezentacja szkół zawodowych i kierunków kształcenia w województwie świętokrzyskim

Strona | 9

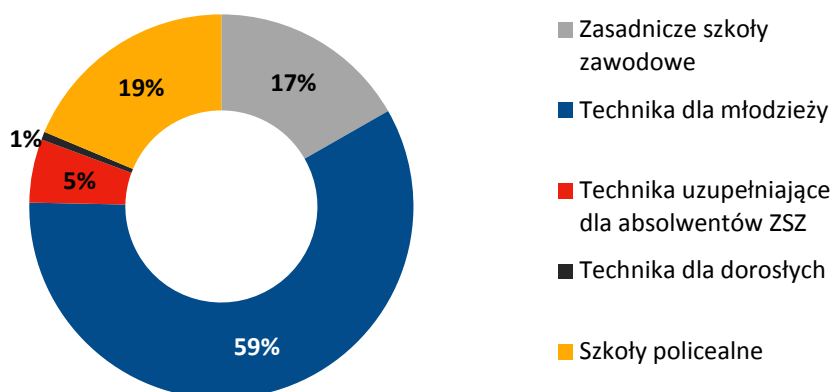
Na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonuje 230 szkół zawodowych. Najwięcej wśród nich jest techników (106), które stanowią ponad połowę wszystkich szkół regionu. Większość to technika dla młodzieży (30% wszystkich szkół), 14% stanowią technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, 3% to natomiast technika dla dorosłych. Co piąta spośród szkół regionu to zasadnicza szkoła zawodowa. W województwie świętokrzyskim jest ich w sumie 48. Co trzecia placówka w regionie to szkoła policealna. Jest ich 76.

Wykres 1. Ponadgimnazjalne szkoły zawodowe w województwie świętokrzyskim w roku szkolnym 2011/2012.

Jak widać na wykresie 2, w roku szkolnym 2010/2011 największym zainteresowaniem cieszyły się technika. Kształciły się tam dwie trzecie wszystkich uczniów szkół zawodowych województwa, z tymże zdecydowana większość (59%) w technikach dla młodzieży. Niemal co piąta osoba uczyła się w szkole policealnej (19%) i podobny odsetek w zasadniczej szkole zawodowej (17%).

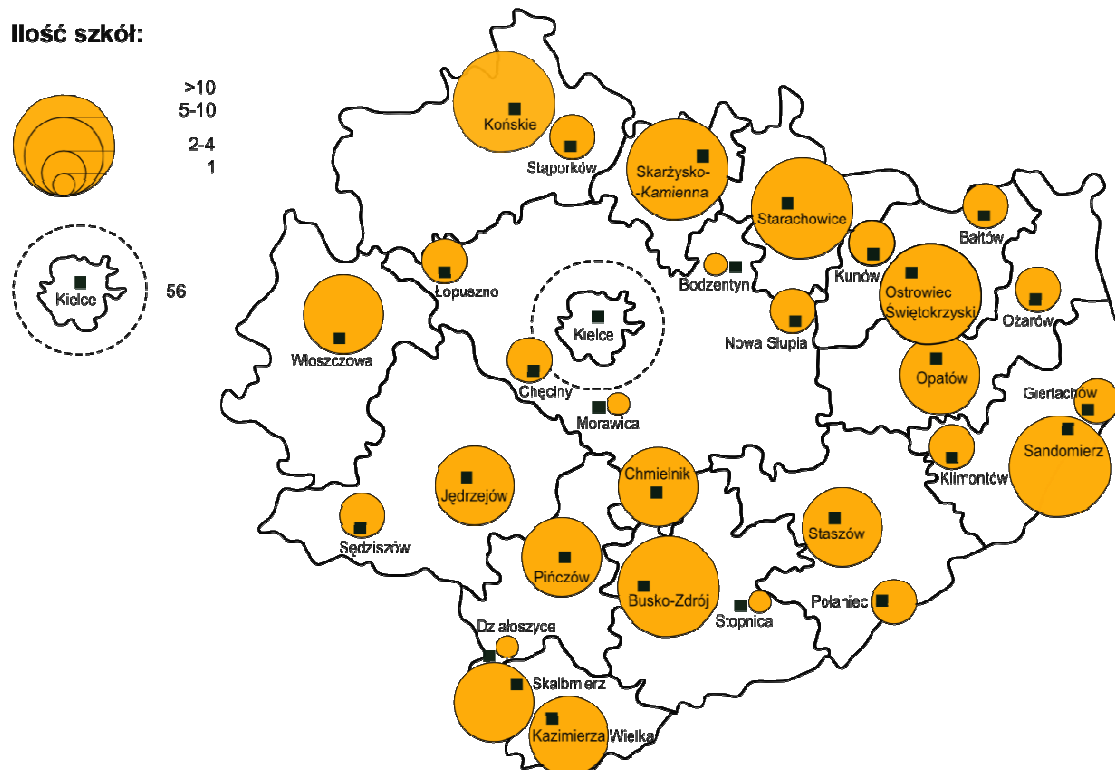
Wykres 2. Uczniowie kształcący się w szkołach zawodowych w roku szkolnym 2010/2011.

Jak widać na mapie 1, Kielce stanowią centrum edukacji zawodowej w województwie świętokrzyskim. Jedna czwarta (56) wszystkich szkół regionu znajduje się w Kielcach, w tym jedna trzecia szkół policealnych (25) i techników uzupełniających dla dorosłych (9). W stolicy województwa zlokalizowanych jest stosunkowo najmniej zasadniczych szkół zawodowych – 7 (15%)¹².

¹² Dokładna liczba szkół w poszczególnych powiatach znajduje się w tabeli 1 w aneksie.

Mapa 1. Liczba ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w powiatach województwa świętokrzyskiego.

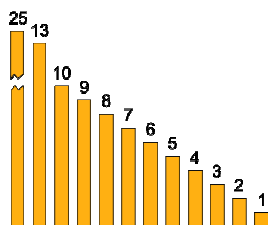

Strona | 11

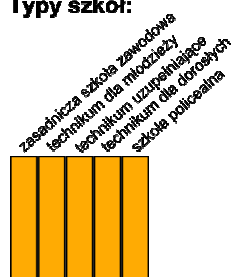
W Kielcach uczy się ponad jedna czwarta (26%) wszystkich uczniów szkół zawodowych. Niemal jedna trzecia uczniów techników i 15% uczniów zasadniczych szkół zawodowych. Ponadto w roku szkolnym 2010/2011 w Kielcach kształciły się dwie piąte (42%) uczniów szkół policealnych. Drugim co do wielkości ośrodkiem edukacyjnym regionu jest powiat ostrowiecki, w którym mieszczą się 22 szkoły: 4 zasadnicze szkoły zawodowe, 11 techników i 7 szkół policealnych. W powiecie kształcą się co dziesiąty uczeń szkoły zawodowej. Kolejne pod względem liczby szkół powiaty, w których mieści się po 19 placówek, to powiat konecki i sandomierski. Kształcą się tam odpowiednio 7% i 6% uczniów regionu. Ponadto w powiecie koneckim uczy się niemal co dziesiąty (9%) spośród wszystkich uczniów zasadniczych szkół zawodowych województwa. Jest tam zlokalizowanych aż pięć szkół tego typu. Najmniejszym ośrodkiem edukacyjnym w województwie świętokrzyskim jest powiat pińczowski, w którym znajduje się tylko sześć szkół i uczy się 2% wszystkich uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych.

Mapa 2. Liczba szkół zawodowych w powiatach województwa świętokrzyskiego i odsetek osób w wieku 15–19 lat kształcący się w tych szkołach.

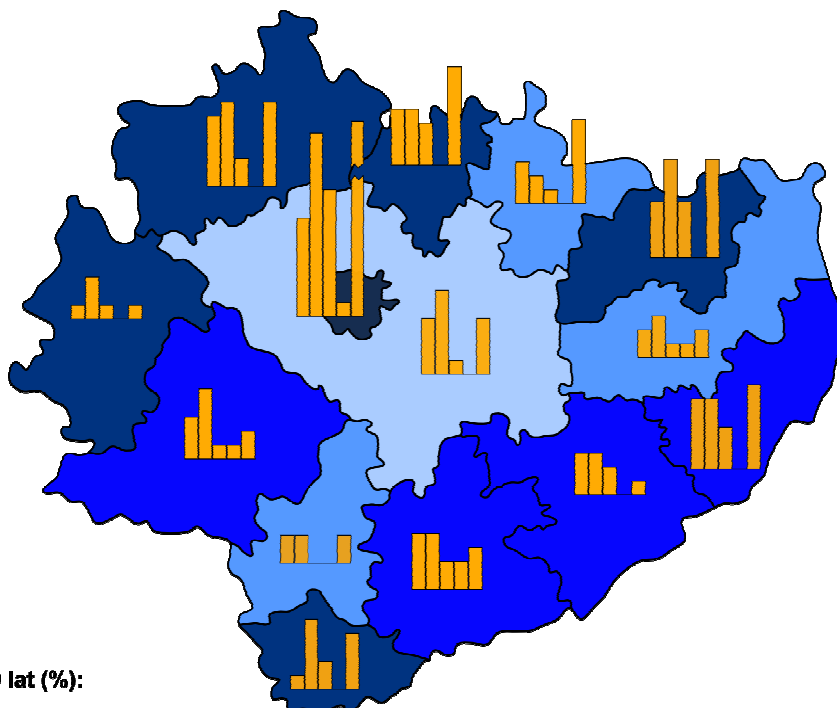
Ilość szkół:

Typy szkół:

Liczba uczniów w stosunku do liczby osób w wieku 15-19 lat (%):

W województwie świętokrzyskim w roku szkolnym 2010/2011 w szkołach zawodowych uczyło się 35 011 uczniów, czyli co trzecia osoba w wieku 15–19 lat zamieszkała na terenie regionu¹³. Szczególnie wysoki odsetek uczniów szkół zawodowych wśród młodzieży w wieku szkolnym jest widoczny w północno-wschodnich powiatach regionu: włoszczowskim (41%), koneckim (40%) i skarżyskim (42%), a także w powiecie kazimierskim na południu województwa (49%). Najwyższy procent młodzieży kształcącej się w szkołach zawodowych dostrzec można w Kielcach (66%). Jest to jednak liczba zawyżona ze względu na to, że do szkół w mieście dojeżdża młodzież z powiatu kieleckiego, gdzie odsetek uczących się wyniósł tylko 7%.

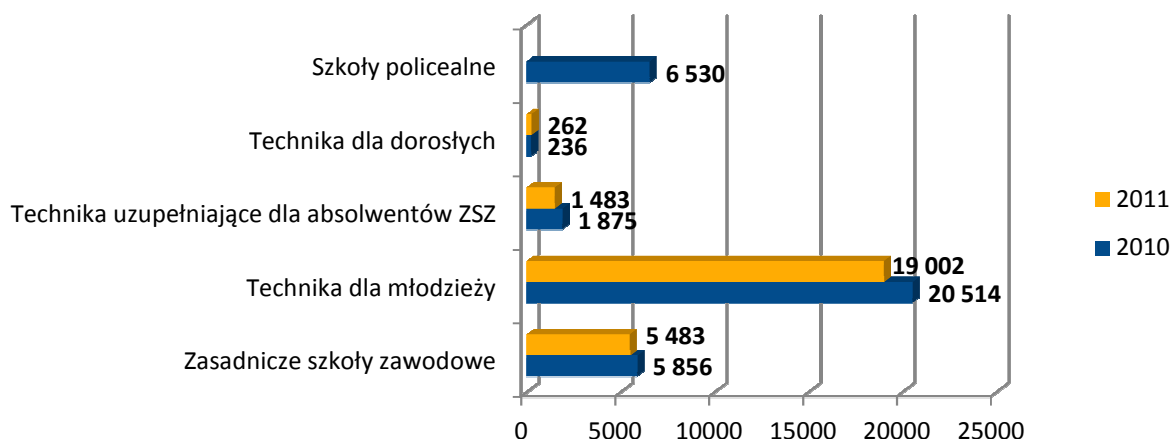
Na wykresie 3 widać różnicę liczby uczniów kształcących się w poszczególnych typach szkół w latach 2010/2011 i rozpoczynających naukę w roku szkolnym 2011/2012. Wszystkie szkoły odnotowały nieznaczny spadek liczby uczniów¹⁴. Jednak liczba ta we wszystkich szkołach prócz policealnych, które nie były poddane analizie, obniżyła się proporcjonalnie. Oznacza to, że na przestrzeni ostatnich dwóch

¹³ Na podstawie danych GUS BDL. W obliczeniach nie uwzględniono uczniów szkół policealnych i techników dla dorosłych, ponieważ ich wiek przekracza przedział 15–19 lat. Dane za 2011 rok w momencie badania były niedostępne.

¹⁴ W zestawieniach dotyczących uczniów nie ujęto szkół policealnych, ponieważ w momencie badania większość z nich wciąż prowadziła nabór na rok szkolny 2011/2012.

lat nie spadła popularność żadnego typu szkoły na rzecz innych, a zmniejszenie się liczby uczniów prawdopodobnie wiąże się z ogólnym spadkiem liczby ludności w wieku szkolnym w regionie.¹⁵

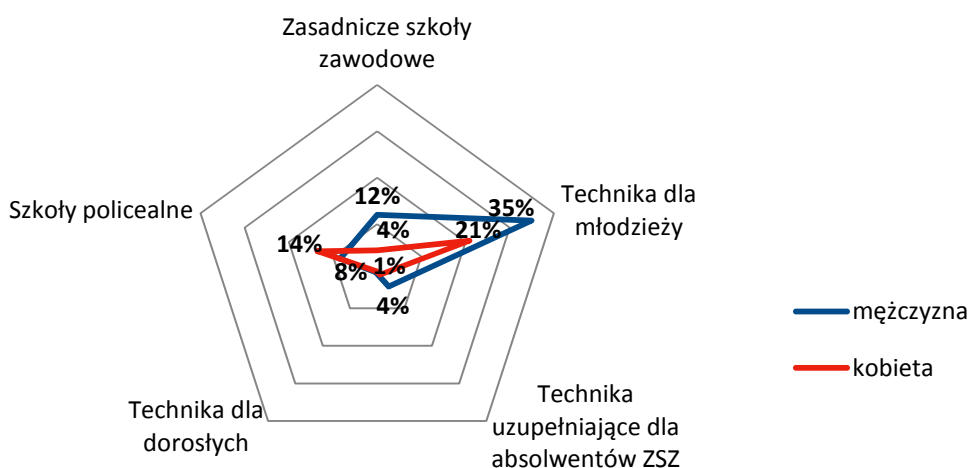
Wykres 3. Zmiana liczby uczniów kształcących się w 2010 i 2011 roku w szkołach zawodowych regionu.

Strona | 13

W roku szkolnym 2010/2011 w szkołach zawodowych kształciło się więcej mężczyzn niż kobiet, które stanowiły 40% wszystkich uczniów¹⁶. Tylko 23% populacji kobiet w województwie świętokrzyskim w wieku 15–19 lat uczyło się w którejś ze szkół zawodowych w porównaniu do 43% mężczyzn¹⁷. W zasadniczych szkołach zawodowych kształciła się co dziesiąta uczennica z badanych szkół regionu i co piąty uczeń. Dominację kobiet (62%) dostrzec można jedynie w szkołach policealnych, gdzie stanowiły one niemal dwie trzecie uczniów, co prawdopodobnie wiąże się z faktem, że część absolwentek liceów ogólnokształcących decyduje się na kontynuację nauki w policealnych szkołach zawodowych.

Wykres 4. Zróżnicowanie płci uczniów w różnych typach szkół zawodowych w roku szkolnym 2010/2011.

¹⁵ Liczba uczniów w podziale na szkoły i powiaty mieści się w tabeli 2 w aneksie.

¹⁶ W momencie badania szkoły nie dysponowały danymi dotyczącymi płci na rok szkolny 2011/2012.

¹⁷ Obliczono na podstawie danych GUS.

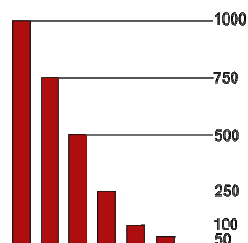
Kierunki kształcenia

W roku szkolnym 2010/2011 najwięcej uczniów (10% wszystkich kształcących się w szkołach zawodowych) uczyło się na kierunku technik informatyk¹⁸. Na kolejnych miejscach w rankingu popularności znalazły się kierunki technik hotelarstwa, technik budownictwa i technik mechanik (po 6%). Co dwudziesty uczeń (5%) uczył się w zawodzie technik ekonomista. W zasadniczych szkołach zawodowych natomiast największą popularnością cieszyły się takie kierunki jak mechanik pojazdów, fryzjer, kucharz, na których kształciło się odpowiednio 3% i po 2% wszystkich uczniów szkół zawodowych województwa. W roku szkolnym 2010/2011 najmniej uczniów kształciło się na kierunkach ślusarz-spawacz, krawiec, fotograf – po 1%.

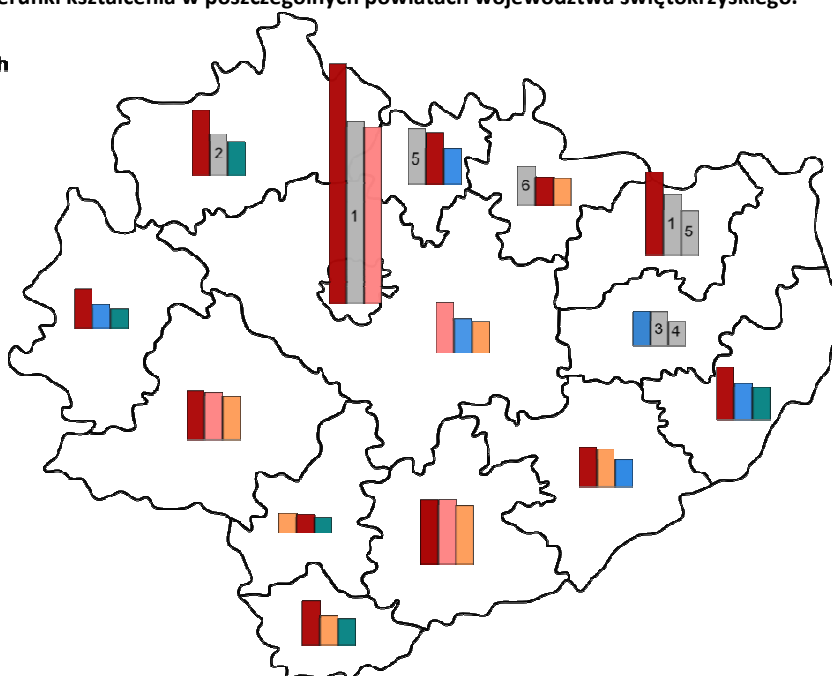
Warto zwrócić uwagę, że tylko kierunek technik informatyk, w którym kształci się 3523 uczniów, i technik mechanik (1968) znalazł się we wszystkich szkołach zawodowych województwa świętokrzyskiego. Drugi pod względem popularności technik hotelarstwa (2117 uczniów) nie pojawił się już w żadnej szkole powiatu opatowskiego i pińczowskiego. Co więcej osoby uczące się w Kielcach stanowią jedną trzecią wszystkich uczniów na obu najpopularniejszych kierunkach i niemal jedną czwartą kształcących się na kierunku technik hotelarstwa i technik mechanik. Tylko kierunek technik rolnik (11. pod względem liczby uczniów świętokrzyskich szkół zawodowych – 493) nie pojawił się w żadnej szkole w Kielcach.

Mapa 3. Najpopularniejsze kierunki kształcenia w poszczególnych powiatach województwa świętokrzyskiego.

Liczba uczniów na poszczególnych kierunkach:

Rodzaje kierunków:

* Inne najpopularniejsze kierunki na mapie: 1. technik usług fryzjerskich, 2. technik organizacji usług gastronomicznych, 3. mechanik pojazdów samochodowych, 4. technik rolnik, 5. technik logistyk, 6. technik BHP.

¹⁸ Obliczeń dokonano na podstawie danych z techników i zasadniczych szkół zawodowych za rok szkolny 2011/2012 i danych ze szkół policealnych za rok 2010/2011. Zestawienie wszystkich najpopularniejszych kierunków znajduje się w tabeli 3 w aneksie.

Opracowanie:

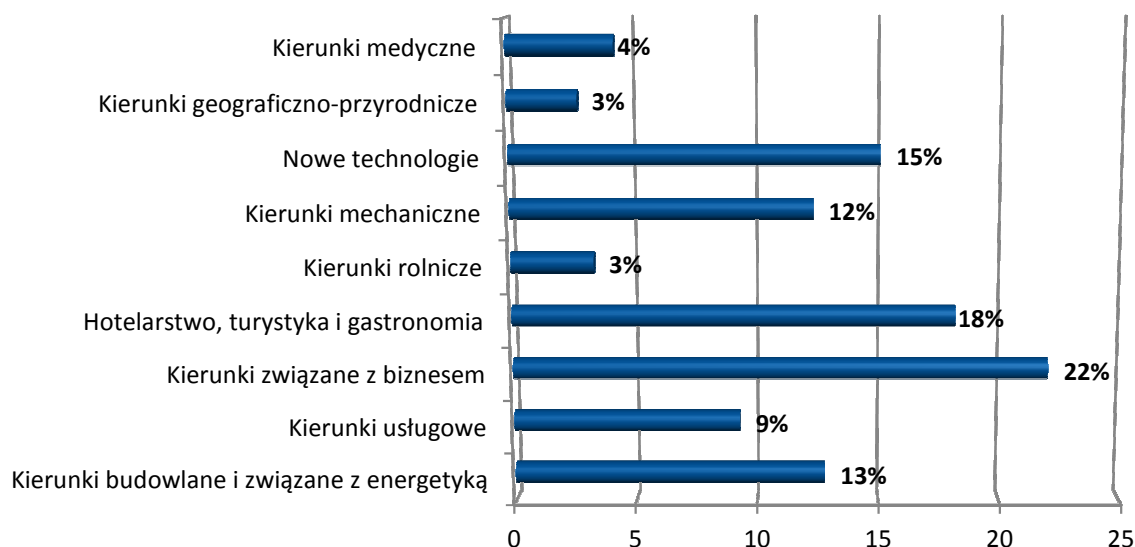
Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Jak widać, najpopularniejsze kierunki kształcenia zaliczają się do bardzo różnych branż i trudno na ich podstawie wskazać branżę dominującą w regionie. Aby więc sprawdzić, jakie branże są najpopularniejsze, kierunki podzielono na dziewięć typów.

- 1) Kierunki budowlane i związane z energetyką.
- 2) Kierunki usługowe (m.in. fryzjerstwo, kosmetyka).
- 3) Kierunki związane z biznesem (m.in. ekonomia, handel, spedycja i logistyka, reklama, ochrona).
- 4) Hotelarstwo, turystyka, gastronomia.
- 5) Kierunki rolnicze.
- 6) Kierunki mechaniczne.
- 7) Nowe technologie (m.in. informatyka, elektronika, mechatronika).
- 8) Kierunki geograficzno-przyrodnicze (m.in. ochrona środowiska, melioracja, geodezja).
- 9) Kierunki medyczne.

Wykres 5. Popularność grup kierunków kształcenia w województwie świętokrzyskim¹⁹.

Na wykresie 5 widać popularność poszczególnych grup kierunków w województwie świętokrzyskim. Okazuje się, że po zagregowaniu największą popularnością w regionie cieszą się kierunki związane z biznesem, a nie ICT. Na kierunkach okołobiznesowych kształci się niemal co czwarty uczeń szkół zawodowych regionu (22%). To dość liczna grupa kierunków, do której zaliczono ekonomię, handel, spedycję, logistykę, bezpieczeństwo i higienę pracy, reklamę, administrację oraz ochronę. Drugą co do popularności grupę stanowią kierunki hotelarskie, turystyczne i gastronomiczne. Wiedzę w tym zakresie

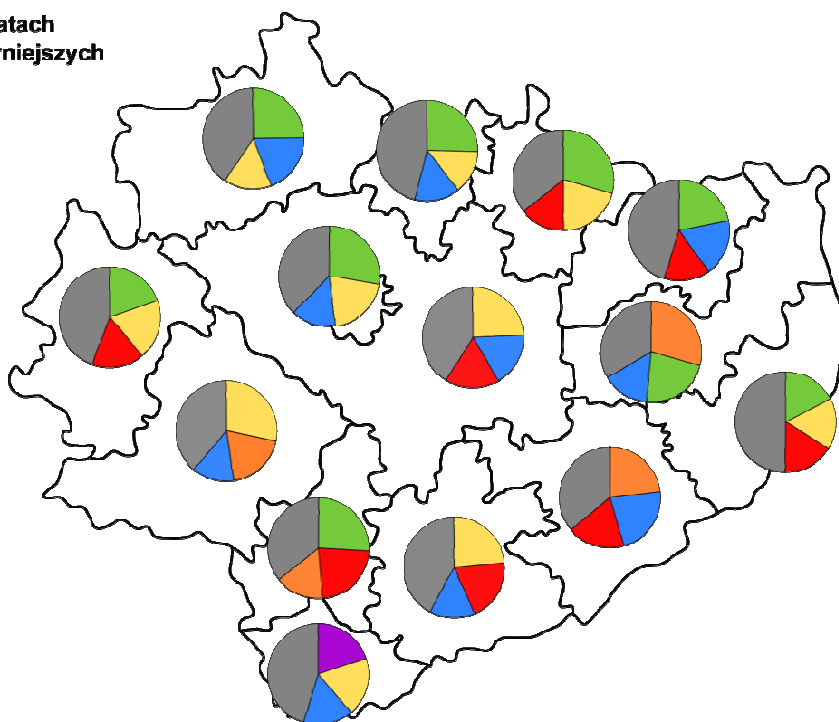
¹⁹ W zestawieniu wzięto pod uwagę liczbę uczniów zasadniczych szkół zawodowych i techników z roku szkolnego 2011/2012 i liczbę uczniów szkół policealnych z 2010/2011 roku ze względu na trwającą rekrutację do tego typu szkół w momencie badania. Szczegółowe dane na temat liczby uczniów kształcących się w poszczególnych grupach kierunków znajduje się w tabeli 4 aneksu.

zdobywa 18% uczniów. Kierunki związane z nowymi technologiami, do których zalicza się najpopularniejsza w województwie informatyka (lecz także elektronika, telekomunikacja, mechatronika), w tym zestawieniu znalazły się na trzecim miejscu (15% uczniów). Ponad co dziesiąty uczeń w regionie kształci się na kierunkach mechanicznych (12%) lub budowlanych (13%). Najniższy odsetek uczniów uczy się na kierunkach geograficzno-przyrodniczych i rolniczych (po 3%).

Mapa 4. Najpopularniejsze grupy kierunków w powiatach.

**Grupy kierunków w powiatach
według trzech najpopularniejszych**

- 1 Kierunki budowlane
- 2 Kierunki usługowe
- 3 Kierunki okołobiznesowe
- 4 Horeca*
- 5 Kierunki rolnicze
- 6 Kierunki mechaniczne
- 7 Nowe technologie
- 8 Kierunki przyrodnicze
- 9 Kierunki medyczne
- Grupy kierunków zajmujące
czwarte i kolejne miejsca
pod względem popularności

* Horeca – skrót od Hotel/Restaurant/Cafe odnoszący się do branż związanych z gastronomią. W niniejszym opracowaniu do tej grupy dodano także kierunki turystyczne.

Jak widać na mapie 4, popularność poszczególnych grup kierunków kształcenia nie jest zróżnicowana geograficznie. Niemal we wszystkich powiatach w pierwszej trójce pojawiają się kierunki okołobiznesowe, gastronomiczno-turystyczne i związane z nowymi technologiami. Warto zwrócić uwagę na powiat kazimierski, w którym najpopularniejszą branżą okazało się rolnictwo niepojawiające się w żadnym innym powiecie, co nie powinno zaskakiwać, jeśli wziąć pod uwagę rolniczy charakter południowego krańca województwa. Kierunki usługowe, kierunki geograficzno-przyrodnicze i kierunki medyczne nie znalazły się w pierwszej trójce w żadnym z powiatów regionu świętokrzyskiego, mimo że kierunek technik usług fryzjerskich był drugi co do popularności w Kielcach (por. mapa 3).

3. Segmentacja badanych kierunków kształcenia na grupy o silnym, średnim oraz słabym potencjale oddziaływania na tworzenie gospodarki opartej na wiedzy

Opis metodologii przyjętego sposobu segmentacji

Segmentacja kierunków kształcenia zawodowego została dokonana w oparciu o ich oddziaływanie na tworzenie gospodarki opartej na wiedzy w województwie świętokrzyskim. Segmentacja została dokonana tylko dla 28 kierunków, które objęte zostały badaniem. Kierunki te prezentuje tabela poniżej.

Strona | 17

	Powiat	Kierunek	Szkoła
1	ostrowiecki	technik żywienia i gospodarstwa domowego IV	ZS nr 1 w Ostrowcu Świętokrzyskim
2	starachowicki	t. organizacji reklamy II	ZSZ nr 2 w Starachowicach
3	kazimierski	technik agrobiznesu klasa IV	ZSR w Cudzynowicach
4	jędrzejowski	technik budownictwa IV	ZSP nr 2 w Jędrzejowie
5	jędrzejowski	technik obsługi turystycznej IV	ZSP nr 1 w Jędrzejowie
6	staszowski	technik mechatronik klasa IV	ZS w Staszowie
7	konecki	technik organizacji reklamy II	ZSP w Stąporkowie
8	konecki	technik budownictwa II	ZSPZ w Końskich
9	opatowski	technik technologii żywności III	ZS nr 1 w Opatowie
10	sandomierski	technik logistyk IV	PZSE w Sandomierzu
11	pińczowski	technik budownictwa IV	ZSZ w Pińczowie
12	włoszczowski	technik ochrony środowiska IV	ZSP nr2 we Włoszczowej
13	kielecki	technik masażysta I	Policealna Szkoła w Morawicy
14	Kielce	technik usług kosmetycznych II	Policealna Szkoła Akademii Zdrowia w Kielcach
15	staszowski	technik energetyki cieplnej II	ZS w Połańcu
16	skarżyski	technik organizacji reklamy II	ZSE w Skarżysku - Kamiennej
17	starachowicki	technik żywienia i gospodarstwa domowego IV	ZS nr1 w Starachowicach
18	skarżyski	technik mechatronik II	ZSTM w Skarżysku - Kamiennej
19	Kielce	technik kelner IV	ZSPS w Kielcach
20	włoszczowski	technik organizacji usług gastronomicznych IV	ZSP nr 3 we Włoszczowej
21	buski	technik budownictwa IV	ZSTiO w Busku - Zdroju
22	buski	technik hotelarstwa IV	ZSP nr 1 w Busku - Zdroju
23	sandomierski	technik hotelarstwa III	ZSGiH w Sandomierzu
24	Kielce	technik informatyk IV	ZSE w Kielcach
25	Kielce	technik mechatronik III	ZSM w Kielcach
26	Kielce	technik masażysta II	Policealna Szkoła Awans w Kielcach
27	ostrowiecki	technik mechatronik IV	ZS nr 3 w Ostrowcu Świętokrzyskim
28	ostrowiecki	technik logistyk III	ZDZ w Ostrowcu Świętokrzyskim

Celem przeprowadzenia segmentacji było wyodrębnienie trzech typów kierunków: takich, które mają silne, średnie oraz słabe oddziaływanie na gospodarkę opartą na wiedzy w województwie

świętokrzyskim (gospodarka oparta na wiedzy jest tu rozumiana zgodnie z koncepcją opisaną w raporcie metodologicznym).

Ponieważ segmentacja dotyczyła przebadanych kierunków kształcenia do jej opracowania wykorzystano wyniki badań uczniów, nauczycieli oraz kadry zarządzającej szkół. Została ona oparta na założeniu, że o sile oddziaływania kierunku na gospodarkę opartą na wiedzy będą decydować przede wszystkim kompetencje i umiejętności absolwentów tych kierunków, którzy mogą w przyszłości zostać pracownikami GOW. Możliwości odnalezienia się przyszłych absolwentów w gospodarce opartej na wiedzy zostały ocenione poprzez dwa czynniki: potencjał uczniów (kompetencje kluczowe), którzy kształcą się na badanych kierunkach oraz możliwości, jakie stwarza im szkoła, a konkretniej badany kierunek (dostęp do sprzętu, wiedzy).

Uznano, że aby absolwenci mogli włączyć się w proces budowania gospodarki opartej na wiedzy, powinni posiadać takie kompetencje jak: umiejętność korzystania z ICT, umiejętność wyszukiwania informacji, znajomość branżowego języka obcego, dostęp do aktualizowanych na bieżąco zasobów wiedzy ze swojej specjalizacji i umiejętność korzystania z nich, a także świadomość konieczności ciągłego poszerzania swojej wiedzy i gotowość do udziału w kursach czy szkoleniach. Równocześnie kadra kształcąca przyszłych pracowników GOW powinna im zapewnić dostęp do nowej wiedzy, kontakt z przedsiębiorstwami oraz ośrodkami badawczymi. Oznacza to, że sama kadra powinna się ciągle dokształcać i poszerzać swoją wiedzę.

Opisane powyżej założenia zostały skwantyfikowane w postaci dwóch wymiarów, które wspólnie pozwalają ocenić potencjał absolwentów w GOW. Wymiary te mierzą oba opisane powyżej czynniki:

Wymiar 1) potencjał uczniów badanego kierunku,

Wymiar 2) potencjał szkoły z perspektywy badanego kierunku.

Wymiar 1 „potencjał uczniów” mierzy przede wszystkim te umiejętności i cechy uczniów, które uczynią z nich dobrych pracowników w gospodarce opartej na wiedzy. Jak wspomniano w raporcie metodologicznym, te kompetencje odnoszą się przede wszystkim do umiejętności uczenia się oraz adaptowania nowych rozwiązań. Wymiar 2 „potencjał szkoły” mierzy możliwości, jakie uczniom badanego kierunku stwarza szkoła. Pozwala on ocenić, na ile uczniowie mają dostęp do wyposażenia, które odpowiada potrzebom nowoczesnego stanowiska pracy, oraz do najnowszej wiedzy ze swojej branży i możliwości jej poszerzania.

Przyjęty sposób dokonania segmentacji jest wypadkową oczekiwań Zamawiającego (podział kierunków na trzy grupy) oraz ograniczeń, jakie wiązały się z zebranymi w trakcie badań danymi. Najważniejszą konsekwencją takiego sposobu analizy jest fakt, że ze względu na charakter zebranych danych segmentacja kierunków kształcenia jest bardzo silnie osadzona w kontekście badanej szkoły i uczniów. Oznacza to w praktyce, że segmentacja nie ma charakteru reprezentatywnego dla wszystkich analizowanych kierunków, a dotyczy tylko kierunków nauczanych w badanych szkołach: jeśli kierunek

badany w konkretnej szkole znajdzie się w grupie kierunków o silnym potencjalnym oddziaływaniu na GOW, to niestety nie można tego powiedzieć o wszystkich szkołach w województwie, w których jest on nauczany.

Niestety ze względu na tematykę badania, nie była możliwa analiza potencjału kierunków w oderwaniu od możliwości szkoły, nauczycieli oraz samych uczniów. Dlatego kolejną konsekwencją przyjętego sposobu segmentacji jest możliwość, że ten sam kierunek nauczany w różnych szkołach znajdzie się w różnych segmentach, ponieważ różne będą możliwości stwarzane przez szkołę oraz kompetencje uczniów (taka sytuacja istotnie miała miejsce, co wyjaśnione zostanie w dalszej części rozdziału).

1.1 Opis wymiarów w oparciu o które dokonano segmentacji

Wymiar 1 mierzący potencjał uczniów jako przyszłych pracowników GOW został zbudowany z następujących zmiennych:

- zmienna mierząca postawę uczniów wobec uczenia się przez całe życie – pyt. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem „Należy dalej uczyć się i podnosić swoje kwalifikacje nawet po ukończeniu szkoły”? (zmienna zagregowana do poziomu klasy za pomocą średniej);
- zmienna mierząca łatwość uczenia się i zdobywania nowych umiejętności przez uczniów: Czy uważasz łatwość uczenia się i zdobywania nowych umiejętności za swoją mocną stronę przy poszukiwaniu pracy? (zmienna zagregowana do poziomu klasy za pomocą średniej arytmetycznej);
- zmienne mierzące kompetencje kluczowe – w analizie wykorzystane zostało dziewięć z piętnastu zmiennych identyfikujących kluczowe kompetencje uczniów. Wybrane zmienne identyfikowały następujące kompetencje:
 - umiejętność uczenia się,
 - inicjatywność i przedsiębiorczość,
 - porozumiewanie się w językach obcych,
 - kompetencje informatyczne,
 - podstawowe kompetencje naukowo-techniczne.

Na wybór zmiennych użytych do segmentacji miał wpływ przede wszystkim ich związek z odpowiedzią na pytanie o potencjał danego kierunku w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy (w oparciu o opisaną w Raporcie metodologicznym koncepcję GOW). Oceny wymienionych kompetencji dokonywali nie tylko uczniowie, ale również ich nauczyciele, co pozwoliło na zwiększenie wiarygodności ocen.

Ponieważ przedmiotem segmentacji były badane kierunki kształcenia, a nie pojedynczy uczniowie, w analizie wykorzystane zostały średnie oceny dla dziewięciu badanych kompetencji w każdej klasie. W tym celu wyniki uczniów zostały zagregowane do poziomu klasy za pomocą średniej arytmetycznej (dla

każdej klasy i każdej zmiennej obliczona została średnia arytmetyczna, którą traktowano jako wartość danej zmiennej dla badanej klasy; zabieg ten poprzedzony został usunięciem przypadków skrajnych)²⁰.

Zbudowany w taki sposób wymiar 1 pozwala ocenić, na ile uczniowie danej klasy dysponują kompetencjami, które mają kluczowe znaczenie w gospodarce opartej na wiedzy. Wymiar składa się z dwudziestu zmiennych, które po zsumowaniu tworzą skalę mierzącą potencjał uczniów w odniesieniu do gospodarki opartej na wiedzy.

Drugim wymiarem, na którym została oparta segmentacja badanych kierunków kształcenia, był potencjał szkoły. W tym miejscu należy wyjaśnić, że był to specyficznie pojmowany potencjał. Po pierwsze, ze względu na temat badania uwzględniony został jedynie potencjał szkół w odniesieniu do GOW. Pod drugie zaś, potencjał szkoły oceniany był z perspektywy badanego kierunku kształcenia²¹.

Opisane założenia przełożyły się na rodzaj zmiennych, które zostały włączone do budowy wymiaru. Zmienne te przede wszystkim mierzą potencjał nauczycieli uczących na badanym kierunku oraz zaplecze techniczne, jakim dysponują:

- zmienna zawierająca ocenę wyposażenia szkoły potrzebnego do nauczania na badanym kierunku w ocenie nauczycieli danej klasy (średnia z ocen czworga nauczycieli);
- zmienna zawierająca ocenę wyposażenia szkoły potrzebnego do nauczania na badanym kierunku w ocenie dyrektora szkoły lub przedstawiciela kadry zarządzającej, z którym przeprowadzano wywiad;
- zmienna mierząca świadomość nauczycieli w aspekcie doksztalcania się (średnia ocena na skali dla czworga nauczycieli);
- zmienna mierząca liczbę nauczycieli danej klasy, którzy się doksztalają (na czworo badanych uczących klasę);
- zmienna mierząca liczbę działań podejmowanych przez nauczycieli na rzecz pogłębienia wiedzy uczniów – dla każdej z siedmiu form pogłębiania wiedzy przez uczniów, o które pytano nauczycieli w ankiecie, została obliczona liczba nauczycieli, którzy w badanej klasie stosowali daną formę, wyniki zostały następnie zsumowane, a uzyskana wartość wykorzystana jako wskaźnik aktywności nauczycieli w obszarze poszerzania wiedzy uczniów.

Pięć opisanych powyżej zmiennych stworzyło skalę mierzącą potencjał szkoły w obszarze stwarzania uczniom możliwości rozwoju oraz kontaktu z najnowszą wiedzą i sprzętem. Skala powstała przez zsumowanie wartości uzyskanych przez poszczególne kierunki na analizowanych zmiennych. Oznacza to, że im wyższy jest wynik uzyskany przez badaną klasę, tym wyższy ma ona potencjał w wymiarze 2.

²⁰ Ponieważ średnia jest statystyką bardzo wrażliwą na wartości skrajne, z analizy wykluczone zostały te przypadki, w których średnia wynosiła 1 lub 7.

²¹ Z tego względu w procesie segmentacji nie zostały wykorzystane wszystkie dane zebrane w ankietach z kadrą zarządzającą szkoł (np. dotyczące liczbą stanowisk komputerowych, czy rzutników multimedialnych), ponieważ odnosiły się one do całej szkoły, a nie badanego kierunku.

1.2 Segmentacja kierunków kształcenia

Wszystkie zmienne zostały poddane standaryzacji, tak aby możliwe było ich porównywanie ze sobą (ponieważ zmienne mierzone były za pomocą różnych skal pominięcie tego zabiegu uniemożliwiłoby ich wspólne wykorzystanie do stworzenia skali)²². Warto w tym miejscu podkreślić, że ocena potencjału szkół w obu wymiarach ma charakter relatywny, to znaczy odnosi się do kontekstu zbadanych szkół. Niska ocena danej klasy nie jest oceną w kategoriach bezwzględnych, ale w porównaniu do innych zbadanych klas.

Dla każdej badanej szkoły zostały obliczone wyniki na obu skalach. Wartości uzyskane przez badaną klasę w obu wymiarach posłużyły jako punkty współrzędnych na układzie współrzędnych. Wymiar 1 „potencjał uczniów” został przedstawiony na osi x, wymiar 2, czyli potencjał samej szkoły, na osi y. Początek układu współrzędnych przedstawia średnie wartości na obydwu wymiarach. Innymi słowy klasy znajdujące się w okolicach początku układu współrzędnych przedstawiają najbardziej przeciętne (średnie) wyniki w obu wymiarach.

Dzięki temu osie wymiarów dzielą badaną grupę kierunków kształcenia na trzy segmenty:

- ćwiartka I: segment 1 – wyniki powyżej średniej w obydwu analizowanych wymiarach,
- ćwiartka II i IV: segment 2 – wyniki powyżej średniej w jednym z analizowanych wymiarów,
- ćwiartka III: segment 3 – wyniki poniżej średniej w obydwu analizowanych wymiarach.

Dokonany w ten sposób podział pozwala na wyodrębnienie trzech grup kierunków, ale trzeba pamiętać, że grupy te są wewnętrznie zróżnicowane (szczególnie dotyczy to segmentu drugiego).

Warto odnotować, że pozycja badanej klasy na wykresie współrzędnych ma duże znaczenie, ponieważ pokazuje, które klasy należą do najlepszych w danym segmencie, a które znalazły się bardzo blisko granicy kolejnego segmentu (jak np. klasa nr 1, której bardzo niewiele zabrakło do znalezienia się w segmencie o średnim oddziaływaniu na GOW). Segmentację badanych kierunków kształcenia prezentuje wykres 1.

²² Wykorzystana została standaryzacja typu z, która polega na tym że od obliczanej wartości odejmuje się średnią dla danej zmiennej, a następnie dzieli się uzyskany wynik przez odchylenie standardowe tej zmiennej.

Wykres 6. Segmentacja badanych kierunków kształcenia²³.

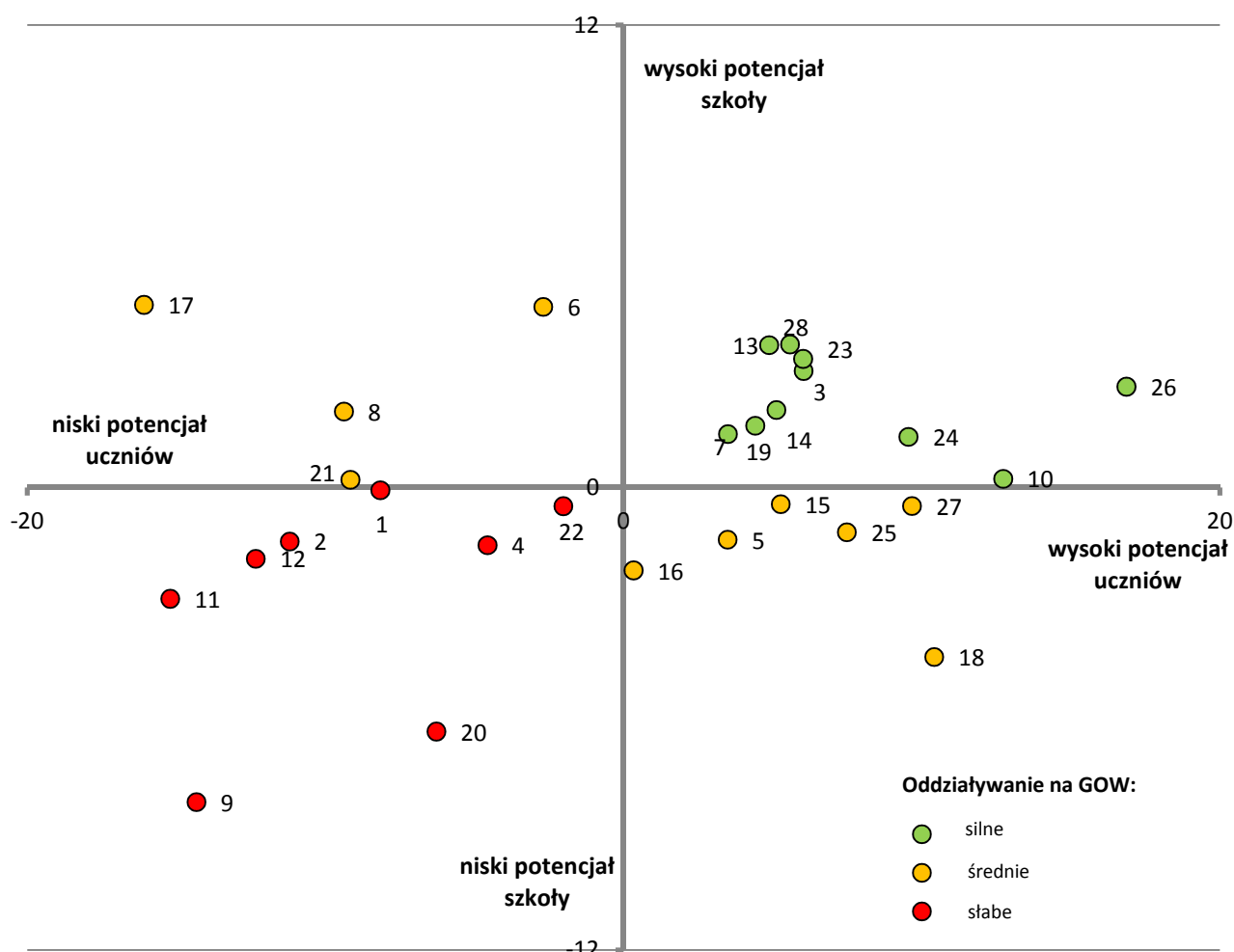

Tabela 1. Wyodrębnione segmenty i należące do nich badane klasy.

Nr klasy	Segment	Klasa
3	1	technik agrobiznesu klasa IV w ZSR w Cudzynowicach
7	1	technik organizacji reklamy klasa II w ZSP w Słupkowie
10	1	technik logistyk klasa IV w PZSE w Sandomierzu
13	1	technik masażysta klasa I w Policealnej Szkole w Morawicy
14	1	technik usług kosmetycznych klasa II w Policealnej Szkole Akademii Zdrowia
19	1	technik kelner klasa IV w ZSPS w Kielcach
23	1	technik hotelarstwa klasa III w ZSGiH w Sandomierzu
24	1	technik informatyk klasa IV w ZSE w Kielcach
26	1	technik masażysta klasa II w Policealnej Szkole Awans
28	1	technik logistyk klasa III w ZDZ w Ostrowcu Świętokrzyskim
5	2	technik obsługi turystycznej klasa IV w ZSP nr 1 w Jędrzejowie
6	2	technik mechatronik klasa IV w ZS w Staszowie

²³ Badanym kierunkom przypisano numery, które reprezentują je na wykresie.

8	2	technik budownictwa klasa II w ZSPZ w Końskich
15	2	technik energetyki cieplnej klasa II w ZS w Połańcu
16	2	technik organizacji reklamy klasa II w ZSE w Skarżysku - Kamiennej
17	2	technik żywienia i gospodarstwa domowego klasa IV w ZS nr 1 w Starachowicach
18	2	technik mechatronik klasa II w ZSTM w Skarżysku-Kamiennej
21	2	technik budownictwa klasa IV w ZSTiO w Busku-Zdrój
25	2	technik mechatronik klasa III w ZSM w Kielcach
27	2	technik mechatronik klasa IV w ZS w Ostrowcu Świętokrzyskim
1	3	technik żywienia i gospodarstwa domowego klasa IV w ZS nr 1 w Ostrowcu Świętokrzyskim
2	3	technik organizacji reklamy klasa II w ZSZ nr w Starachowicach
4	3	technik budownictwa klasa IV w ZSP nr 2 w Jędrzejowie
9	3	technik technologii żywności klasa III w ZS nr 1 w Opatowie
11	3	technik budownictwa IV w ZSZ w Pińczowie
12	3	technik ochrony środowiska klasa IV ZSP nr 2 we Włoszczowej
20	3	technik organizacji usług gastronomicznych klasa IV w ZSP nr we Włoszczowej
22	3	technik hotelarstwa klasa IV w ZSP1 w Busku - Zdrój

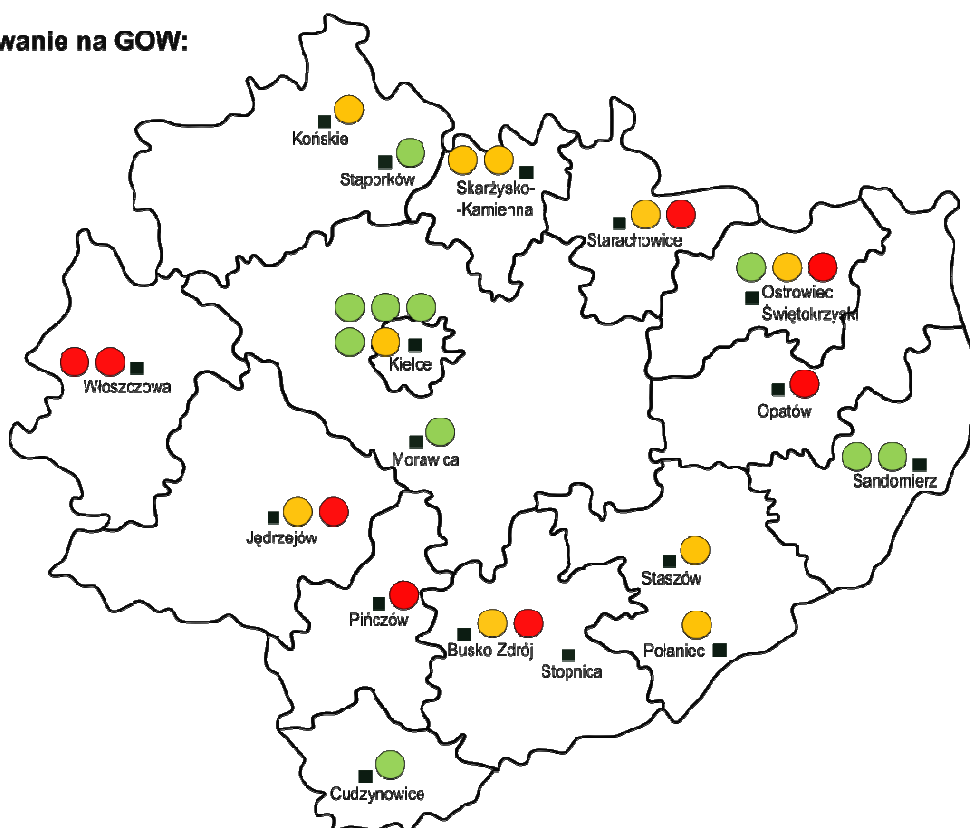
Pobieżna analiza pokazuje, że istnieją kierunki, które w zależności od szkoły znalazły się w różnych segmentach: technik żywienia i gospodarstwa domowego (2 i 3), technik organizacji reklamy (1,2 i 3), technik budownictwa (2 i 3), technik hotelarstwa (1 i 3). Dokładna analiza przyczyn takiego wyniku znajduje się w dalszej części opracowania.

Przeniesienie uzyskanych wyników na mapę województwa prowadzi do ciekawych wniosków. Najwięcej kierunków silnie oddziałujących na GOW znajduje się w Kielcach, co nie jest zaskakującym wynikiem. Warto jednak podkreślić, że w tym mieście analizowano aż pięć kierunków i tylko jeden z nich znalazł się w segmencie o średnim oddziaływaniu na GOW. Okazuje się, że kierunki o silnym oddziaływaniu na GOW można dostrzec nie tylko w największych ośrodkach (Kielce, Ostrowiec Świętokrzyski), ale również bardzo małych (Cudzynowice, Morawica). Można również dostrzec istnienie swego rodzaju pierścienia dokoła Kielc (szczególnie na południu), w którym przeważają kierunki o słabym lub średnim oddziaływaniu na gospodarkę opartą na wiedzy.

Mapa 5. Segmentacja kierunków kształcenia w województwie świętokrzyskim.

Oddziaływanie na GOW:

- silne
- średnie
- słabe

Strona | 24

Segment 1. Silne oddziaływanie na gospodarkę opartą na wiedzy

W tym segmencie znalazły się badane kierunki kształcenia, które uzyskały wysokie wyniki w obydwu analizowanych wymiarach (wysokie oznacza w tym wypadku wyższe niż średnie). Warto odnotować, że wszystkie trzy kierunki ze szkół policealnych, które brały udział w badaniu znalazły się w grupie o największym potencjale w kontekście GOW. Uzasadnienie dotyczące poszczególnych kierunków jest przedstawione w dalszej części rozdziału.

Tabela 2. Kierunki o silnym oddziaływaniu na gospodarkę opartą na wiedzy.

3	technik agrobiznesu klasa IV w ZSR w Cudzynowicach
7	technik organizacji reklamy klasa II w ZSP w Stąporkowie
10	technik logistyk klasa IV w PZSE w Sandomierzu
13	technik masażysta klasa I w Policealnej Szkole w Morawicy
14	technik usług kosmetycznych klasa II w Policealnej Szkole Akademii Zdrowia
19	technik kelner klasa IV w ZSPS w Kielcach
23	technik hotelarstwa klasa III w ZSGiH w Sandomierzu
24	technik informatyk klasa IV w ZSE w Kielcach
26	technik masażysta klasa II w Policealnej Szkole Awans
28	technik logistyk klasa III w ZDZ w Ostrowcu Świętokrzyskim

Z analizy wykresu układu współrzędnych wynika, że najwyższe wyniki na obydwu wymiarach uzyskał technik masażysta z Policealnej Szkoły Awans. W tym miejscu trzeba jednak zastrzec, że w szkole tej ankietowanych było jedynie 4 uczniów (tylko tylu pojawiło się na pierwszym zjeździe, na którym przeprowadzono badanie), można więc mieć poważne zastrzeżenia co do wiarygodności uzyskanego wyniku.

Technik agrobiznesu klasa IV w ZSR w Cudzynowicach

Tak wysoki wynik technik agrobiznesu zawdzięcza przede wszystkim ocenie uczniów i bardzo pozytywnie ocenianemu zapleczu technicznemu potrzebnemu do nauczania na tym kierunku (zarówno przez dyrekcję szkoły, jak również nauczycieli, choć równocześnie zwracano uwagę, że ten kierunek nie wymaga dużych nakładów).

Zdaniem badanych nauczycieli i dyrekcji absolwenci tego kierunku mają szansę znaleźć zatrudnienie w aż trzech spośród innowacyjnych specjalizacji. W branży efektywne wykorzystanie energii ze względu na uprawę i przetwarzanie roślin energetycznych. Równocześnie absolwenci kierunku są przedsiębiorczy i potrafią się odnaleźć na rynku, z tego powodu mogą również znaleźć zatrudnienie w branży targowo-kongresowej oraz turystyce medycznej.

Mogliby znaleźć zatrudnienie w branżach związanych z uprawą i przetwarzaniem roślin energetycznych (biomasa, biopaliwa) oraz w branży targowo-kongresowej.

Absolwenci są przedsiębiorczy, nie boją się. W szkole mają spotkania z przedstawicielami Agencji Restrukturyzacji Rolnictwa, dowiadują się o dostępnych dotacjach dla firm. Większość uczniów to dzieci rolników.

Ciekawie na tle tych wypowiedzi prezentują się odpowiedzi uczniów, których zapytano o to, w której z branż innowacyjnych mogliby w przyszłości pracować. Połowa uczniów wskazała branżę targowo-kongresową, natomiast efektywne wykorzystanie energii tylko 13% uczniów tej klasy. Wydaje się więc, że uczniowie tej klasy nie do końca postrzegają swoją szansę w wytwarzaniu roślin energetycznych, co może być wynikiem niewielkiej świadomości możliwości rozwoju w tym obszarze.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- efektywne wykorzystanie energii,
- branża targowo-kongresowa.

Technik organizacji reklamy klasa II w ZSP w Stąporkowie

Uzyskany przez technika organizacji reklamy wynik jest wyższy od średniej w obu wymiarach, dzięki czemu znalazł się w gronie silnie powiązanych z GOW, natomiast nie można tu mówić o wyjątkowo wysokich ocenach na któryś z wymiarów.

Strona | 26

Zdaniem badanych nauczycieli i dyrekcji siła kierunku tkwi przede wszystkim w jego uniwersalności. Absolwenci mogą znaleźć zatrudnienie w bardzo różnych branżach, w tym specjalizacjach innowacyjnych województwa.

Technik organizacji reklamy przyda się w każdym zakładzie pracy. Teraz bardzo często korzysta się z usług tego typu specjalistów. Jeśli chodzi o branżę, to trudno mi ocenić. Myślę, że niezależnie od branży zawód ten jest przyszłościowy i rynek pracy nie jest jeszcze nasycony tego typu specjalistami.

Równocześnie rozmówcy zwracali uwagę, że rynek na tego typu usługi w województwie jest dość mały i być może absolwenci będą musieli szukać zatrudnienia poza województwem świętokrzyskim.

Sami uczniowie spośród czterech wymienionych branż wskazywali przede wszystkim targowo-kongresową (75% uczniów) oraz wzornictwo (56%), nie widzieli natomiast dla siebie perspektyw w branży efektywne wykorzystanie energii.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- wzornictwo,
- branża targowo-kongresowa,
- turystyka medyczna.

W tym miejscu trzeba wspomnieć, że technik organizacji reklamy badany był w trzech różnych szkołach i każda z nich znalazła się w innym segmencie. Świadczy to o tym, jak duży wpływ na zakwalifikowanie do jednej z trzech grup mają indywidualne kompetencje uczniów oraz potencjał, jakim dysponuje szkoła. Dokładna analiza porównawcza dla kierunków, które badano w więcej niż jednej szkole, znajduje się kolejnym rozdziale.

Technik logistyki klasa IV w PZSE w Sandomierzu

Badana klasa znalazła się w segmencie silnie powiązanym z GOW przede wszystkim dzięki wysokiej ocenie potencjału uczniów (drugi najwyższy wynik). Na drugim wymiarze szkoła wypadła dużo słabiej i znajduje się w okolicach średniej dla szkół z regionu.

Średni wynik w obszarze potencjału szkoły wynika w dużej mierze z braków w wyposażeniu (szczególnie w ocenie nauczycieli). Uczniowie mają zapewnione minimum, ale brakuje nowoczesnych stanowisk komputerowych wyposażonych w wykorzystywane w pracy logistyka oprogramowanie.

Badana kadra tego kierunku zwracała uwagę na możliwości zatrudnienia w usługach powiązanych z branżami targowo-kongresową oraz turystyką medyczną.

Absolwenci mają szansę na pracę w sektorach związanych z branżą turystyczną i targowo kongresową. Te branże w regionie są coraz silniejsze i potrzebują młodych dynamicznych osób.

Strona | 27

Mają szansę bardziej w usługach powiązanych z tymi branżami, bo ściśle w tych branżach, to raczej nie.

Uczniowie tej klasy widzieli dla siebie możliwości zatrudnienia głównie w branży targowo-kongresowej (prawie połowa) oraz wzornictwie (jedna trzecia). Równocześnie trzeba zauważyć, że żadna z branż nie została pominięta, co oznacza, że uczniowie mają świadomość tego, że ich specjalizacja może być powiązana z bardzo różnymi branżami.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- branża targowo-kongresowa,
- turystyka medyczna,
- wzornictwo.

Technik masażysta, klasa I w Policealnej Szkole w Morawicy

Badana klasa miała jedną z wyższych ocen na skali mierzącej potencjał szkoły, co jest szczególnie warte odnotowania, jeśli weźmie się pod uwagę położenie w sąsiedztwie bardzo dużego ośrodka (Kielce). Natomiast słabiej (choć nadal powyżej średniej) wypadła w obszarze potencjału uczniów do pracy w GOW.

Kadra kształcąca na kierunku wskazywała na dużą zaradność i przedsiębiorczość absolwentów, która pozwala im na odnalezienie się na rynku pracy. Spośród specjalizacji innowacyjnych absolwenci kierunku mogą znaleźć zatrudnienie w branży turystyka medyczna, ponieważ ich wykształcenie pokrywa się tu z potrzebami rynku. Równocześnie trzeba zauważyć, że profil wykształcenia i potrzeby rynku powodują, że część absolwentów podejmuje zatrudnienie w swoim zawodzie za granicą.

Turystyka medyczna. Program i ich profil wykształcenia zgadza się z potrzebami rynku.

Moim zdaniem technik masażysta znajdzie z powodzeniem zatrudnienie w branży turystyka medyczna. (...) Bardzo korzystnie działają wszystkie działania związane z promocją naszego województwa. Powstają nowe ośrodki, chociażby SPA, gdzie nasi uczniowie z powodzeniem mogą znaleźć pracę.

Nasi absolwenci często podejmują pracę poza granicami kraju, więc potrafią się odnaleźć w zmieniającym się środowisku. Centra kongresowe bardzo często posiadają gabinety masażu klasycznego czy relaksacyjnego.

Prawie wszyscy ankietowani uczniowie widzieli w przyszłości możliwość zatrudnienia w branży turystyka medyczna (94%).

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

– turystyka medyczna.

Strona | 28

Technik usług kosmetycznych klasa II w Policealnej Szkole Akademii Zdrowia

Klasa miała wyniki przekraczające średnią w obydwu wymiarach, tj. potencjale szkoły, jak i samych uczniów. Kadra ucząca na kierunku dostrzega możliwości zatrudnienia w przyszłości w branży turystyka medyczna oraz ewentualnie targowo-kongresowej.

Największe szanse mają w branży turystyka medyczna, ponieważ powstaje coraz więcej ośrodków SPA. A jest na to coraz większe zapotrzebowanie i zainteresowanie ze strony ludzi. No i Euro 2012 – hotele się budują. Więc w branży targowo-kongresowej też by mogły.

Uczniowie kierunku w większości również widzą dla siebie możliwość zatrudnienia przede wszystkim w turystyce medycznej (dwie trzecie uczniów).

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- turystyka medyczna,
- branża targowo-kongresowa.

Technik kelner klasa IV w ZSPS w Kielcach

Kierunek znalazł się w pierwszym segmencie dzięki wysokiemu potencjałowi uczniów oraz wysokim kompetencjom nauczycieli uczących na kierunku.

Zdaniem badanej kadry absolwenci mają szansę znaleźć zatrudnienie przede wszystkim w branży targowo-kongresowej oraz turystyce medycznej. Uczniowie już w trakcie nauki mają kontakt z branżą, czasem są zatrudniani, zanim jeszcze skończą szkołę.

Mają bardzo szeroki zakres wiedzy, obsługują już w trakcie nauki, czasem są zatrudniani jeszcze kiedy są w szkole.

Powinni znaleźć pracę przy targach albo w turystyce medycznej, każde sanatorium ma stołówkę. Rynek jest dość pojemny.

Jedna z badanych nauczycielek zwróciła równocześnie uwagę na pewne ograniczenia, jakie wiążą się z przyszłością absolwentów, dla których problemem może stać się znalezienie zatrudnienia, kiedy przestaną już być młodzi.

Tak, znajdą jako młodzi ludzie, ale będzie problem, jak staną się starsi, bo w Polsce nie ma tradycji zatrudniania starszych kelnerów. Przyjęło się że muszą być młodzi.

Uczniowie kierunku podzielali opinię swoich nauczycieli. Spośród czterech specjalizacji innowacyjnych swoją przyszłość widzieli w większości w branży targowo-kongresowej (80%) lub turystyce medycznej (62%).

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- branża targowo-kongresowa,
- turystyka medyczna.

Technik hotelarstwa, klasa III w ZSGiH w Sandomierzu

Klasa uzyskała dobre wyniki, jeśli chodzi o kompetencje uczniów oraz jedno z najwyższych wyników w obszarze potencjału szkoły (m.in. dzięki bardzo dużej liczbie form pogłębiania wiedzy przez uczniów).

Nauczyciele i kadra zarządzająca szkołą spośród czterech specjalizacji innowacyjnych wskazywali głównie na targowo-kongresową oraz turystykę medyczną – ponieważ absolwenci mogą podjąć pracę jako średni personel w różnego rodzaju ośrodkach i hotelach. Część być może wyjedzie za granicę, ale również w samym Sandomierzu pojawiają się dla nich coraz lepsze perspektywy.

Na rynku lokalnym mają szansę znaleźć pracę w branży targowo kongresowej, a dokładnie w hotelarstwie czy w obsłudze punktów informacyjnych i gastronomicznych, ale także jako personel w ośrodkach takich jak SPA i tak dalej.

Mają szansę zdobyć pracę jako średni personel w hotelach, wszelkich punktach posiadających recepcję. Na rynku z osobami posiadającymi większe doświadczenie przegrywają.

Lokalny rynek pracy w ostatnich latach bardzo się zmienił, Sandomierz rozwija się jako miasto turystyczne, pojawiło się wiele nowych obiektów, istniejące przeszły gruntowną modernizację i ten kierunek rozwoju związany z turystyką ma być dominujący, więc absolwenci powinni się odnaleźć na lokalnym rynku pracy, na pewno nie wszyscy, bo to nadal niewielki rynek i w okolicy nie ma podobnych ośrodków.

Uczący się na kierunku również widzieli dla siebie możliwości zatrudnienia w branży targowo-kongresowej (87%) oraz turystyce medycznej (75%).

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- branża targowo-kongresowa,
- turystyka medyczna.

Technik informatyk, klasa IV w ZSE w Kielcach

Uczniowie kształtujący się na tym kierunku uzyskali jeden z wyższych wyników spośród wszystkich klas. Słabiej natomiast wypadł potencjał szkoły, jednak nadal jest to wynik powyżej średniej.

Kadra kształcąca uważała, że absolwenci kierunku mogą znaleźć zatrudnienie w każdej z czterech branż innowacyjnych, ponieważ ich umiejętności mogą się wszędzie przydać. Z drugiej strony w przyszłości problemem może być właśnie duża ogólność posiadanych umiejętności, które mogą nie do końca odpowiadać na specyficzne potrzeby branż innowacyjnych.

W każdej z branż mają szanse znaleźć zatrudnienie na etapie tworzenia i korzystania z oprogramowania i komputerów. Mogą tworzyć strony dla każdej branży. Mogą zajmować się konserwacją oprogramowania i komputerów.

Teoretycznie w każdej z wyżej wymienionych branż znalazłby zatrudnienie ze względu na proces informatyzacji wszelkich dziedzin dzisiejszego życia. Jednak trudno mówić, czy byłby specjalistą. Nie ma odpowiedniego przedmiotu przygotowującego ucznia technikum informatycznego do wykorzystania zawodu w jednej z w/w branż.

Uczniowie kierunku nie potrafili jednoznacznie wskazać jednej branży, w której mogliby w przyszłości pracować, a wręcz odpowiadali, że nie widzą związku pomiędzy tymi branżami a swoją specjalizacją.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

– wszystkie branże.

Technik masażysta klasa II w Policealnej Szkole Awans

Jak wspomniano wcześniej, kierunek ten ma bardzo wysokie wyniki w wymiarze potencjału uczniów, co w dużej mierze wynika z faktu, że ankietę wypełniało jedynie czworo z nich, dlatego jej wyników nie można raczej uznać za miarodajnych dla całego kierunku. Szkoła miała również wysoko ocenione zaplecze potrzebne do nauczania na kierunku technik masażysta.

Zdaniem kadry kierunku uczniowie nie powinni mieć problemu ze znalezieniem zatrudnienia po ukończeniu szkoły, w tym również w jednej ze specjalizacji innowacyjnych, tj. turystyce medycznej.

Tak. Jest dużo punktów, w których prowadzi się rehabilitację. Są tam duże kolejki, wiem z doświadczenia. Nie powinno być dla nich problemu ze znalezieniem pracy, bo to jest zawód na czasie. Jeśli ktoś jest bardzo dobry, znajdzie pracę od razu. Jeżeli ktoś jest mierny, będzie musiał się jeszcze nauczyć, ale też powinien znaleźć.

Wszyscy badani uczniowie wskazali turystykę medyczną jako branżę, w której mogliby się w przyszłości odnaleźć. Żadna inna branża nie została przez nich wskazana.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

– turystyka medyczna.

Technik logistik, klasa III w ZDZ w Ostrowcu Świętokrzyskim

Drugi z badanych kierunków technik logistik również znalazł się w segmencie silnie związanym z GOW. Badana klasa uzyskała przede wszystkim wysoką ocenę w wymiarze potencjału szkoły, chociaż także uczniowie uzyskali dobre wyniki. Strona | 31

Nauczyciele uczący na tym kierunku dostrzegają możliwość zatrudnienia swoich absolwentów w różnych branżach. Spośród specjalizacji innowacyjnych szanse widzą w branży efektywne wykorzystanie energii, ale także turystyce medycznej czy branży targowo-kongresowej.

W branży efektywne wykorzystanie energii widzę szansę zatrudnienia w zakresie planowania i gospodarowania magazynem i zapasami, i spedycja. W pozostałych branżach nie widzę za bardzo logistykę, ponieważ nie widzę związku między tymi dziedzinami.

Turystyka medyczna – tu jest pewna korelacja, logistyka to nie tylko zarządzanie ale również organizacja i od tej strony młodzież mogłaby znaleźć pracę.

Branża turystyka medyczna i targowo-kongresowa kojarzą się z usługami i transportem, więc się pokrywa tematycznie

Sami uczniowie najczęściej widzą się w branży targowo-kongresowej (połowa uczniów klasy). Co piąty uczeń potrafił sobie wyobrazić znalezienie zatrudnienia w branży turystyka medyczna oraz efektywne wykorzystanie energii.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- branża targowo – kongresowa,
- turystyka medyczna,
- efektywne wykorzystanie energii.

Segment 2. Średnie oddziaływanie na gospodarkę opartą na wiedzy

W segmencie znalazły się klasy, które na jednym z wymiarów osiągnęły wynik powyżej średniej, natomiast na drugim wymiarze osiągnęły wynik poniżej średniej. Jest to bardzo ciekawa grupa kierunków, ponieważ oprócz klas o średnich wynikach trafiają się tutaj również klasy, które osiągały najwyższe wyniki w jednym z analizowanych wymiarów.

Strona | 32

Tabela 3. Kierunki o średnim oddziaływaniu na GOW.

5	technik obsługi turystycznej klasa IV w ZSP nr 1 w Jędrzejowie
6	technik mechatronik klasa IV w ZS w Staszowie
8	technik budownictwa klasa II w ZSPZ w Końskich
15	technik energetyki cieplnej klasa II w ZS w Połańcu
16	technik organizacji reklamy klasa II w ZSE w Skarżysku - Kamiennej
17	technik żywienia i gospodarstwa domowego klasa IV w ZS nr 1 w Starachowicach
18	technik mechatronik klasa II w ZSTM w Skarżysku-Kamiennej
21	technik budownictwa klasa IV w ZSTiO w Busku- Zdrój
25	technik mechatronik klasa III w ZSM w Kielcach
27	technik mechatronik klasa IV w ZS w Ostrowcu Świętokrzyskim

Technik mechatronik klasa IV w ZS w Staszowie

Kierunek znalazł się grupie o średnim oddziaływaniu przede wszystkim z powodu słabego wyniku w obszarze potencjału uczniów. Jeśli bowiem chodzi o możliwości, jakie uczniom stwarza szkoła, to kierunek osiągnął jeden z najwyższych wyników spośród badanych. Innymi słowy uczniowie mają tutaj duże możliwości poznania najnowszej wiedzy oraz pracy na nowoczesnym sprzęcie, natomiast w mniejszym stopniu posiadają kompetencje, które są szczególnie cenione w gospodarce opartej na wiedzy.

Zdaniem biorącej udział w badaniu kadry kierunku jego absolwenci będą mogli w przyszłości znaleźć zatrudnienie w różnych miejscach, natomiast jeśli chodzi o specjalizacje innowacyjne, to przede wszystkim w efektywnym wykorzystaniu energii. Równocześnie jeden z nauczycieli zwrócił uwagę, że uczniowie posiadają kompetencje do pracy w tej branży, ale nie ma w niej zapotrzebowania na pracowników.

Mechatronika jest dziedziną interdyscyplinarną (elementy elektroniki, informatyki, pneumatyki itd.), więc mogą poszukiwać zatrudnienia szeroko.

Branża efektywne wykorzystanie energii to tak, np. zagadnienie baterii słonecznych omawiane na zajęciach i inne kwestie związane z alternatywnymi źródłami energii. Uczniowie zainteresowani.

Efektywne wykorzystanie energii – mieliby możliwość, ale na rynku nie ma miejsc pracy. Stąd nacisk na przygotowanie absolwentów do samodzielnego tworzenia miejsc pracy, po to udział w konkursach i tym podobne.

Z kolei sami uczniowie widzą się w przyszłości przede wszystkim w branży efektywne wykorzystanie energii (prawie dwie trzecie uczniów). Zupełnie natomiast nie widzą dla siebie pracy w pozostałych branżach innowacyjnych.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:
– efektywne wykorzystanie energii.

Technik budownictwa, klasa II w ZSPZ w Końskich

Uczniowie tej klasy wypadli zdecydowanie poniżej średniej, jeśli chodzi o kompetencje istotne w gospodarce opartej na wiedzy. Natomiast sama szkoła wypadła dosyć dobrze.

Nauczyciele kierunku uważali, że ich absolwenci znajdą zatrudnienie przede wszystkim w budownictwie, bo jest jeszcze zapotrzebowanie na rynku i część z nich założy własną działalność gospodarczą. Wyrazili natomiast wątpliwość co do możliwości znalezienia pracy na lokalnym rynku.

Ci absolwenci, których znam, raczej podejmują pracę i to w najróżniejszych branżach. Niektórzy mają własne firmy budowlane. Radzą sobie. Koledzy z klasy razem zakładają firmę po wyjściu ze szkoły, jest tu niedosyt w regionie na rynku budowlanym, więc fachowcy, ale dobrzy fachowcy, z tej dziedziny są potrzebni.

To są chodliwe kierunki, ale praca tutaj w regionie to raczej problem. Dużo absolwentów się przekwalifikowuje po ukończeniu danego kierunku.

Badani uczniowie dzielili opinie swoich nauczycieli i nie potrafili wskazać żadnej specjalizacji spośród innowacyjnych w której mogliby pracować.

Brak możliwych powiązań z innowacyjnymi specjalizacjami.

Technik żywienia i gospodarstwa domowego, klasa IV w ZS nr 1 w Starachowicach

Jest to bardzo ciekawy przypadek, ponieważ klasa uzyskała równocześnie najgorszy i najlepszy wynik spośród wszystkich badanych. Przynależność klasy do segmentu o średnim oddziaływaniu na GOW jest w głównej mierze wynikiem bardzo niskiego wyniku uczniów w obszarze kompetencji potrzebnych w gospodarce opartej na wiedzy. Możliwości szkoły z kolei zostały ocenione najwyżej spośród wszystkich badanych szkół.

Nauczyciele uczący na tym kierunku uważają, że ich absolwenci mogą znaleźć zatrudnienie w bardzo różnych branżach, ale mogą mieć problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku.

Pracują w przedszkolach, szkołach, restauracjach. Wybór jest szeroki. Jest problem znalezienia pracy w regionie, przez to często zmieniają kwalifikacje. Przekwalifikują się i zaczynają pracować na budowach na przykład. Jest szansa pracy w branży targowo-kongresowej, ale to nie tutaj, nie w Starachowicach.

Strona | 34

Mają szanse w każdej z tych branż, ponieważ żywienie jest wszędzie. Jest tyle form żywienia, że naprawdę mogą się nie martwić później o pracę. Proszę spojrzeć, są stołówki w szkołach, przedszkolach, zakładach pracy. Duże możliwości zatrudnienia zarówno w przetwórstwie, jak i zamkniętych, i otwartych zakładach pracy.

Uczniowie kierunku wskazywali na branżę targowo-kongresową oraz turystykę medyczną, jako specjalizacje, w których mogliby w przyszłości pracować.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- branża targowo-kongresowa,
- turystyka medyczna.

Technik budownictwa, klasa IV w ZSTiO w Busku-Zdroju

Klasa znalazła się w drugim segmencie tylko dzięki nieznacznie przekraczającemu średnią wynikowi w obszarze potencjału szkoły. Wyniki uzyskane przez uczniów były dość słabe i jak widać na wykresie, bardzo niewiele dzieliło ją od trzeciego segmentu (słabe oddziaływanie na GOW).

Przebadani nauczyciele uczący na tym kierunku mieli podzielone opinie. Część wskazywała, że ze względu na charakter okolicy uczniowie mają szansę przede wszystkim w turystyce medycznej. Inni widzieli szansę w efektywnym wykorzystaniu energii, przy czym podkreślali że nie w okolicy gdzie nie ma żadnego przemysłu.

To teren turystyczny, więc raczej branża turystyki medycznej oraz gospodarka odpadami, bo teraz stawia się na ekologię.

Uczniowie mają szansę znaleźć pracę w tych branżach, ale na terenie Buska raczej nie, gdyż jest to region uzdrowiskowo-turystyczny, nie ma przemysłu (i raczej nie będzie) istnieją tylko prywatni właściciele małych firm.

Jedna czwarta uczniów wskazała efektywne wykorzystanie energii jako specjalizację innowacyjną, w której mogliby w przyszłości pracować, jedna piąta natomiast wymieniła wzornictwo.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- efektywne wykorzystanie energii,
- turystyka medyczna.

Technik obsługi turystycznej, klasa IV w ZSP nr 1 w Jędrzejowie

Strona | 35

Klasa jest przykładem sytuacji odwrotnej do opisywanych powyżej – osiągnęła dosyć dobre wyniki w obszarze kompetencji uczniów, które są przydatne w GOW, natomiast słabszy wynik w wymiarze możliwości, jakie uczniom stwarza szkoła.

Turystyka medyczna oraz branża targowo-kongresowa to specjalizacje innowacyjne województwa, w których zdaniem nauczycieli kształcących na kierunku uczniowie mogą w przyszłości poszukiwać zatrudnienia. Nauczyciele podkreślali jednak konieczność doksztalcania, ponieważ sam tytuł technika to za mało. Równocześnie zwrócona została uwaga na kluczowe dla tego kierunku kompetencje językowe.

Uczniowie mają szansę znalezienia zatrudnienia w ww. branżach po dodatkowym uzupełnieniu wykształcenia, np. o kursy specjalistyczne: pilot wycieczek, przewodnik miejski. Liczą się konkretne umiejętności, znajomość specjalistycznych programów. Tytuł technika obecnie w branży turystycznej nie wystarcza, nie daje szansy znalezienia pracy.

Część uczniów ma szansę, ale tylko ci, którzy dobrze znają język obcy i mają wiedzę z przedmiotów zawodowych. Kiepskie umiejętności językowe klasy wyjdą w poszukiwaniu pracy.

Tę opinię zdecydowanie podzielają uczniowie, którzy spośród czterech specjalizacji również wskazali turystykę medyczną (62%) oraz targowo-kongresową (71%).

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- branża targowo-kongresowa,
- turystyka medyczna.

Technik energetyki cieplnej, klasa II w ZS w Połańcu

Klasa jest ciekawym przykładem ponieważ osiągnęła dobre wyniki w obszarze potencjału uczniów, a w segmencie średnim znalazła się z powodu niskiego wyniku w obszarze potencjału szkoły. Na wynik ten wpływ miały przede wszystkim braki w wyposażeniu kierunku, które wynikały w dużej mierze z faktu, że kierunek został niedawno otworzony i cały czas się rozwija.

Równocześnie trzeba zastrzec, że wyniki uzyskane w obszarze potencjału uczniów mogą być zawyżone, ponieważ w segmentacji pod uwagę brane były jedynie oceny kompetencji kluczowych dokonane przez nich samych. Nauczyciele nie byli w stanie udzielić odpowiedzi na pytanie o absolwentów, ponieważ jeszcze nie było absolwentów kierunku.

Zdaniem kadry uczącej na tym kierunku jego absolwenci mają szanse na znalezienie zatrudnienia w branży efektywne wykorzystanie energii, chociaż obecnie perspektywy przyszłych absolwentów ograniczone są do pobliskiej elektrowni w Połańcu.

W branży efektywne wykorzystanie energii tak: kadra elektrowni mocno się starzeje, młodzi pracownicy potrzebni (a uczniowie to często ich dzieci). W elektrowni są kotły na biomasę (był projekt i zajęcia uczniów tam, więc i dla energetyków zapewne będzie), plus kierunek na tyle uniwersalny że w innych zakładach też.

Efektywne wykorzystanie energii – nie za bardzo. Są firmy, które zajmowałyby się wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych; ten kierunek jest pod elektrownię.

Uczniowie kierunku również w większości (92%) widzą w przyszłości możliwość zatrudnienia w tej branży.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

– efektywne wykorzystanie energii.

Technik organizacji reklamy, klasa II w ZSE w Skarżysku-Kamiennej

Jak wynika z wykresu przedstawiającego graficznie segmentację, klasa ta znalazła się bardzo blisko granicy z segmentem trzecim (słabe oddziaływanie na GOW) ze względu na bardzo zbliżony do średniej potencjał uczniów. Równocześnie w wymiarze potencjału szkoły wypadła słabo, osiągając jeden z najniższych wyników (co tylko częściowo jest wynikiem braku sprzętu, a w dużej mierze mniejszych możliwości, jakie uczniom stwarza szkoła).

Nauczyciele uczący na badanym kierunku wskazywali, że absolwenci mają szansę znalezienia zatrudnienia w różnych branżach, ponieważ posiadają kompetencje, które przydają się wszędzie. Z pośród specjalizacji innowacyjnych wymienione były wzornictwo oraz branża targowo-kongresowa i efektywne wykorzystanie energii.

Mają szansę znaleźć zatrudnienie w branżach wzornictwo, targowo-kongresowych oraz energetyczna, bo mają wiedzę i umiejętności, które mogą wykorzystać w tych dziedzinach.

Mają możliwość pracy w każdej branży jako reklamujący, np. tworząc materiały reklamowe.

Uczniowie kierunku widzieli swoją szansę przede wszystkim w branży targowo-kongresowej (prawie ¾) oraz wzornictwie (prawie połowa).

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

– branża targowo-kongresowa,
– wzornictwo.

Technik mechatronik, klasa II w ZSTM w Skarżysku-Kamiennej

Klasa uzyskała jeden z lepszych wyników, jeśli chodzi o potencjał uczniów jako przyszłych pracowników GOW i równocześnie jeden najgorszych wyników pod względem możliwości, jakie uczniom stwarza szkoła (przede wszystkim z powodu słabo wyposażonej pracowni). W rezultacie znalazła się w segmencie o średnim oddziaływaniu na GOW.

Kadra kierunku wskazywała, że spośród specjalizacji innowacyjnych szansę na wykorzystanie chociaż części kompetencji widzi w branży efektywne wykorzystanie energii.

Najbliżej efektywne wykorzystanie energii, bo tu mają treści programowe, które są realizowane.

Zdanie uczniów pokrywa się z opiniami nauczycieli: 64% z nich uznało, że mogłoby w przyszłości pracować w branży efektywne wykorzystanie energii.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

– efektywne wykorzystanie energii.

Technik mechatronik, klasa III w ZSM w Kielcach

Jest to klasa, której uczniowie osiągnęli lepszy wynik, jeśli chodzi o kompetencje przydatne w GOW niż wiele klas mieszczących się w pierwszym segmencie, ale niestety wypadła poniżej średniej w obszarze możliwości, jakie stwarza uczniom szkoła.

Podobnie jak w przypadku opisywanych wcześniej klas mechatronicznych również w tej klasie kadra nauczycielska uznała, że kompetencjom, które ich uczniowie wynoszą ze szkoły, najbliżej jest do efektywnego wykorzystania energii.

Wydaje mi się, że mogliby zdobyć pracę w branży związanej z efektywnym wykorzystaniem energii, ale ciężko mi to uzasadnić.

Ich zdanie podzielali uczniowie tej klasy, którzy spośród specjalizacji innowacyjnych najczęściej (60%) wskazywali właśnie efektywne wykorzystywanie energii jako specjalizację, w której mogliby w przyszłości poszukiwać zatrudnienia.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

– efektywne wykorzystanie energii.

Technik mechatronik, klasa IV w ZS w Ostrowcu Świętokrzyskim

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Ostatnia z klas technik mechatronik również znalazła się w segmencie o średnim oddziaływaniu na GOW. W tym wypadku o wyniku zdecydował trochę gorszy niż średnia wynik w obszarze potencjału szkoły, ponieważ wyniki, jakie uzyskali sami uczniowie, były bardzo dobre. Trzeba nadmienić, że podobnie jak w przypadku technika energetyka niewiele zabrakło, żeby klasa znalazła się w segmencie pierwszym.

Nauczyciele, którzy uczą na tym kierunku uznali, że najbliższe umiejętnościom, jakie posiadają ich absolwenci są branża efektywne wykorzystanie energii oraz wzornictwo.

Absolwenci mechatroniki właściwie mogą znaleźć zatrudnienie we wszystkich branżach.

Ze względu na znajomość urządzeń mechatronicznych uczniowie mogą rozwijać się w branży efektywne wykorzystanie energii, wzornictwo.

Uczniowie tej klasy nie bardzo potrafili sobie wyobrazić swoją przyszłość w którejś z branż innowacyjnych. Jedna trzecia zadeklarowała, że mogłaby w przyszłości pracować w branży efektywne wykorzystanie energii.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- efektywne wykorzystanie energii,
- wzornictwo.

Segment 3. Słabe oddziaływanie na gospodarkę opartą na wiedzy

W ostatniej grupie kierunków znalazły się te, które ze względu na wyniki poniżej średniej w obydwu analizowanych obszarach, zostały zdiagnozowane jako mające słabą moc oddziaływania na gospodarkę opartą na wiedzy.

Tabela 4. Kierunki o słabym oddziaływaniu na GOW.

1	technik żywienia i gospodarstwa domowego klasa IV w ZS nr 1 w Ostrowcu Świętokrzyskim
2	technik organizacji reklamy klasa II w ZSZ nr w Starachowicach
4	technik budownictwa klasa IV w ZSP nr 2 w Jędrzejowie
9	technik technologii żywności klasa III w ZS nr 1 w Opatowie
11	technik budownictwa IV w ZSZ w Pińczowie
12	technik ochrony środowiska klasa IV ZSP nr 2 we Włoszczowej
20	technik organizacji usług gastronomicznych klasa IV w ZSP nr 3 we Włoszczowej
22	technik hotelarstwa klasa IV w ZSP nr 1 w Busku - Zdroju

Technik żywienia i gospodarstwa domowego, klasa IV w ZS nr 1 w Ostrowcu Świętokrzyskim

Klasa została zaklasyfikowana do segmentu o najniższym oddziaływaniu na GOW, chociaż trzeba podkreślić, że bardzo niewiele brakowało, aby znalazła się w segmencie drugim. Zdecydowała niska ocena kompetencji uczniów istotnych w gospodarce opartej na wiedzy i minimalnie niższy niż średni wynik w obszarze potencjału szkoły.

Kadra kierunku była zdania, że uczniowie mogą w przyszłości poszukiwać pracy w dwóch specjalizacjach innowacyjnych, tj: turystyce medycznej oraz targowo-kongresowej. Równocześnie zwrócono uwagę, że absolwenci będą poszukiwać pracy na rynku lokalnym, gdzie te branże są słabo rozwinięte.

Absolwenci mają największe szanse na pracę w turystyce medycznej i branży targowo-kongresowej, gdzie jest zapotrzebowanie na pracowników gastronomii.

Absolwenci znajdują pracę raczej na rynku lokalnym, w którym wymienione branże słabo działają.

Uczniowie kierunku widzieli dla siebie możliwość zatrudnienia w przyszłości w branży turystyka medyczna (52%) oraz targowo-kongresowej (39%).

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- turystyka medyczna,
- branża targowo-kongresowa.

Technik organizacji reklamy, klasa II w ZSZ nr w Starachowicach

Uczniowie tej klasy uzyskali wyniki zdecydowanie słabsze niż większość badanych uczniów, co w połączeniu ze średnio ocenionym potencjałem szkoły spowodowało, że klasa znalazła się w segmencie o słabej sile oddziaływania na GOW.

Nauczyciele, którzy wzięli udział w badaniu, widzieli możliwość zatrudnienia swoich absolwentów w bardzo różnych branżach, a w zasadzie usługach związanych z tymi branżami. Z branż innowacyjnych wymieniane były wzornictwo oraz branża targowo-kongresowa.

Wszystkie wymienione branże wymagają dobrze przeprowadzanej kampanii reklamowej, więc zatrudnienie absolwentów tego kierunku jest nawet wskazane.

Mają szansę w branży targowo-kongresowej i wzornictwo. Wiedza i zdobyte w szkole umiejętności pokrywają się z działalnością w danej branży. Poza tym są to rozwojowe branże na rynku pracy (głównie targowo-kongresowa).

Uczniowie w ankietach udzielali podobnych odpowiedzi: 69% widziało dla siebie możliwość zatrudnienia w branży targowo-kongresowej, a 56% we wzornictwie.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- wzornictwo,
- branża targowo-kongresowa.

Technik budownictwa, klasa IV w ZSP nr 2 w Jędrzejowie

Strona | 40

Zarówno potencjał uczniów w tej klasie, jak i potencjał szkoły, w której ona się znajduje, został oceniony nieznacznie niżej niż średnia (w przypadku szkoły zdecydowała niższa ocena zaplecza technicznego). Kadra nauczycielska kształcąca na analizowanym kierunku była zdania, że żadna z wymienionych specjalizacji innowacyjnych nie stwarza absolwentom kierunku możliwości zatrudnienia, ponieważ nie pokrywa się z ich profilem wykształcenia. Ewentualne zatrudnienie w jednej z nich wiązałoby się z koniecznością doszkalania.

W ogóle nie są przygotowani do pracy w tych branżach. Znajdą się na wykonywaniu prac w budownictwie.

Nie mają takiego ukierunkowania. Oni mają konkretne zawody, to są robotnicy.

Raczej tak pod warunkiem udziału w szkoleniach uzupełniających lub podjęcia dalszego kształcenia. W przeciwnym razie nie mają szans. Pracodawcy wolą osoby wyszkolone dokładnie w danej branży – specjalistów.

Sami uczniowie byli nieznacznie bardziej otwarci na możliwości zatrudnienia w specjalizacjach innowacyjnych. Jedna piąta wskazała, że widzi taką możliwość w branży efektywnego wykorzystania energii, 17% w branży targowo-kongresowej.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- efektywne wykorzystanie energii,
- branża targowo-kongresowa.

Technik technologii żywności, klasa III w ZS nr 1 w Opatowie

Położenie klasy na wykresie współrzędnych w lewym dolnym rogu wskazuje, że jest to klasa o jednym z najniższych wyników. Potencjał uczniów został oceniony jako bardzo niski, a potencjał szkoły jako najniższy ze wszystkich badanych szkół (słabe zaplecze, małe możliwości pogłębiania wiedzy, jakie uczniom stwarza szkoła).

Nauczyciele biorący udział w badaniu uważali, że ich uczniowie nie dysponują żadnymi umiejętnościami, które mogłyby być poszukiwane w specjalizacjach innowacyjnych województwa.

Nie widzę raczej możliwości, by po technologii żywienia uczniowie znaleźli pracę w tych branżach, no chyba że mają inne zdolności, umiejętności, zdobyte poza nauką w technikum, albo znajomości w jakiś hotelach, ale tak by nauka na tym kierunku mogła ich przygotować do pracy w tych branżach, to wątpię.

Kierunek kształcenia nie odpowiada wymienionym branżom, nie widzę, by absolwenci mogli się odnaleźć na rynku pracy w zawodach związanych z tymi branżami, mając na uwadze kompetencje i umiejętności, jakie powinni wynieść ze szkoły.

Uczniowie kierunku byli odmiennego zdania: 45% z nich uznało, że mogliby w przyszłości pracować w branży turystyka medyczna, tyle samo wskazało branżę targowo-kongresową.

Strona | 41

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- turystyka medyczna,
- branża targowo-kongresowa.

Technik budownictwa, klasa IV w ZSZ w Pińczowie

Klasa w swoim segmencie wyróżnia się wyjątkowo niską oceną potencjału uczniów (drugi najniższy wynik spośród wszystkich klas) i słabą oceną możliwości, jakie uczniom stwarza szkoła.

Kadra kształcąca na kierunku uważała, że perspektywy absolwentów są dość dobre, ponieważ tego typu fachowcy są potrzebni. Nie bardzo potrafiła wskazać specjalizację, która byłaby związana z kierunkiem. Nauczyciele mocno podkreślali konieczność doksztalcenia uczniów i pogłębienia wiedzy, którą wynoszą ze szkoły a która jest niewystarczająca.

Po tym kierunku, jaki skończą, mają ogromną szansę na rynku pracy, wystarczą później jakieś kursy, bądź szkolenia w razie potrzeby, żeby się dokwalifikować. Bardzo potrzeba tego typu fachowców teraz. Wszystko się buduje, więc bez względu na branżę trzeba to budować i kiedy skończą szkołę, staną przed ogromną szansą znalezienia dobrej pracy.

Uczniowie nie są nawet świadomi tego, że będą mieli szansę na znalezienie bardzo dobrze płatnej pracy po skończeniu tego kierunku. Brakuje każdego fachowca na rynku pracy z tej kadry. Jednak te braki, które mamy w wyposażeniu przeszkadzają nam w ich dostatecznym nauczaniu fachu i zawodu.

W ankietach 35% uczniów wskazało na możliwość zatrudnienia w branży efektywne wykorzystanie energii, a 23% w targowo-kongresowej.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- efektywne wykorzystanie energii,
- branża targowo-kongresowa.

Technik ochrony środowiska, klasa IV ZSP nr 2 we Włoszczowej

Wyniki uzyskane przez analizowaną klasę w obszarze potencjału uczniów, który liczy się w gospodarce opartej na wiedzy, są szczególnie słabe i sytuują ją wśród najsłabiej powiązanych z GOW szkół.

Nauczyciele uczący na analizowanym kierunku byli zdania, że ich uczniowie mogą w przyszłości poszukiwać zatrudnienia w branży efektywne wykorzystanie energii, jednakże pod warunkiem dokończenia (ponieważ obecnie kierunek nie przygotowuje w stopniu wystarczającym do podjęcia pracy w tej branży).

Przygotowuje do efektywnego wykorzystania energii, jest taki dział, ale to może być za mało do pracy w branży, potrzebne byłyby dodatkowe szkolenia. Jest to poruszane w toku edukacji, ale niewystarczająco, aby podjąć pracę.

Tak, mają szanse, mają podstawową wiedzę z wykorzystania energii, i mogą się dalej rozwinąć już pracując, ale potrzebują szkoleń i czasu.

Uczniowie kierunku mieli zupełnie odmienne opinie, spośród wymienionych specjalizacji innowacyjnych. Tylko 18% wskazało efektywne wykorzystanie energii. Ponad dwie piąte badanych uczniów uważało, że mogłoby w przyszłości znaleźć zatrudnienie w branży turystyka medyczna, a 35% wskazało targowo-kongresową.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

– efektywne wykorzystanie energii.

Technik organizacji usług gastronomicznych, klasa IV w ZSP nr 3 we Włoszczowej

Analizowana klasa miała jeden z najsłabszych wyników, jeśli chodzi o ocenę możliwości, jakie stwarza uczniom szkoła (szczególnie słabo wypadły możliwości dokończenia/pogłębienia wiedzy, które oferowano uczniom).

Ankietowana kadra nauczycielska wymieniła przede wszystkim branże związane z turystyką, a więc targowo-kongresową oraz turystykę medyczną. Równocześnie nauczyciele wyrazili wątpliwość, czy będzie zapotrzebowanie na kompetencje absolwentów na lokalnym rynku pracy.

Myślę, że w szeroko rozumianej turystyce, również tej ze SPA nasi absolwenci mogą się odnaleźć. Jednak ten kierunek – technik obsługi usług gastronomicznych – tutaj, w naszym powiecie włoszczowskim – ma raczej marne szanse na zatrudnienie. Trudno też mówić o tym, że jakkolwiek branża innowacyjna się u nas tutaj rozwija.

Tak, mają możliwości zatrudnienia – hotele, restauracje – to wszystko jest u nas, ale przede wszystkim w Zawierciu, gdzie na przykład 4 osoby z klasy na stałe już pracują w weekendy.

46% uczniów uznało, że mogłoby w przyszłości pracować w turystyce medycznej, 36% widziało dla siebie miejsce w branży targowo-kongresowej.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

– branża targowo – kongresowa,

– turystyka medyczna.

Strona | 43

Technik hotelarstwa klasa IV w ZSP nr 1 w Busku-Zdroju

Opisywana klasa znajduje się najbliżej początku układu współrzędnych, co oznacza, że miała profil najbardziej zbliżony do średniego. Ponieważ w obydwu wymiarach uzyskała wyniki nieznacznie poniżej średniej znalazła się w segmencie o słabym oddziaływaniu na GOW.

Nauczyciele byli przekonani, że ich absolwenci poradzą sobie na rynku pracy i mogą znaleźć zatrudnienie w branżach związanych z turystyką w tym medycną.

Tak, mają szansę znaleźć pracę, ponieważ jest wśród nich dużo zdolnych osób.

W branży turystyka medyczna (sanatoria) dość dużo osób znajdzie po tym kierunku pracę.

Badani uczniowie kierunku w zdecydowanej większości (80%) zadeklarowali, że mogliby w przyszłości pracować w branży targowo-kongresowej. Niewiele mniej, bo 70% uczniów tej klasy wskazało na turystykę medycną.

Możliwe powiązania z innowacyjnymi specjalizacjami:

- branża targowo – kongresowa,
- turystyka medyczna.

Na zakończenie, warto zaprezentować krótką analizę porównawczą powtarzających się kierunków kształcenia (a więc takich, które objęto badaniem w więcej niż jednej placówce).

1) Technik masażysta

Kierunek badany był w dwóch szkołach policealnych: w Kielcach i w Morawicy. W obu przypadkach znalazł się w segmencie najsilniej oddziałującym na GOW. Badane kierunki uzyskały bardzo podobne wyniki, jeśli chodzi o potencjał szkoły (przede wszystkim wysoka ocena zaplecza technicznego), różniły się natomiast oceną potencjału uczniów w gospodarce opartej na wiedzy (przy czym trzeba brać pod uwagę, opisywane wcześniej zastrzeżenia wynikające z liczby uczniów, która brała udział w badaniu).

Kierunek wydaje się mieć szczególne szanse w ramach specjalizacji turystyka medyczna, na co wskazywali zarówno nauczyciele, jak i uczniowie.

2) Technik logistyk

Kierunek również badany był dwukrotnie, a obydwie klasy znalazły się w segmencie najsilniej oddziałującym na gospodarkę opartą na wiedzy. Wyniki uzyskane przez dwie badane klasy różniły się od siebie (technik logistyk z Sandomierza uzyskał zdecydowanie lepsze wyniki na skali mierzącej potencjał

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

uczniów przydatny w gospodarce opartej na wiedzy, ale równocześnie znacznie słabsze na skali potencjału szkoły).

Trzy spośród specjalizacji innowacyjnych: targowo – kongresowa, turystyka medyczna oraz wzornictwo stwarzają absolwentom kierunku możliwości zatrudnienia (choć nie w samych branżach, ale w sektorze usług je obsługujących).

Strona | 44

3) Technik mechatronik

Technik mechatronik badany był w aż czterech szkołach w całym województwie, wszystkie klasy znalazły się w segmencie 2: średnie oddziaływanie na GOW. Trzy z nich są do siebie bardzo podobne pod względem ocenianych kryteriów. Są to klasy, których uczniowie uzyskali dosyć wysokie wyniki na skali mierzącej ich potencjał. Równocześnie, potencjał szkoły został oceniony dosyć nisko – w głównej mierze z powodu braku zaplecza, które ze względu na dziedzinę wymaga dużych nakładów i częstej aktualizacji.

Jedna z czterech klas osiągnęła wyniki odwrotne – uczniowie klasy ze Staszowa mieli słabsze wyniki niż ich koledzy, ale za to dużo lepsze zaplecze techniczne (w ocenie dyrekcji, jedno z najlepszych w Polsce).

Wydaje się więc, że jest to kierunek, który może kiedyś w przyszłości mieć duży potencjał w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, szczególnie w obszarze efektywne wykorzystanie energii (tak wskazywali zarówno sami uczniowie, jak i nauczyciele we wszystkich czterech klasach).

4) Technik budownictwa

Drugim kierunkiem, który badany był w czterech różnych szkołach, był technik budownictwa. Dwie z badanych szkół znalazły się w segmencie o średnim oddziaływaniu na GOW (z czego jedna bardzo blisko granicy), dwie w segmencie o słabym oddziaływaniu na GOW. Wszystkie szkoły łączy słaby rezultat, jaki ich uczniowie uzyskali na skali mierzącej potencjał w gospodarce opartej na wiedzy. Różnią się natomiast oceną możliwości, jakie uczniom stwarza szkoła, choć nie są to różnice znaczące.

Wydaje się, że kierunek ten ciąży raczej w stronę segmentu o słabym oddziaływaniu na gospodarkę opartą na wiedzy. Nauczyciele i uczniowie wskazywali na możliwości znalezienia zatrudnienia w przyszłości w branży efektywne wykorzystanie energii lub w usługach związanych z rozbudową bazy hotelowej i turystycznej w województwie.

5) Technik organizacji reklamy

Jest to bardzo ciekawy kierunek, który badany był w trzech różnych szkołach i każda z nich zakwalifikowała się do innego segmentu. Badane klasy różniły się przede wszystkim oceną potencjału uczniów, oraz w mniejszym stopniu oceną potencjału szkoły. Przykład ten pokazuje, jak bardzo wiele zależy od badanej klasy i szkoły, w której kierunek jest nauczany.

Zdaniem kadry i nauczycieli, absolwenci mają szanse na znalezienie zatrudnienia w bardzo różnych branżach, ponieważ ich usługi przydają się praktycznie w każdej dziedzinie. Spośród specjalizacji innowacyjnych kierunek może być powiązany poprzez świadczenie usług z wzornictwem, branżą targowo-kongresową oraz turystyką medyczną.

6) Technik żywienia i gospodarstwa domowego

W ramach kierunku badane były dwie klasy, które znalazły się w segmentach średnio i słabo oddziałujących na GOW (przy czym jedna z klas znalazła się na granicy). Obydwie klasy uzyskały słabe wyniki na skali mierzącej potencjał uczniów, różniły się natomiast oceną potencjału szkoły.

Analiza wykresu współrzędnych sugeruje, że kierunek ciąży w stronę segmentu o średnim oddziaływaniu na GOW. Jego absolwenci mogą poszukiwać zatrudnienia w dwóch ze specjalizacji innowacyjnych: branży targowo-kongresowej oraz turystyce medycznej, czyli tam, gdzie potrzebni są specjaliści od gastronomii.

7) Technik hotelarstwa

Kierunek badany był w dwóch szkołach, które znalazły się w dwóch segmentach: silnie i słabo oddziałującym na GOW. Wynika to przede wszystkim z różnic w ocenie potencjału uczniów, a także możliwości, jakie stwarza uczniom szkoła (głównie w zakresie zajęć dodatkowych).

W związku ze wskazanym zróżnicowaniem, kierunek trudno jest jednoznacznie zaklasyfikować. Jego absolwenci z pewnością mogą poszukiwać zatrudnienia w usługach hotelarskich w dwóch z czterech specjalizacji: branży targowo-kongresowej oraz turystyce medycznej.

4. Katalog obszarów i czynników sukcesu

Analiza trzech filarów gospodarki opartej na wiedzy w zestawieniu z parametrami wskazanymi przez Zamawiającego w SOPZ (kompetencje zasobów ludzkich, instytucje, otoczenie) doprowadziła do wyłonienia trzech filarów GOW w kontekście włączania szkolnictwa zawodowego w budowę tej gospodarki w województwie świętokrzyskim. Te filary to:

Strona | 46

- kompetencje zasobów ludzkich – kadry zarządzającej, nauczycieli i uczniów,
- system innowacji – rozumiany jako współpraca szkół z wszelkimi możliwymi partnerami z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań sytuacji na rynku pracy (w szczególności w ramach branż innowacyjnych),
- infrastruktura szkolna – zarówno infrastruktura informacyjna i komunikacyjna (ICT), jak i dostępność sprzętu techno-dydaktycznego.

Poniższa tabela prezentuje zidentyfikowane na podstawie analizy materiału badawczego oraz materiałów źródłowych obszary oraz czynniki sukcesu – w kontekście filarów GOW – w budowę których się wpisują. Każdy z obszarów przyporządkowany został do typu jednostki za niego odpowiedzialnej (zgodnie z wymaganiami Zamawiającego, w podziale na szkołę, powiat i województwo), a także opatrzone komentarzem odwołującym się do wyników przeprowadzonej analizy. Zgodnie z zapisami SOPZ pogłębiona charakterystyka czynników sukcesów zweryfikowanych jako istotne w Badaniu Właściwym wraz z zestawem rekomendacji i dobrych praktyk znajdzie się w Raporcie z Badania Właściwego.

Tabela 5. Katalog obszarów i czynników sukcesu mogących oddziaływać na sukces rozumiany jako większe zaangażowanie szkolnictwa zawodowego w tworzenie gospodarki opartej na wiedzy w województwie świętokrzyskim, z podziałem na typy jednostek mogących przyczynić się do osiągnięcia oczekiwanych zmian.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
Kompetencje zasobów ludzkich	Kadra zarządzająca	Kadra zarządzająca posiadająca kompetencje menedżerskie, w skład których wchodzi: – kreowanie oferty edukacyjnej szkoły w oparciu o rzetelną analizę rynku pracy, a nie głównie na podstawie dostępnej kadry i sprzętu techno-dydaktycznego; – prowadzenie profesjonalnej polityki zarządzania personelem – w zakresie zatrudniania nauczycieli, oceniania ich pracy, stosowania wobec nich systemu motywacyjnego oraz wspierania ich rozwoju zawodowego; – budowanie dobrych kontaktów z otoczeniem – dbanie o pozytywny wizerunek placówki, którą zarządzają, jak również działania upowszechniające szkolnictwo zawodowe (przede wszystkim wobec pracodawców oraz uczniów kończących gimnazja i ich rodziców);	1.Szkoły 2.Powiaty (organy prowadzące): formułowanie odpowiednich wymagań i ich weryfikacja na etapie konkursu na dyrektora szkoły	Jak stwierdził jeden z badanych przedstawicieli instytucji reprezentujących pracodawców, <i>niektóre szkoły [w województwie] nieźle sobie radzą, gdy dyrektor jest bardziej menedżerem niż urzędnikiem</i>. Opinia ta znajduje potwierdzenie w badaniu ekspertów MEN, zdaniem których sukcesy szkoły wynikają zwykle ze skuteczności działania dyrektora²⁴. Podejście menedżerskie nie jest jednak póki co standardem w polskich szkołach – dwie piąte dyrektorów szkół badanych przez MEN uważa, iż kierowanie szkołą to ciągłe zmaganie się z ograniczeniami finansowymi i organizacyjnymi, co wiąże się z poczuciem braku sprawstwa i nikłego wpływu na sposób funkcjonowania szkoły²⁵. Kadra zarządzająca musi godzić zewnętrzne wymagania rynku z wewnętrznymi interesami szkoły, nie pozwalając tym drugim na dominację. To zderzenie uwidacznia się przy uruchamianiu nowych kierunków kształcenia – w badanych szkołach dyrektorzy najczęściej kierują się dostępnością infrastruktury i wyposażenia (25 na 28 szkół – 89%) oraz kadry dydaktycznej (22 na 28 – 79%), a także analizą opracowań i raportów dotyczących lokalnego i regionalnego rynku pracy (24 na 28 – 86%). Pewien niepokój budzą rezultaty innego regionalnego badania dyrektorów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, z których wynika, że

²⁴ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport z badania jakościowego wśród ekspertów, MEN, Warszawa 2011, s.17.

²⁵ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport końcowy, MEN, Warszawa 2011, s.73.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		— aktywność w pozyskiwaniu funduszy zarówno na wyposażenie szkoły, jak i na projekty rozwijające kompetencje nauczycieli i uczniów.		podejmują oni decyzję o utworzeniu lub likwidacji kierunków kształcenia przede wszystkim na podstawie opinii uczniów (55%) oraz popularności kierunku (53%)²⁶. W badaniu MEN, ankietowani przedstawiciele kadry zarządzającej deklarują powszechność wspierania nauczycieli w doskonaleniu zawodowym²⁷. Potwierdzają to opinie badanych nauczycieli: <i>jeśli chodzi o dyrektora, to zawsze rozumie taką potrzebę i ułatwia takie wyjazdy, choć zdarzają się również głosy przeciwnie: nasz dyrektor nie jest chętny na moje doksztalcenie, nie daje mi szansy. Nie widzi po prostu potrzeby</i>. Pogłębionej analizy wymagają natomiast pozostałe elementy polityki zarządzania personelem w szkołach zawodowych. Rolę kadry zarządzającej szkół w realizacji MEN-owskiego hasła „szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru” dostrzegają badani przedstawiciele instytucji reprezentujących pracodawców i postulują <i>agitację do szkół zawodowych na poziomie gimnazjów, uświadamianie, że dobry zawód jest lepszy niż kiepski magister</i> – po to, by <i>pójście do zawodówki</i> nie budziło negatywnych skojarzeń u młodzieży. Bardzo ważne jest również budowanie pozytywnego wizerunku szkół zawodowych wobec pracodawców²⁸.

²⁶ Analiza kierunków kształcenia i planów rozwojowych zawodowych szkół ponadgimnazjalnych w regionie oraz potrzeb rozwojowych tych szkół, Konsorcjum profile - ARC Rynek i Opinia, 2010, s. 62.

²⁷ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport z badania wśród dyrektorów szkół kształcących w zawodzie i CKP metodą wywiadów wspomaganych komputerowo (CAWI lub CAPI), MEN, 2011, s. 67.

²⁸ Więcej na temat współpracy z pracodawcami przy prezentacji filaru System innowacji, obszar Współpraca z pracodawcami.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
				Zdaniem przedstawiciela Powiatowej Rady Zatrudnienia <i>szkoły nauczyły się już pisać wnioski i regularnie pozyskują nowe fundusze</i>. Opinię taką potwierdzają badani dyrektorzy – większość z nich od lat stara się o środki unijne. Wskazują oni natomiast na trudności wynikające ze skomplikowanej – i często zmieniającej się – procedury ubiegania się o nie.
	Nauczyciele	1. Wysoka jakość kadry nauczycielskiej: – zapewnienie obsady przedmiotów zawodowych (zarówno teoretycznych, jak i praktycznych) przez osoby kontaktujące się z innowacyjnymi przedsiębiorstwami (ze szczególnym uwzględnieniem praktyków obecnie lub w przeszłości zatrudnionych w tych przedsiębiorstwach), mające świadomość konieczności stałego rozwoju zawodowego i uzupełniania wiedzy w ramach specjalizacji; – zagwarantowanie możliwości i obowiązku ciągłego, cyklicznego doszkalania się kadry nauczycieli zawodu w formie staży w zakładach pracy oraz specjalistycznych kursów i szkoleń	1.Szkoły 2.Województwo (Urząd Marszałkowski): możliwość pozyskiwania środków unijnych na wojewódzkie programy doskonalenia nauczycieli, modernizacji programów nauczania itp.	Wysoka jakość kadry nauczycielskiej Jednym z kluczowych problemów kształcenia zawodowego w Polsce są trudności z pozyskaniem dobrze wykwalifikowanej i młodej kadry do nauczania przedmiotów zawodowych w szkołach (brak motywacji wśród absolwentów czy pracowników przedsiębiorstw związany z niskim wynagrodzeniem w szkołach), dodatkowo sytuację utrudnia zaawansowany wiek obecnej kadry³⁰. Problem ten – dotyczący w szczególności pozyskiwania instruktorów praktycznej nauki zawodu – sygnalizują również badani reprezentanci kadry zarządzającej szkół zawodowych. Równocześnie, oceniają oni kadrę, którą dysponują, jako bardzo dobrze (12 na 28 szkół – 43%) lub raczej dobrze (15 na 28 – 54%) przygotowaną do kształcenia w oparciu o najnowszą specjalistyczną wiedzę w swojej branży. W badaniu MEN eksperci wskazują na słaby system doskonalenia nauczycieli praktycznej nauki zawodu: brak oferty doskonalenia

³⁰ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport z badania jakościowego wśród ekspertów, MEN, 2011, s.18

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		(doskonalących i kwalifikacyjnych), w tym prowadzonych za granicą w ramach programów współpracy międzynarodowej²⁹; — pozostała część kadry nauczycielskiej wspierająca nauczycieli zawodu w kształtowaniu kompetencji kluczowych u uczniów – szczególnie istotni w kontekście wymagań gospodarki opartej na wiedzy są profesjonalnie przygotowani, rozwijający się i świadomi swojej roli nauczyciele informatyki, języków obcych (w tym języka obcego zawodowego) oraz przedsiębiorczości (nacisk na nauczycieli-praktyków, posiadających doświadczenie w prowadzeniu własnej firmy) 2. Warsztat pracy nauczyciela odpowiadający standardom gospodarki opartej na wiedzy: — korzystanie z innowacyjnych programów nauczania, w szczególności w zakresie przedmiotów zawodowych – opracowywanie autorskich programów		dla nauczycieli (np. staży, praktyk w przedsiębiorstwach) oraz niechęć dydaktyków do dokształcania się³¹. Argument o niechęci do doszkalania nie znajduje potwierdzenia w deklaracjach badanych nauczycieli. Zgodzili się oni z następującymi stwierdzeniami: „Należy podnosić swoje kwalifikacje bez względu na wiek i staż pracy” (93% odpowiedzi „zdecydowanie się zgadzam”, 6% „raczej się zgadzam”); „Stałe podnoszenie kwalifikacji jest szczególnie istotne u nauczycieli szkół zawodowych” (79% i 19%); „Aktywnie poszukuję informacji na temat innowacyjnych rozwiązań w ramach mojej specjalizacji” (72% i 26%); „W swojej pracy wykorzystuję nowe rozwiązania/dobre praktyki pojawiające się w mojej specjalizacji” (72% i 28%); „Co roku aktualizuję konspekty lekcji o nowe informacje pojawiające w zakresie mojego przedmiotu” (66% i 30%). Postawa nauczycieli znajduje odzwierciedlenie w działaniu: 9 na 10 (91%) podnosiło w ciągu ostatnich 3 lat kwalifikacje. Najpopularniejszą formą dokształcania była przy tym forma najbardziej bierna – lektura fachowej literatury (81%), na kolejnych miejscach znalazły się kursy doskonalące (69%), kursy kwalifikacyjne (34%), studia podyplomowe kwalifikacyjne (33%), studia podyplomowe doskonalące (24%). Najrzadziej korzystano z formy najcenniejszej, praktycznej: możliwości odbywania staży i kursów w zakładach pracy (10%). Dla porównania w badaniu

²⁹ Więcej na temat możliwości współpracy międzynarodowej przy prezentacji filaru System innowacji, obszar Współpraca międzynarodowa.

³¹ Jw.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		(przede wszystkim do przedmiotów specjalizacyjnych), uwzględniających specyfikę innowacyjnych specjalizacji regionu, udział w eksperymentach i innowacjach pedagogicznych; – stosowanie metod nauczania aktywizujących uczniów, kształtujących ich umiejętność uczenia się, samodzielnego poszukiwania informacji; – wykorzystywanie podczas lekcji infrastruktury ICT jako standard, a nie wyjątek; – podejmowanie dodatkowych działań zachęcających uczniów do pogłębiania wiedzy i umiejętności w dziedzinach związanych z nowoczesnym wykorzystywaniem wiedzy, co buduje postawę świadomości konieczności uczenia się przez całe życie.	ogólnopolskim co piąty dyrektor zadeklarował, że nauczyciele zawodu, których zatrudnia, mają możliwości doskonalenia w przedsiębiorstwach³². Pytani o bariery w podnoszeniu kwalifikacji, ankietowani nauczyciele wskazywali przede wszystkim na kwestie finansowe oraz wymagania czasowe i trudności organizacyjne (w godzeniu kształcenia z obowiązkami zawodowymi). Podstawowe znaczenie dla tworzenia i rozwoju kompetencji kluczowych ma obowiązkowa edukacja szkolna. Tymczasem nauczyciele mają trudności z rozwiązaniem problemu transferu wiedzy zdobywanej w szkole do rzeczywistości pozaszkolnej³³. Nie zaskakuje to chociażby w kontekście nauki przedsiębiorczości, gdzie tylko 20 z 87 (23%) zatrudnionych w badanych szkołach nauczycieli ma doświadczenie w prowadzeniu własnej działalności gospodarczej. Warsztat pracy nauczyciela Swoboda kształtowania programów ma istotne znaczenie, ponieważ może być środkiem jak najlepszego wykorzystania potencjału szkół³⁴ i dostosowania nauczania zawodu do specyfiki lokalnej gospodarki. Tymczasem tylko w co piątej polskiej szkole	Strona 51

³² Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. *Raport z badania wśród dyrektorów szkół kształcących w zawodzie i CKP metodą wywiadów wspomaganých komputerowo (CAWI lub CAPI)*, MEN, 2011, s. 117.

³³ *Edukacja dla pracy. Raport o Rozwoju Społecznym*, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, 2007, s. 26.

³⁴ *Edukacja dla pracy. Raport o Rozwoju Społecznym*, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, 2007, s. 25.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
				zawodowej nauczyciele realizują zajęcia na podstawie napisanych przez siebie programów nauczania w zawodzie³⁵. W badanych szkołach nauczyciele zwykle korzystają z dostępnych programów. Własne tworzą przede wszystkim do zajęć specjalizacyjnych, modyfikując jednak dostępne według własnych potrzeb. Zdaniem ekspertów pomimo dużej skali uczestnictwa nauczycieli w różnych studiach i kursach podyplomowych na temat nowych metod, zasadniczo nie zmienia się dobór metod dydaktycznych. Ciągłe dominują te tradycyjne – wykład, podręcznik i odpytywanie. Nauczyciele niechętnie stosują metody aktywizujące³⁶. Wśród badanych znaleźć można przykłady przeczące tej tezie (nauczyciele stosujący metody pracy projektowej, burzy mózgów, drzew decyzyjnych, map mentalnych), jak i ją potwierdzające (np. nauczyciel, który za aktywizującą metodę nauczania uznaje stosowanie foliogramów). Nauczyciele stosunkowo powszechnie korzystają z infrastruktury ICT, a bariera w jej stosowaniu leży raczej w niewystarczającej ilości sprzętu niż niechęci nauczycieli do korzystania z niego³⁷.
	Uczniowie	— Uczniowie świadomie wybierający naukę w szkole zawodowej oraz kierunek nauczania – dzięki profesjonalnemu	Szkoły (w tym gimnazja)	Uczniowie kierunków objętych badaniem wybierali kierunek kształcenia przede wszystkim ze względu na zainteresowania (44%) i dobre perspektywy pracy (43%), wydaje się więc, że ich

³⁵ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. *Raport z badania wśród dyrektorów szkół kształcących w zawodzie i CKP metodą wywiadów wspomaganých komputerowo (CAWI lub CAPI)*, s. 24.

³⁶ *Edukacja dla pracy. Raport o Rozwoju Społecznym*, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, 2007, s. 27.

³⁷ Więcej na temat infrastruktury ICT przy prezentacji filaru Infrastruktura szkolna.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		doradztwu zawodowemu już na poziomie gimnazjum – a następnie wspierani w trakcie nauki w szkole przez doradztwo ukierunkowane pod kątem specyfiki wymagań gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjnych specjalizacji w województwie świętokrzyskim; – Absolwenci wynoszący ze szkoły zestaw podstawowych kompetencji zawodowych na zadowalającym poziomie (odpowiadający realiom nowoczesnej gospodarki); – Młodzież kończąca szkołę zawodową wyposażona w odpowiedni poziom kompetencji kluczowych, niezbędnych do funkcjonowania w nowoczesnej rzeczywistości zarówno zawodowej, jak i pozazawodowej – w kontekście wymagań gospodarki opartej na wiedzy szczególnie istotne są przy tym kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się (wraz z postawą świadomości konieczności rozwoju		decyzje były stosunkowo racjonalne. Z drugiej strony jedynie 1% dokonał wyboru na podstawie rozmowy z doradcą zawodowym³⁸, a niewiele więcej (3%) wskazało takiego doradcę jako jedno ze źródeł informacji o przyszłej szkole. Takie rezultaty potwierdzają opinię jednego z badanych przedstawicieli instytucji reprezentujących przedsiębiorców, zdaniem którego <i>szwankuje doradztwo zawodowe [w gimnazjum], uczniowie decydują o wyborze zawodu w bardzo młodym wieku i wymagają wsparcia w tej decyzji, a nie są do niej przygotowywani</i>. Ponadto respondenci z instytucji reprezentujących przedsiębiorców, Powiatowych Rad Zatrudnienia oraz przedstawiciele kadry zarządzającej zgodnie mówią o negatywnej selekcji do szkół zawodowych, wiążącej się z barierami mentalnymi i wynikającymi z nich obawami przed „pójściem do zawodówki”. Wyniki badania MEN wskazują, że procesy decyzyjne uczniów ostatnich klas szkół zawodowych, dotyczące ścieżki dalszego kształcenia, jak i życia zawodowego, również w niewielkim stopniu wspomagane są przez szkołę. Jedynie co piąty uczeń kiedykolwiek zasięgał porady dotyczącej poszukiwania pracy, nieco więcej, bo blisko 40%, szukało porady dotyczącej dalszego kształcenia³⁹. Prawie dwie trzecie uczniów badanych kierunków uważa, że praktyczna nauka zawodu przygotowuje ich w sposób wystarczający do podjęcia pracy w zawodzie. Respondenci, którzy udzielili

³⁸ Należy przy tym zaznaczyć, że uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

³⁹ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport końcowy, MEN, 2011, s.151

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		zawodowego i podnoszenia kwalifikacji przez całe życie) oraz kompetencje językowe; w kontekście znajomości języka obcego bardzo ważna jest przynajmniej bierna znajomość języka branżowego (pozwalająca na posługiwanie się dokumentacją techniczną i lekturę literatury branżowej w języku obcym); — Zapewnienie uczniom możliwości uczestnictwa w pozalekcyjnych kursach i zajęciach pozwalających na zdobycie dodatkowych kompetencji i uprawnień zawodowych, wpisujących się w wymagania gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjnych specjalizacji w województwie świętokrzyskim, prowadzonych przez specjalistów (w szczególności praktyków zatrudnionych w innowacyjnych przedsiębiorstwach).		odpowiedzi przeczącej, jako główne powody najczęściej wskazywali zbyt mały wymiar praktyk zawodowych (49%) i zajęć praktycznych prowadzonych w szkole (43%). Podobne braki widzą instytucje reprezentujące przedsiębiorców <i>wiedzę to mają, gorzej z praktyką</i>. Samoocena uczniów pod kątem posiadanych kompetencji kluczowych jest najniższa, jeśli chodzi o kompetencje językowe – zarówno ogólne, jak i związane z językiem obcym branżowym. Stosunkowo nisko wypadło też zadanie obrazujące nieco bardziej zaawansowane kompetencje informatyczne – obszary te wymagają więc szczególnego wsparcia. Należy również położyć nacisk na trening komunikacyjny, o czy mówi jeden z nauczycieli <i>okazuje się, że brakuje im podstawowych umiejętności – wiedzą jak zrobić, co zrobili, ale nie umieją tego przekazać, opowiedzieć o tym, mają problem z myśleniem logicznym, opisowym</i>. Nieco lepiej wypada w samoocenie ankietowanych uczniów umiejętność uczenia się. Ponadto, wydaje się, że młodzież ma świadomość konieczności podnoszenia kwalifikacji przez całe życie. Ze stwierdzeniem: „Należy dalej uczyć się i podnosić swoje kwalifikacje nawet po ukończeniu szkoły” zgodziło się 87% badanych uczniów (48% odpowiedzi „zdecydowanie tak”, 39% - „raczej tak”), co przekłada się na wysokie zainteresowanie udziałem po ukończeniu szkoły w kursach, szkoleniach pozwalających na zdobycie nowych kwalifikacji, umiejętności (88% chętnych). Nie należy jednak zaniedbywać wpierania tego obszaru.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
				Uczestnictwo w dodatkowych zajęciach zawodowych, np. umożliwiających zdobycie uprawnień zawodowych, zadeklarował co dziesiąty badany uczeń. Część szkół objętych badaniem oferuje swoim uczniom możliwość zdobycia dodatkowych kwalifikacji, przede wszystkim dzięki udziałowi w projektach finansowanych z funduszy unijnych. Jednakże wyniki badania MEN wskazują, że oferta zajęć pozalekcyjnych w województwie świętokrzyskim jest węższa niż w całym kraju i uczniowie ponadprzeciętnie często w ogóle z niej nie korzystają⁴⁰.
System innowacji	Współpraca szkoła – pracodawcy	— Współpraca szkół zawodowych i pracodawców, która przynosi korzyści obu stronom (i obie strony są tych korzyści świadome), ustrukturyzowana i prowadzona według wspólnie ustalonych standardów, co gwarantuje jej trwałość i efektywność; inicjatywa współpracy wychodząca przede wszystkim ze strony szkół; instytucjami pośredniczącymi w kontaktach (dla szkół, które potrzebują wsparcia na etapie wdrażania systematycznej współpracy i promującą ideę	1.Szkoły 2.Powiaty (organy prowadzące)	Bliska, stała współpraca szkół zawodowych z pracodawcami jest niezbędna dla zapewnienia jakości i adekwatności szkolnictwa zawodowego, przy czym w kontekście gospodarki opartej na wiedzy istotne są przede wszystkim kontakty z przedsiębiorstwami innowacyjnymi. Trafnie podsumowuje to wypowiedź jednego z badanych przedstawicieli Powiatowych Rad Zatrudnienia: <i>przede wszystkim kluczowy jest stały kontakt szkół z pracodawcami, szczególnie z tymi, którzy wykorzystują nowe technologie, działają w sposób nowoczesny, na nowoczesnym sprzęcie, po to, żeby to u nich uczniowie odbywali praktyki, praktyczne zajęcia i byli tym samym na bieżąco, wchodząc na rynek pracy z aktualnymi kompetencjami.</i> Potwierdza to opinia ekspertów: „bez współpracy z firmami

⁴⁰ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. *Raport z badania wśród uczniów szkół zawodowych metodą wywiadów wspomaganym komputerowo*, MEN, 2011, s. 154

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		współpracy ze szkołami wśród pracodawców) mogą być: organ prowadzący, instytucje rynku pracy, organizacje branżowe; — Współpraca nieograniczająca się do najczęściej spotykanych jej form (organizacja praktyk zawodowych oraz wycieczek przedmiotowych, sponsoring materialny i finansowy), ale polegająca na kompleksowym towarzyszeniu kierunkom kształcenia ze szczególnym uwzględnieniem udostępniania szkole kadry specjalistów przez przedsiębiorstwa w roli nauczycieli przedmiotów zawodowych oraz umożliwiania nauczycielom odbywania staży i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe organizowanych w		szkoły nie mają szansy nauczyć zawodu w takich warunkach, w jakich się dziś pracuje, a przede wszystkim nie mają szansy zapoznać uczniów z najnowszymi i najbardziej kosztownymi technologiami”⁴¹. Objęci badaniem przedstawiciele kadry zarządzającej, pytani o ocenę współpracy z pracodawcami na szkolnej skali od 1 do 5, najczęściej (w połowie przypadków) wystawili „czwórkę”, nieco rzadziej pojawiły się „trójki” (9 na 28 szkół – 32%) i „piątki” (4 na 28 – 14%). Analiza wypowiedzi dyrektorów wskazuje jednak, że stosunkowo wysokie oceny przynajmniej częściowo wynikają z oparcia współpracy na nieformalnych kontaktach kadry zarządzającej i pedagogicznej: <i>wszyscy się znają i wygląda dobrze; pracodawcy nie zawsze są zainteresowani i szkoła musi korzystać ze znajomości</i>⁴², przy czym podobne wnioski płyną z badania MEN⁴³. Zmiana takiego stanu rzeczy, a przede wszystkim zaangażowanie we współpracę przedsiębiorstw związanych z GOW, wymaga uświadomienia pracodawcom korzyści z niej płynących. Na chwilę obecną brakuje uregulowań

⁴¹ *Edukacja dla pracy. Raport o Rozwoju Społecznym*, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, Warszawa 2007, s. 41.

⁴² Choć nie brakuje przykładów pozytywnych – dobrych praktyk współpracy z pracodawcami w skali województwa – które zaprezentowane zostaną w Raporcie z Badania Właściwego.

⁴³ *Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport z badania wśród dyrektorów szkół kształcących w zawodzie i CKP metodą wywiadów wspomaganych komputerowo (CAWI lub CAPI)*, MEN, Warszawa 2011, s. 121.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		przedsiębiorstwach; — Efektywne praktyki zawodowe – stworzenie warunków, by uczniowie mogli nie tylko obserwować pracowników, ale również weryfikować posiadane umiejętności, ćwicząc na sprzęcie, którego znajomość wymagana jest od kandydatów do pracy w danym zakładzie (praktyki nie tylko obserwacyjne, ale i uczestniczące), co wymaga oddelegowania do opieki nad praktykantami osób z zapalem dydaktycznym (i ograniczenia na czas praktyk ich codziennych obowiązków), a także ustalenia przed rozpoczęciem praktyk ich planu wraz z zakresem wzajemnych oczekiwań i powinności oraz sposobem weryfikacji pracy		prawnych i finansowych w zakresie zapewniania takich korzyści⁴⁴, można jednak zastanowić się nad rozwiązaniami na mniejszą skalę, możliwymi do wprowadzenia w skali lokalnej. Ponadto, jak wynika z badania potrzeb branży budowlanej w województwie świętokrzyskim, pracodawcy nie mają świadomości wpływu współpracy ze szkołami na jakość sposobu kształcenia i dostosowywanie go do swoich potrzeb⁴⁵. Konieczne jest więc zwiększanie świadomości pracodawców co do ich roli w podnoszeniu jakości kształcenia zawodowego⁴⁶. Jak trafnie podsumowano w jednym z raportów MEN, „współpraca z pracodawcami jest kluczowa dla dopasowania oferty oraz jakości kształcenia do potrzeb rynku pracy. Kluczowa nie oznacza powszechna”⁴⁷ – szczególnie biorąc pod uwagę zróżnicowanie form współpracy. Badane szkoły najczęściej współdziałają z pracodawcami w zakresie organizacji praktyk zawodowych (dotyczy to wszystkich placówek, gdyż jest to wymóg praktycznej nauki zawodu w technikum), kolejne pod względem popularności są wycieczki przedmiotowe (26 na 28 szkół – 93%). Rzadziej realizowane są formy przynoszące

⁴⁴ Edukacja dla pracy. Raport o Rozwoju Społecznym, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, Warszawa 2007, s. 219.

⁴⁵ Diagnoza potrzeb edukacyjnych branży budowlanej w województwie świętokrzyskim w zakresie szkolnictwa zawodowego, Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa i Starostwo Powiatowe w Kielcach, Kielce 2011 r., s. 25

⁴⁶ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport z badania jakościowego wśród ekspertów, MEN, Warszawa 2011, s. 24.

⁴⁷ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport z badania wśród dyrektorów szkół kształcących w zawodzie i CKP metodą wywiadów wspomaganych komputerowo (CAWI lub CAPI), MEN, Warszawa 2011, s. 118.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		uczniów.		najwięcej korzyści pod kątem praktycznej nauki zawodu: udostępnianie szkole kadry specjalistów przez przedsiębiorstwa (realizowane w 15 placówkach – przy czym tylko w 6 dyrektorzy są z tej formy zadowoleni), funkcjonowanie w szkole klasy patronackiej (w 10 szkołach, z czego w 2 zadowoleni) oraz umożliwianie nauczycielom odbywania staży i kursów organizowanych w i przez przedsiębiorstwa (w 10 szkołach, w żadnej dyrektorzy nie byli zadowoleni). Badani uczniowie oceniają praktyki zawodowe jako przydatne (58% odpowiedzi „bardzo przydatne”, 23% – „raczej przydatne”). Zadowoleni są z nich również przedstawiciele kadry zarządzanej (15 na 28 - 54%, „czwórek”, 13 na 28 - 46%, „piętek”). Gorzej wypadają one w oczach respondentów z instytucji reprezentujących przedsiębiorców: <i>przynajmniej część praktyk ma udawany charakter, przynosząc więcej zamieszania niż korzyści, zdarza się „ścieranie kurzy”</i>. Przyczyn takiego stanu rzeczy można szukać np. w fakcie, że tylko w połowie przedsiębiorstw objętych badaniem MEN współpracujących ze szkołami w ramach zajęć praktycznych lub praktyk zawodowych deklaruje, że szkoły zapoznają je z programem nauczania⁴⁸.
	Współpraca: szkoła –	— Zacieśnienie współpracy z instytucjami naukowymi	szkół Szkoły	Współpracę z placówkami naukowymi i badawczo-rozwojowymi zadeklarowało 20 z 28 badanych przedstawicieli kadry

⁴⁸ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. *Raport z badania wśród przedsiębiorców metodą wywiadów telefonicznych CATI*, MEN, Warszawa 2011, s. 29.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
	instytucje naukowe i badawczo-rozwojowe	(uczelniami z województwa świętokrzyskiego i nie tylko) oraz jednostkami badawczo-rozwojowymi działającymi w branżach innowacyjnych województwa, dające zarówno uczniom, jak i nauczycielom możliwość kontaktu ze specjalistyczną wiedzą i najnowocześniejszym sprzętem i oprogramowaniem (dla uczniów umożliwienie udziału w zajęciach, zarówno teoretycznych, jak i praktycznych; dla uczniów i nauczycieli umożliwienie uczestnictwa w pokazach sprzętu i oprogramowania; dla nauczycieli zawodu umożliwienie udziału w kursach i seminariach, gdzie przekazywana jest najnowsza wiedza w ramach ich specjalizacji).		zarządzającej szkół zawodowych (71%). Jest to odsetek nieco wyższy niż w ogólnopolskim badaniu MEN, gdzie na Strona 59 podejmowanie takiej współpracy wskazało niespełna dwie trzecie szkół ⁴⁹ . Analogicznie jak w badaniu MEN partnerami szkół są przede wszystkim uczelnie (najczęściej Politechnika Świętokrzyska), choć zdarzają się również przykłady współpracy z innymi instytucjami (np. Instytutem Maszyn Matematycznych – w ramach projektu „Akademia Kompetencji Kluczowych” ⁵⁰ czy Naczelną Organizacją Techniczną). Pytani o przyczyny podejmowania współpracy dyrektorzy wskazują możliwość skorzystania z nowoczesnego sprzętu i technologii oraz, jak ujął to jeden z respondentów, <i>kontakt z mądrzejszym</i> . Współpraca obejmuje przede wszystkim wyjazdy na pokazy na uczelnie oraz udział w realizowanych przez szkoły wyższe projektach edukacyjnych (takich jak wspomniana już „Akademia Kompetencji Kluczowych” czy projekt „W drodze do kariery z Politechniką Świętokrzyską – szanse na lepszą przyszłość uczniów szkół ponadgimnazjalnych” ⁵¹ , rozwijający kompetencje matematyczne). Zdarzają się również przykłady współpracy bardziej ściślej, zindywidualizowanej, w ramach których uczelnie przekazują szkołom materiały dydaktyczne pod kątem konkretnego kierunku

⁴⁹ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. *Raport z badania wśród dyrektorów szkół kształcących w zawodzie i CKP metodą wywiadów wspomaganych komputerowo (CAWI lub CAPI)*, MEN, 2011, s. 123.

⁵⁰ Szczegóły na stronie projektu http://szkolenia.unizeto.pl/unizeto_szk/un,szk,programy_rozwoj_uczniow_szkol_ponadgimnazjalnych.xml, dostęp 17.09.2011.

⁵¹ Szczegóły na stronie projektu <http://www.tu.kielce.pl/wdrodzedokariery/>, dostęp 17.09.2011.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
				czy umożliwiają nauczycielom udział w kursach i seminariach wraz z pracownikami uczelni – warto je upowszechniać.
	Współpraca: szkoła – instytucje rynku pracy (oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne)	Zwiększenie wymiaru uczestnictwa lokalnych instytucji rynku pracy w systemie kształcenia zawodowego poprzez: – wspieranie szkół w prowadzeniu doradztwa zawodowego dla uczniów oraz w praktycznym przygotowaniu uczniów do poruszania się po rynku pracy (np. w zakresie udziału w postępowaniu kwalifikacyjnym – od przygotowania dokumentów aplikacyjnych przez udział w rozmowie kwalifikacyjnej po znajomość przepisów prawa pracy niezbędną przy podpisywaniu umowy); – dostarczanie szkołom zawodowym informacji na temat sytuacji lokalnego rynku pracy, opartej na systematycznych badaniach (informacja ta musi być jednocześnie kompleksowa oraz jasna i zrozumiała, tak by kadra zarządzająca	1.Szkoły 2.Powiaty (Powiatowe Urzędy Pracy, jednostki organizacyjne powiatów)	Wśród badanych szkół najczęstsza forma współpracy z instytucjami rynku pracy to udział uczniów w organizowanych przez te instytucje targach edukacyjnych, pracy czy dniach przedsiębiorczości (26 na 28 szkół – 93%) – przynosząca młodzieży niewątpliwie korzyści, ale i incydentalna, a przez to niewystarczająca. Nieco mniej szkół organizuje uczniom wizyty w instytucjach rynku pracy (22 na 28 – 79%) i przekazuje im wiedzę o tych instytucjach (20 na 28 – 71%). Formę najbardziej efektywną – umożliwianie uczniom korzystania z oferty instytucji rynku pracy w zakresie doradztwa zawodowego i edukacyjnego na terenie szkoły – realizuje połowa placówek objętych badaniem. Dla porównania w skali ogólnopolskiej ponad dwie trzecie szkół korzysta z oferty instytucji rynku pracy w formie poradnictwa zawodowego⁵². Uczniowie wymagają wsparcia również w zakresie praktycznego przygotowania do poruszania się po rynku pracy – do napisania życiorysu przygotowanych czuje się 58% badanych, do napisania listu motywacyjnego – 56%, a do udziału w rozmowie kwalifikacyjnej – tylko 44%. W badaniu MEN wskazuje się brak pełnego obrazu aktualnego

⁵² Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. *Raport z badania wśród dyrektorów szkół kształcących w zawodzie i CKP metodą wywiadów wspomaganym komputerowo (CAWI lub CAPI)*, MEN, 2011, s. 126. W badaniu MEN nie sprecyzowano, gdzie odbywa się to poradnictwo – na terenie szkoły czy w instytucji.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		mogła przełożyć ją na konkretne wytyczne dotyczące kształtowania oferty edukacyjnej), w szczególności w zakresie sytuacji w branżach innowacyjnych; — współpracę ze szkołami w zakresie monitorowania losów absolwentów szkół zawodowych (w szczególności kierunków zidentyfikowanych jako silnie związane z tworzeniem gospodarki opartej na wiedzy w województwie).		ryнку pracy oraz miarodajnych prognoz jego rozwoju wśród kadry zarządzającej szkołami⁵³. Co więcej, niektórzy dyrektorzy świętokrzyskich szkół zwracają uwagę na niski stopień przydatności danych pochodzących z urzędów pracy⁵⁴. Brak odpowiednich analiz – diagnoz rynku pracy – utrudnia prowadzenie skutecznej polityki edukacji i rynku pracy w skali powiatów⁵⁵. Prowadzenie systematycznych, powtarzalnych badań lokalnego rynku pracy jest więc niezbędne w każdym powiecie zarządzanym zgodnie z nowoczesnymi standardami, a rola Powiatowego Urzędu Pracy jako koordynatora działań w tym zakresie wydaje się bezdyskusyjna. Wiedza na temat losów absolwentów szkół zawodowych (w szczególności kierunków zidentyfikowanych jako posiadające potencjał wpływu na tworzenie gospodarki opartej na wiedzy) – jako wskaźnik efektywności kształcenia – pozwoliłaby trafniej kreować politykę kształcenia zawodowego, zarówno na poziomie poszczególnych szkół, jak i powiatu. Stanowiłaby również cenne źródło informacji dla gimnazjalistów wybierających ścieżkę dalszego kształcenia. Jak jednak pokazują wyniki badania MEN,

⁵³ *Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport końcowy*, MEN, 2011, s. 184.

⁵⁴ *Analiza kierunków kształcenia i planów rozwojowych zawodowych szkół ponadgimnazjalnych w regionie oraz potrzeb rozwojowych tych szkół*, Konsorcjum profile - ARC Rynek i Opinia, 2010, s. 69.

⁵⁵ *Edukacja dla pracy. Raport o Rozwoju Społecznym*, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, 2007, s. 220.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
				gromadzenie informacji o absolwentach nie jest powszechne w szkołach kształcących w zawodzie ⁵⁶ . Szkoły nie radzą sobie z tym zadaniem samodzielnie, dysponują zwykle fragmentarycznymi informacjami, pochodzącymi z nieformalnych kontaktów z byłymi uczniami bądź pracodawcami.
	Współpraca: szkoła – organ prowadzący i Powiatowe Rady Zatrudnienia	— Organ prowadzący świadomy konieczności i wagi modernizacji szkolnictwa zawodowego – w szczególności w kontekście wymagań gospodarki opartej na wiedzy oraz innowacyjnych specjalizacji rozwijających się na terenie powiatu i województwa – co przekłada się na aktywność w sferze pozyskiwania dodatkowych środków na finansowanie szkół zawodowych (środki unijne – wspieranie szkół w ich pozyskiwaniu, środki z rezerwy MEN); — Rozbudowanie roli Powiatowej Rady Zatrudnienia jako instytucji odpowiedzialnej za lokalną strategię edukacji zawodowej – a co za tym idzie, koordynującej: planowanie oferty	1.Szkoły 2.Powiaty (organy prowadzące, Powiatowe Rady Zatrudnienia)	W badaniu MEN eksperci z województwa świętokrzyskiego wskazują na stosunkowo małe wsparcie finansowe, ale także koordynacyjne dla szkół ze strony JST we wnioskowaniu o udział w projektach unijnych, czy też otwieraniu nowych kierunków kształcenia: <i>małe jest wspomaganie organu prowadzącego, w tych projektach, które składają szkoły, cała odpowiedzialność spada na dyrektora. (...) Nie ma co liczyć na pieniądze od organu prowadzącego, bo oni mówią tak: „możecie wprowadzić nowy kierunek, pod warunkiem, że nie będą za tym iść koszty”</i> ⁵⁷ . Objęci badaniem przedstawiciele kadry zarządzającej mówią przy tym o potrzebie wsparcia ze strony organu prowadzącego w pozyskiwaniu środków z uwagi na skomplikowane i często zmieniające się procedury. Sprawne podejmowanie przez organy prowadzące decyzji skutkujących dofinansowaniem procesów inwestycyjnych w szkołach (głównie przeznaczonych na zaplecze praktyczne) postulują również badani przedstawiciele Powiatowych Rad Zatrudnienia. Ponadto, eksperci wskazują, że

⁵⁶ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. *Raport z badania wśród dyrektorów szkół kształcących w zawodzie i CKP metodą wywiadów wspomaganych komputerowo (CAWI lub CAPI)*, MEN, 2011, s. 62.

⁵⁷ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. *Raport z badania jakościowego wśród ekspertów*, MEN, 2011, s. 60.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		szkolnictwa zawodowego na poziomie lokalnym (w perspektywie krótko-, średnio- i długookresowej) oraz ustalanie priorytetów w kontekście gospodarki opartej na wiedzy – z uwzględnieniem specyfiki innowacyjnych branż obecnych w powiecie oraz możliwości szkół zawodowych.		samorządy powinny uczestniczyć w ewaluacji pracy podległych im placówek⁵⁸. Pozytywnym przykładem zaangażowania organu prowadzącego w województwie świętokrzyskim jest Starostwo Powiatowe w Staszowie, które dwukrotnie było laureatem konkursu „Samorząd na 6” jako samorząd, który najlepiej współpracuje z podległymi mu placówkami oświatowymi. Powiatowe Rady Zatrudnienia w województwie świętokrzyskim wykazują różnicowany poziom zaangażowania w kreowanie oferty edukacyjnej w powiecie. Choć zdarzają się przykłady podejmowania decyzji na podstawie kompleksowych informacji, w tym opracowań dotyczących lokalnego rynku pracy oraz prognoz dot. rozwoju gospodarki regionu, w szczególności w branżach intensywnie wykorzystujących wiedzę, większość (9 na 14) pozytywnie opiniuje właściwie wszystkie propozycje odnośnie nowych kierunków kształcenia. Prowadzi to np. do sytuacji, w której kilka szkół w powiecie otwiera ten sam nowy kierunek, konkurując o młodzież – jak ujęła to przedstawicielka kadry zarządzającej: <i>wydieramy sobie uczniów</i>.
	System zarządzania szkolnictwem zawodowym w kontekście GOW	— Wprowadzenie zintegrowanego systemu zarządzania szkolnictwem zawodowym w powiązaniu z gospodarką opartą na wiedzy w województwie świętokrzyskim, który – bazując na systematycznej	Województwo (rola Urzędu Marszałkowskiego)	O ile niezbędne jest programowanie edukacji zawodowej na poziomie powiatów, o tyle efektywne włączanie szkolnictwa zawodowego w tworzenie gospodarki opartej na wiedzy wymaga również zintegrowanego systemu zarządzania na poziomie województwa. Powiatowe gospodarki nie są autonomiczne,

⁵⁸ Edukacja dla pracy. Raport o Rozwoju Społecznym, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, 2007, s. 205.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
	na poziomie wojewódzkim	diagnozie branżowych rynków pracy – uwzględniać będzie lokalne uwarunkowania i zróżnicowanie lokalizacji innowacyjnych branż w obrębie województwa, wspierając tworzenie i rozwój na jego terenie centrów specjalizacji w kierunkach kształcenia powiązanych z gospodarką opartą na wiedzy; – Koordynacja na poziomie wojewódzkim akcji informacyjnej, promocyjnej i wizerunkowej, zbliżającej dwa światy: szkolnictwa zawodowego i innowacyjnych specjalizacji województwa.		funkcjonują w układzie regionalnym i ponadregionalnym, w którym rozważać należy także sytuację innowacyjnych branż województwa. Prowadzenie takiej regionalnej polityki edukacji zawodowej wymaga dysponowania systematycznie aktualizowanymi diagnozami regionalnego rynku pracy w ujęciu branżowym (branże innowacyjne), uwzględniającymi zróżnicowanie terytorialne w ramach województwa. Pozwoli to na identyfikację potencjalnych centrów specjalizacji w poszczególnych kierunkach (lub grupach kierunków) kształcenia powiązanych z gospodarką opartą na wiedzy. Przykład podobnego podejście widać we wnioskach z <i>Diagnozy potrzeb edukacyjnych branży budowlanej w województwie świętokrzyskim</i>, gdzie stwierdza się, że „proces programowania systemu edukacji zawodowej powinien zostać zorganizowany na zasadach podobnych do zamawianych kierunków studiów, czyli przy uwzględnieniu systematycznych badań rynku pracy i potrzeb potencjalnych pracodawców branży budowlanej w regionie świętokrzyskim”⁵⁹. W kontekście włączania szkolnictwa zawodowego w budowę gospodarki opartej na wiedzy jednym z kluczowych problemów jest poczucie wzajemnej odrębności dwóch światów: szkolnictwa zawodowego oraz innowacyjnych branż województwa. Z jednej strony ankietowani przedstawiciele instytucji reprezentujących

⁵⁹ *Diagnoza potrzeb edukacyjnych branży budowlanej w województwie świętokrzyskim w zakresie szkolnictwa zawodowego*, Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa i Starostwo Powiatowe w Kielcach, 2011 r., s. 14.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
				przedsiębiorców z branż innowacyjnych często wskazywali na kompletny brak wiedzy o szkołach zawodowych, twierdząc przy tym, że w ich branżach nie zdarza się zatrudnianie absolwentów takich szkół. Krańcowym przypadkiem był respondent, który wyraził szczere zdziwienie, że szkoły zawodowe w ogóle jeszcze funkcjonują. Z drugiej strony nowowprowadzane innowacyjne specjalizacje budzą u części badanych nauczycieli i dyrektorów zdziwienie i niezrozumienie: <i>niestety nie potrafię się wypowiedzieć, bo nie znam dobrze tych branż</i>. Istnieje więc potrzeba koordynowanej na poziomie wojewódzkim akcji informacyjnej połączonej z budowaniem pozytywnego wizerunku szkolnictwa zawodowego. Jak mówi jeden z badanych przedstawicieli Powiatowych Rad Zatrudnienia, <i>potrzebny jest szeroki zespół instytucji, które działałyby na rzecz zmiany w tym zakresie, a więc wzmocnienia i rewaloryzacji szkolnictwa zawodowego</i>.
	Współpraca międzynarodowa	— Uczestnictwo szkół zawodowych w programach współpracy międzynarodowej, przyjmujących formę wymian oraz praktyk i staży zawodowych dla młodzieży oraz kursów, szkoleń i wymiany doświadczeń dla nauczycieli odpowiedzialnych za kształcenie	Szkoły	Jak wynika z badania MEN, większość szkół zawodowych nie brała w ciągu ostatniego roku szkolnego udziału w żadnym programie współpracy międzynarodowej. Co czwarta szkoła była zaangażowana w międzynarodowe programy lub projekty edukacyjne, a niespełna co piąta współpracowała z zagranicznymi placówkami i/lub instytucjami edukacyjnymi⁶⁰. Zwiększenie skali tego uczestnictwa jest istotne z kilku względów. Wymiany

⁶⁰ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. *Raport z badania wśród dyrektorów szkół kształcących w zawodzie i CKP metodą wywiadów wspomaganych komputerowo (CAWI lub CAPI)*, MEN, 2011, s. 130

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		zawodowe, przede wszystkim finansowanych z funduszy unijnych w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” Leonardo da Vinci (np. projekt praktyk zawodowych dla uczniów IVT), Programu Comenius (projekt dla nauczycieli „Mobilność szkolnej kadry edukacyjnej”).		zagraniczne są źródłem korzyści dla uczniów – przede wszystkim dają możliwość kontaktu z żywym językiem obcym, co daje okazję do intensywnej nauki, a ponadto motywuje młodzież do większego wysiłku po powrocie (uczniowie na własnej skórze przekonują się, jakie praktyczne korzyści płyną ze znajomości języka). Wyjazdy mające charakter praktyk zawodowych dają również cenną możliwość kontaktu z realiami przedsiębiorstw – często zaawansowanych technologicznie. Korzystają również nauczyciele – podnosząc kwalifikacje zawodowe, kompetencje językowe oraz – co szczególnie istotne – konfrontując swój warsztat pracy z zagranicznymi doświadczeniami. Możliwość finansowania współpracy międzynarodowej z funduszy zewnętrznych (przede wszystkim Program „Uczenie się przez całe życie”) daje szansę skorzystania z tej formy również mniej zamożnym uczniom i nauczycielom.
Infrastruktura szkolna	Infrastruktura informacyjna i komunikacyjna (ICT)	— Baza komputerowa w szkole co najmniej na poziomie ogólnopolskim (wskaźnik liczby uczniów przypadających na jeden komputer mniejszy lub równy wartości ogólnopolskiej, stała wymiana starzejącego się sprzętu), wyposażona w podłączenie do internetu, uzupełniona o	1.Szkoły 2.Powiaty (organy prowadzące)	Baza komputerowa polskich szkół przeszła w latach 2005–2008 prawdziwą rewolucję dzięki funduszom unijnym (w ramach Priorytetu 2 SPO RZL), dla których instytucję wdrażającą było MEN, wyposażono prawie 20 tys. szkolnych pracowni komputerowych, z czego 10 030 w szkołach ponadgimnazjalnych ⁶¹ . Wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do ich użytku dla szkół zawodowych (bez

⁶¹ http://www.men.gov.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=482%3Apracownie-komputerowe&catid=123%3, data dostępu 17.09.2011.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
		sprzęt wspomagający pracę dydaktyczną (projektory multimedialne, tablice interaktywne); — Efektywne wykorzystanie infrastruktury ICT w codziennej pracy szkoły, nauczycieli i uczniów, przejawiające się m.in. w funkcjonowaniu w szkole platformy e-learningowej, prowadzeniu zajęć z wykorzystaniem dostępnego sprzętu (ICT na lekcjach jako standard, a nie wyjątek) w sposób angażujący uczniów w używanie komputera z internetem jako narzędzia poszukiwania informacji w ramach ich specjalizacji.		policealnych) wynosi obecnie dla Polski 7,92, dla woj. świętokrzyskiego – 7,33⁶², a dla badanych szkół jest nieco wyższy i wynosi 8,31. Dla szkół policealnych analogiczny wskaźnik wynosi dla Polski 10,8, dla woj. świętokrzyskiego – 18,23⁶³, a dla badanych szkół – 22,38. Doposażenia wymagają więc przede wszystkim szkoły policealne, należy też mieć na uwadze konieczność systematycznej wymiany sprzętu. Jeśli chodzi o wyposażenie w sprzęt wspomagający pracę dydaktyczną – zgodnie z danymi SIO woj. świętokrzyskie posiada najwyższy w skali ogólnopolskiej wskaźnik liczby uczniów przypadających na projektor multimedialny (142, przy średniej 110)⁶⁴, natomiast wśród badanych szkół wskaźnik ten wypada znacznie korzystniej (97), co może być pokłosiem zrealizowanego przez Urząd Marszałkowski projektu wyposażenia szkół w 50 nowych pracowni multimedialnych. Tablic interaktywnych nie posiada 5 z badanych szkół, a pozostałe dysponują jednym lub kilkoma egzemplarzami (średnio na szkołę przypada mniej niż dwie sztuki). Mimo poprawiającej się sytuacji część badanych nauczycieli wskazuje na bariery w korzystaniu ze sprzętu ICT, wynikające ze zbyt małej liczby dostępnych urządzeń (przede wszystkim projektorów multimedialnych): <i>jest do nich ograniczony dostęp i nie ma ich wystarczającej ilości, która wystarczałaby dla uczniów</i>

⁶² Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 2010 r.

⁶³ *Ibidem.*

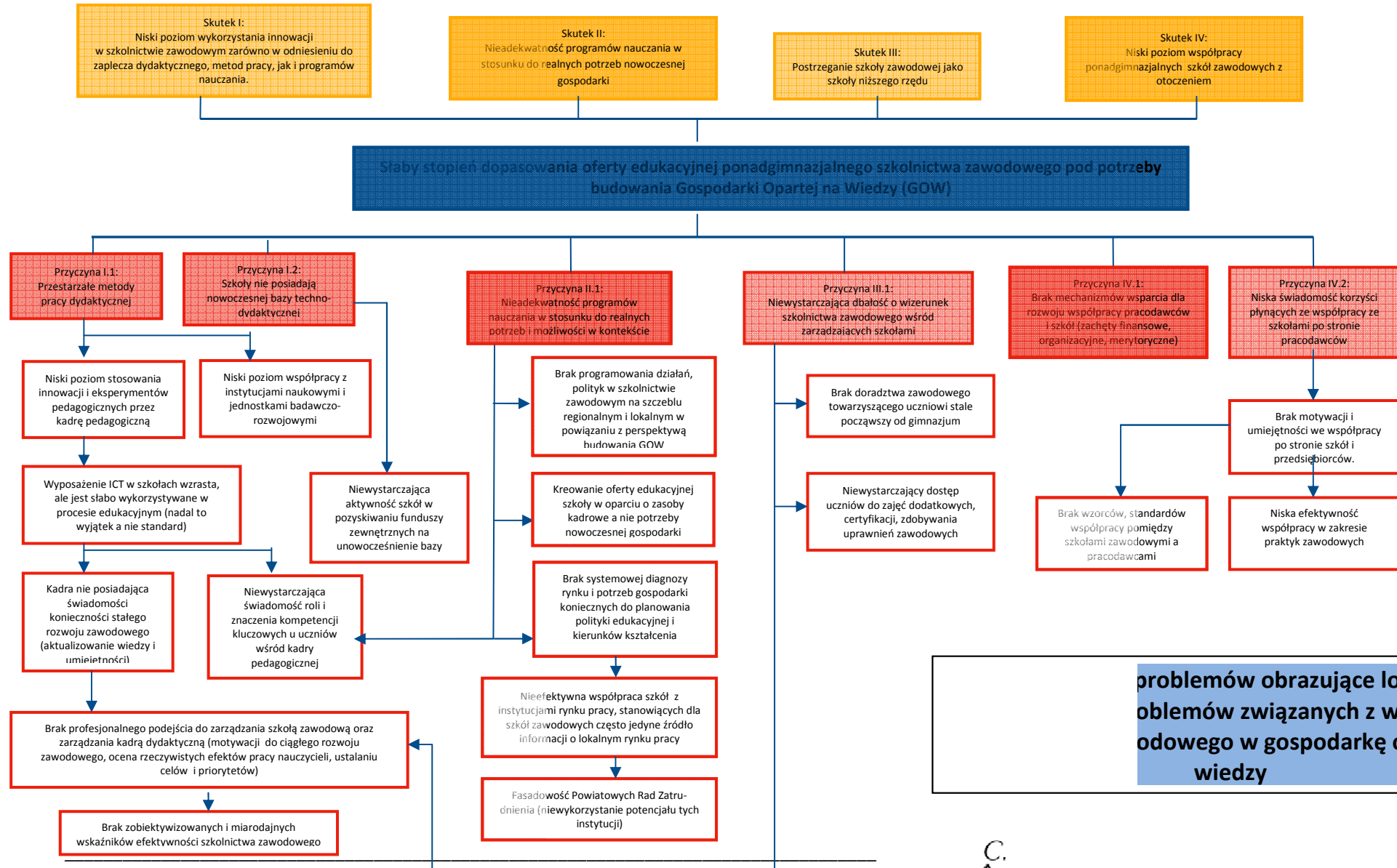
⁶⁴ *Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport końcowy*, MEN, 2011, s. 79.

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
				całej szkoły; idealnie by było, gdyby każda z nas miała jedną swoją salę, a nie musiała się związać cały czas, ponieważ nie ma w każdej sali potrzebnego i niezbędnego sprzętu. Ponadto tylko w jednym wywiadzie, spośród 149 przeprowadzonych z kadrą zarządzającą i nauczycielami, pojawiła się wzmianka o wykorzystaniu e-learningu. W skali ogólnopolskiej w badaniu MEN wsparcie procesu kształcenia zawodowego e-learningiem zadeklarowała co piąta szkoła ⁶⁵ .
	Dostępność sprzętu technodydaktycznego	— Prowadzenie nauki zawodu z wykorzystaniem sprzętu technodydaktycznego odpowiadającego realiom nowoczesnego stanowiska pracy w branżach wpisujących się w gospodarkę opartą na wiedzy – wyposażenie szkolnych pracowni lub warsztatów w taki sprzęt lub umożliwienie uczniom korzystania z niego w innym miejscu (zakłady pracy, Centra Kształcenia Praktycznego).	1.Szkoły 2.Powiaty (organy prowadzące) 3.Województwo (Urząd Marszałkowski – programy modernizacji bazy dydaktycznej o skali wojewódzkiej)	Badani przedstawiciele kadry zarządzającej szkół zawodowych wskazują na postęp, jaki w ostatnich latach dokonał się w dziedzinie wyposażenia szkół w sprzęt technodydaktyczny, związany przede wszystkim z dostępnością funduszy unijnych (m.in. RPO, a także przedakcesyjne Phare). Dostrzegają to również przedstawiciele Powiatowych Rad Zatrudnienia: <i>infrastruktura i baza szkolna nie jest już problemem, nastąpił niesamowity progres dzięki środkom unijnym</i> . Przekłada się to na fakt, że ponad połowa (53%) respondentów stosunkowo dobrze ocenia dostosowanie sprzętu technodydaktycznego, z którego uczniowie korzystają przy praktycznej nauce zawodu, do potrzeb nowoczesnego stanowiska pracy – 11 z 28 badanych (39%) stwierdziło, że jest on „raczej odpowiedni” (oceny 5 i 6 na 7-stopniowej skali od „zdecydowanie nie odpowiada” do „zdecydowanie odpowiada”), a 4 (14%) – że jest on „zdecydowanie odpowiedni”. W odniesieniu do kierunków objętych badaniem sprzęt jako odpowiadający

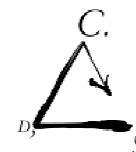
⁶⁵ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport końcowy, MEN, 2011, s.134

Filar GOW	Obszar	Czynniki sukcesu	Typ jednostki odpowiedzialnej	Komentarz
				potrzebom nowoczesnych realiów pracy oceniło 60% badanych (13 – 46% ocen „raczej odpowiada”, 4 – 14% ocen „zdecydowanie odpowiada”). Nie brak jednak szkół i kierunków, które pod kątem wyposażenia w sprzęt wypadają gorzej, na pewne braki wskazują również szkoły stosunkowo dobrze wyposażone (koszt doposażenia dla kierunków objętych badaniem waha się od kilkunastu do nawet kilkuset tysięcy złotych). Sytuacja ta może przy tym ulec zmianie na lepsze, gdyż zgodnie z rezultatami badania MEN, prawie dwie trzecie (64%) powiatów zaplanowało w 2011 r. inwestycje w warsztaty, laboratoria i pracownie szkolne⁶⁶. Alternatywą dla korzystania ze sprzętu w szkole jest jego dostępność w CKP (gdzie korzystać mogą z niego uczniowie więcej niż jednej placówki) lub w zakładach pracy – tu warto przytoczyć wypowiedź jednego z przedstawicieli Powiatowych Rad Zatrudnienia: <i>Nie ma pieniędzy na stałe unowocześnianie sprzętów, które często kosztują ogromne pieniądze. Trzeba zrobić wszystko, aby w możliwie najszerszy sposób wykorzystywać w tym celu współpracę z pracodawcami i u nich organizować jak najwięcej zajęć praktycznych, a szkole zostawiać tą sferę edukacyjną przygotowującą do praktyki.</i>

⁶⁶ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport końcowy, MEN, 2011, s. 93.

Opracowanie:

Załączniki

Kwestionariusza wywiadu telefonicznego z kadrami zarządzającą szkołami zawodowymi

Szanowni Państwo, Dyrektorzy szkół,

w ramach realizowanego na zlecenie Biura Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego projektu „Badanie potencjału szkolnictwa zawodowego w województwie świętokrzyskim oraz perspektyw i uwarunkowań włączenia w budowanie gospodarki opartej na wiedzy”, przekazujemy Państwu kwestionariusz ankiety dotyczącej działalności Państwa szkoły. Serdecznie prosimy o wypełnienie ankiety i odesłanie jej na adres cds@cds.krakow.pl, bądź na nr faksu: (12) 623 77 40 wewn. 24, do 29 sierpnia 2011 r.

Strona | 71

KIERUNKI KSZTAŁCENIA W KONTEKŚCIE GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY

1. Czy na przestrzeni ostatnich lat – od 2005 roku do chwili obecnej – zamknięto w Pana(i) szkole pewne kierunki kształcenia?

- ☐ 1. Nie
☐ 2. Tak – jakie?

.....
Dlaczego?
.....
.....

2. Czy na przestrzeni ostatnich lat – od 2005 roku do chwili obecnej – w Pana(i) szkole uruchomione zostały nowe kierunki kształcenia?

- ☐ 1. Nie
☐ 2. Tak – jakie?

3. Na jakiej podstawie podejmuje Pan(i) decyzje o uruchamianiu nowych kierunków kształcenia? Proszę wymienić wszystkie powody.

- ☐ 1. Analiza opracowań, raportów dotyczących lokalnego i regionalnego rynku pracy, w tym danych PUP dot. prognoz zatrudnienia
☐ 2. Własna analiza sytuacji na lokalnym rynku pracy (m.in. pojawienie się nowych inwestorów)
☐ 3. Konsultowanie nowych kierunków z lokalnymi pracodawcami
☐ 4. Analiza wyników prognoz dot. rozwoju gospodarki regionu, w szczególności w branżach intensywnie wykorzystujących wiedzę, zawartych m.in. w Regionalnej Strategii Innowacji oraz wypracowanych w procesie aktualizacji RSI
☐ 5. Kierowanie się sugestiami rodziców i uczniów
☐ 6. Kierowanie się dostępną w szkole infrastrukturą i wyposażeniem
☐ 7. Kierowanie się dostępnością w szkole odpowiedniej kadry dydaktycznej
☐ 8. Kierowanie się sugestiami organu prowadzącego
☐ 9. Inne – jakie?

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

3.1 Którymi z tych powodów kieruje się Pan(i) najczęściej? *Proszę wskazać maksimum dwa.*

3.2 Którymi z tych powodów kierował(a) się Pan(i), uruchamiając kierunek objęty badaniem?

Strona | 72

4. Czy w ciągu najbliższych 3 lat planuje Pan(i) uruchomienie nowych kierunków kształcenia?

- ☐ 1. Nie
- ☐ 2. Tak – jakich?

.....

4.1 Czy wśród nich znajdują się kierunki wpisujące się w branże stanowiące innowacyjne specjalizacje województwa (efektywne wykorzystanie energii, turystyka medyczna, branża targowo-kongresowa, wzornictwo)? Jeśli tak – jakie? / Jeśli nie – dlaczego? (czy chodzi o infrastrukturę? Zasoby kadrowe?)

.....

.....

.....

5. Jak postrzega Pan(i) możliwości rozwoju Pan(i) szkoły w branżach: efektywne wykorzystanie energii/turystyka medyczna/branża targowo-kongresowa/wzornictwo? Czy Pana/i zdaniem absolwenci Pana(i) szkoły mają szansę znaleźć w nich pracę (w szczególności jeśli chodzi o absolwentów kierunku)

Dlaczego?

[illegible]

WSPÓŁPRACA SZKÓŁ Z PRACODAWCAMI

6. Jak ocenia Pan(i) współpraca Pana(i) szkoły z lokalnymi pracodawcami?

Proszę określić na skali od 1 – zdecydowane niezadowolenie, do 5 – zdecydowane zadowolenie.

zdecydowane niezadowolenie ← → zdecydowane zadowolenie

1	2	3	4	5

7. Jakie formy współpracy z pracodawcami są podejmowane w Pana(i) szkole? Ja je Pan(i) ocenia? Proszę wymienić podejmowane formy współpracy a następnie ocenić je na skali od 1 do 5 gdzie 1 oznacza zdecydowane niezadowolenie, a 5 – zdecydowane zadowolenie ze współpracy.

	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

☐ 1. Organizacja praktyk zawodowych					
☐ 2. Realizacja teoretycznych przedmiotów zawodowych w przedsiębiorstwach					
☐ 3. Realizacja w przedsiębiorstwie zajęć praktycznych					
☐ 4. Wycieczki przedmiotowe					
☐ 5. Sponsoring materialny i finansowy					
☐ 6. Zasięganie opinii pracodawców w tworzeniu nowych kierunków kształcenia					
☐ 7. Udostępnianie szkole kadry specjalistów przez przedsiębiorstwa (pracownicy przedsiębiorstwa jako nauczyciele przedmiotów zawodowych)					
☐ 8. Umożliwianie nauczycielom odbywania staży i kursów organizowanych w i przez przedsiębiorstwa					
☐ 9. Porozumienia/umowy formalne z zakładami pracy (m.in. dotyczące zatrudniania absolwentów)					
☐ 10. Funkcjonowanie w szkole klasy patronackiej					
☐ 11. Organizacja w szkole pokazów technologii, sprzętu i/lub materiałów, prowadzonych przez przedstawicieli przedsiębiorstw					
☐ 12. Uczestnictwo przedstawicieli pracodawców w wydarzeniach z życia szkoły					
☐ 13. Inne – jakie?					

7.1 Które z tych form występują najczęściej? Proszę wskazać maksimum trzy.

.....

8. Proszę opowiedzieć więcej o współpracy Pan(i) szkoły z pracodawcami.

Która strona inicjuje tę współpracę – szkoła czy pracodawcy?

Kto (ze strony szkoły) jest odpowiedzialny za kontakty między szkołą a pracodawcami?

Czy w kontaktach tych pojawiają się jakieś bariery, trudności? Jakież?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. Proszę wymienić kluczowych pracodawców, z którymi szkoła współpracuje w zakresie realizacji praktycznej nauki zawodu? Czy są wśród nich pracodawcy lokalnie postrzegani jako prestiżowi?

.....
.....
.....

ZAPLECZE INTELEKTUALNE SZKÓŁ

10. Czy Pana/i szkoła współpracuje w jakiś sposób z ośrodkami naukowymi lub badawczymi? Czy byłby/byłaby Pan/i zainteresowana taką współpracą? Czego by Pan/i oczekiwał/a?					
..... 					
11. Proszę ocenić, na ile kadra którą Pan dysponuje przygotowana jest do kształcenia w oparciu o najnowszą specjalistyczną wiedzę ze swojej branży? (szczególnie w odniesieniu do badanego kierunku)					
☐ 1. Bardzo dobrze ☐ 2. Raczej dobrze ☐ 3. Ani dobrze, ani źle ☐ 4. Raczej źle ☐ 5. Bardzo źle Dlaczego? 					
12. Proszę określić, czy Pana/i szkoła uzupełnia bazy wiedzy dostępne dla uczniów i nauczycieli (książki/czasopisma/publikacje/programy)					
☐ 1. Nie Dlaczego? Czy uważa Pan/i takie działania za potrzebne? ☐ 2. Tak W jaki sposób? Czy uważa Pan/i takie działania za potrzebne? Jakie są największe przeszkody w uzupełnianiu bazy wiedzy? 					
13. Proszę ocenić dostęp kadry dydaktycznej z Pana(i) szkoły do różnych możliwości doskonalenia zawodowego – na skali od 1 – brak dostępu, do 5 – pełen dostęp.					
	1	2	3	4	5
1. Dostęp do fachowej literatury					
2. Możliwość odbywania staży i kursów w zakładach pracy					
3. Studia podyplomowe doskonalące					
4. Studia podyplomowe kwalifikacyjne					
5. Kursy doskonalące					
6. Kursy kwalifikacyjne					
7. Inne – jakie?					

14. Proszę teraz ocenić stopień zainteresowania kadry dydaktycznej z Pana(i) szkoły korzystaniem z wymienionych wcześniej form doskonalenia zawodowego – na skali od 1 – w ogóle niezainteresowani, do 5 – bardzo zainteresowani.

	1	2	3	4	5
1. Dostęp do fachowej literatury					
2. Możliwość odbywania staży i kursów w zakładach pracy					
3. Studia podyplomowe doskonalące					
4. Studia podyplomowe kwalifikacyjne					
5. Kursy doskonalące					
6. Kursy kwalifikacyjne					
7. Inne – jakie?					

INFRASTRUKTURA FIZYCZNA SZKÓŁ

15. Proszę o podanie informacji na temat nauczycieli przedsiębiorczości zatrudnionych w Pana(i) szkole.

Ogólna liczba nauczycieli przedsiębiorczości	Liczba nauczycieli, którzy odbyli/odbywają studia magisterskie/podyplomowe, które dają uprawnienia do nauczania przedsiębiorczości	Liczba nauczycieli, którzy odbyli kursy z zakresu przedsiębiorczości	Liczba nauczycieli, którzy posiadają doświadczenie w prowadzeniu własnego przedsiębiorstwa

15. Proszę o podanie informacji dotyczących stanu bazy komputerowej i multimedialnej Pana(i) szkoły⁶⁷.

Liczba komputerów ogółem	Liczba komputerów z dostępem do Internetu, z których korzystają uczniowie	Liczba komputerów w zależności od daty produkcji			Liczba uczniów w szkole (zespole)
		2009 i nowsze	2006 – 2008	2005 i starsze	
Liczba projektorów multimedialnych	Liczba tablic interaktywnych				

16. Gdzie uczniowie Pana(i) szkoły korzystają ze sprzętu techno-dydaktycznego?

Proszę wymienić wszystkie miejsca.

- ☐ 1. Pracownie dydaktyczne w szkole
☐ 2. Warsztaty przyszkolne

⁶⁷ W przypadku Zespołu Szkół, gdy niemożliwe jest wydzielenie komputerów, z których korzystają uczniowie danej szkoły, pytanie będzie dotyczyło całego Zespołu.

- ☐ 3. Centrum Kształcenia Praktycznego (gdzie?)
- ☐ 4. Zakłady pracy
- ☐ 5. Inne – jakie?

16.1 A gdzie ze sprzętu korzystają uczniowie kierunku?

Strona | 76

17. W jakim stopniu sprzęt techno-dydaktyczny, z którego uczniowie Pana(i) szkoły korzystają przy praktycznej nauce zawodu, odpowiada potrzebom nowoczesnego stanowiska pracy?

Proszę określić na skali od 1 – zdecydowanie nie odpowiada, do 7 – zdecydowanie odpowiada

zdecydowanie
nie odpowiada ← → zdecydowanie
odpowiada

1	2	3	4	5	6	7

17.1 Jak przedstawia się wyposażenie w sprzęt techno-dydaktyczny w przypadku kierunku.....?

Proszę ocenić je zgodnie z powyższą skalą (1-7).

Czy odpowiada ono minimum określone w podstawie programowej danego kierunku? Czy odpowiada standardom egzaminacyjnym?

Jakie braki są najbardziej dotkliwe?

Jaki byłby szacunkowy koszt dostosowania infrastruktury szkoły do aktualnych potrzeb (w zakresie kształcenia na kierunku.....)?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18. Czy dostrzega Pan(i) jakieś zewnętrzne możliwości wsparcia finansowego rozbudowy bazy dydaktycznej (a przez to oferty dydaktycznej) Pana(i) szkoły? Jeśli tak, to jakie?

Czy dostrzega Pan(i) jakieś bariery w pozyskiwaniu takich zewnętrznych środków?

.....

.....

.....

.....

FUNKCJONOWANIE SZKÓŁ W OTOCZENIU

19. Jakie działania podejmuje Pana(i) szkoła, by przygotować przyszłych absolwentów do poruszania się na rynku pracy?

Proszę wymienić wszystkie działania.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

- ☐ 1. Organizacja Dni Przedsiębiorczości
- ☐ 2. Udział w Targach Edukacyjnych i Dniach Przedsiębiorczości, organizowanych przez podmioty zewnętrzne
- ☐ 3. Zatrudnienie w szkole doradcy zawodowego
- ☐ 4. Utworzenie Szkolnego Ośrodka Kariery
- ☐ 5. Przygotowanie uczniów do tworzenia dokumentów związanych z pozyskiwaniem pracy (cv, list motywacyjny, m.in.), w wymiarze wykraczających poza standardowy program zajęć z podstaw przedsiębiorczości
- ☐ 6. Zapraszanie pracodawców do udziału w lekcjach przedsiębiorczości
- ☐ 7. Propagowanie wiedzy o instytucjach rynku pracy
- ☐ 8. Organizowanie warsztatów aktywnego poszukiwania pracy
- ☐ 9. Umożliwianie uczniom korzystania z oferty instytucji rynku pracy w zakresie doradztwa zawodowego i edukacyjnego na terenie szkoły
- ☐ 10. Wizyty uczniów w instytucjach rynku pracy (m.in. w Powiatowym Urzędzie Pracy, Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej)
- ☐ 11. Inne – jakie?

20. Jakie czynniki (zdarzenia, sytuacje, zjawiska), zewnętrzne wobec Pana(i) szkoły, są istotne z punktu widzenia jej działalności (wpływają na obecną i przyszłą działalność szkoły)?
Proszę wziąć pod uwagę m.in. lokalne inwestycje i przedsięwzięcia (zarówno publiczne, jak i prywatne), zjawiska społeczne i gospodarcze, które mają wpływ na sytuację w okolicy, programy unijne, specyfikę lokalnej gospodarki.

.....
.....
.....

DZIĘKUJEMY ZA UDZIAŁ W BADANIU!

Kwestionariusz wywiadu telefonicznego z przedstawicielami instytucji reprezentujących pracodawców

Szanowni Państwo,

w ramach realizowanego na zlecenie Biura Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego projektu „Badanie potencjału szkolnictwa zawodowego w województwie świętokrzyskim oraz perspektyw i uwarunkowań włączenia w budowanie gospodarki opartej na wiedzy” prowadzimy badanie pracodawców województwa świętokrzyskiego. W związku z tym chcielibyśmy z Państwem porozmawiać na temat Państwa współpracy ze szkołami zawodowymi. Gwarantujemy, że Państwa odpowiedzi pozostaną poufne i posłużą jedynie do tworzenia statystycznych zestawień i budowania ogólnych wniosków.

Strona | 78

OCENA WYNIKÓW FUNKCJONOWANIA SYSTEMU SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO

1. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie systemu szkolnictwa zawodowego w m.in. świętokrzyskim?

- ☐ 1. Bardzo dobrze
☐ 2. Raczej dobrze
☐ 3. Ani dobrze, ani źle
☐ 4. Raczej źle
☐ 5. Bardzo źle

Dlaczego?

.....

2. Jak ocenia Pan(i) – z punktu widzenia przedsiębiorców (i branży), których (które) Pan(i) reprezentuje – przygotowanie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych do podjęcia pracy?

- ☐ 1. Bardzo dobrze
☐ 2. Raczej dobrze
☐ 3. Ani dobrze, ani źle
☐ 4. Raczej źle
☐ 5. Bardzo źle

Dlaczego?

.....

3.1 Jak ocenia Pan(i) ich przygotowanie teoretyczne?

- ☐ 1. Bardzo dobrze
☐ 2. Raczej dobrze
☐ 3. Ani dobrze, ani źle
☐ 4. Raczej źle
☐ 5. Bardzo źle

Dlaczego?

.....

3.2 A jak ocenia Pan(i) ich umiejętności praktyczne?

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
 Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

- ☐ 1. Bardzo dobrze
☐ 2. Raczej dobrze
☐ 3. Ani dobrze, ani źle
☐ 4. Raczej źle
☐ 5. Bardzo źle

Dlaczego?

.....

4. Jakie najważniejsze braki w przygotowaniu zawodowym dostrzega Pan(i) u absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych?

- ☐ 1. Brak praktyki, doświadczenia zawodowego
☐ 2. Brak wiedzy, kwalifikacji
☐ 3. Brak chęci, motywacji do pracy
☐ 4. Inne braki, jakie?
☐ 5. Nie dostrzegam braków

5. Czy dostrzega Pan(i) może jakieś mocne strony przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół o profilu zawodowym?

- ☐ 1. Mają silną motywację do pracy
☐ 2. Mają praktykę zawodową
☐ 3. Mają dobrą wiedzę teoretyczną
☐ 4. Mają inne zalety, jakie?.....
☐ 5. Nie dostrzegam mocnych stron

5. Czy przedsiębiorstwa zrzeszone w instytucji, którą Pan/i reprezentuje mają problemy z pozyskaniem wykwalifikowanych pracowników?

- ☐ zdecydowanie tak
☐ raczej tak
☐ ani tak, ani nie
☐ raczej nie
☐ zdecydowanie nie

OCENA POWIĄZAŃ MIĘDZY PRZEDSIĘBIORSTWAMI A PONADGIMNAZJALNYMI SZKOŁAMI ZAWODOWYMI

6. Jakie formy współpracy z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi podejmują przedsiębiorstwa, które Pan(i) reprezentuje? *Proszę wymienić wszystkie podejmowane formy.*

- ☐ 1. Organizacja praktyk zawodowych
- ☐ 2. Realizacja w przedsiębiorstwie teoretycznych przedmiotów zawodowych
- ☐ 3. Realizacja w przedsiębiorstwie zajęć praktycznych
- ☐ 4. Wycieczki przedmiotowe
- ☐ 5. Sponsoring materialny i finansowy
- ☐ 6. Zasięganie opinii pracodawców w tworzeniu nowych kierunków kształcenia
- ☐ 7. Udostępnianie szkole kadry specjalistów (pracownicy przedsiębiorstwa jako nauczyciele przedmiotów zawodowych)
- ☐ 8. Umożliwianie nauczycielom odbywania staży i kursów organizowanych w i przez przedsiębiorstwa
- ☐ 9. Porozumienia/umowy formalne z zakładami pracy (m.in. dotyczące zatrudniania absolwentów)
- ☐ 10. Funkcjonowanie w szkole klasy patronackiej
- ☐ 11. Organizacja w szkole pokazów technologii, sprzętu i/lub materiałów, prowadzonych przez przedstawicieli przedsiębiorstw
- ☐ 12. Uczestnictwo w wydarzeniach z życia szkoły
- ☐ 13. Inne – jakie?

6.1 Które z tych form występują najczęściej? *Proszę wskazać maksimum trzy.*

7. Jakie są efekty tej współpracy dla zaspokajania potrzeb przedsiębiorców? Czy umożliwia wspólną refleksję przedsiębiorców i dyrektorów szkół nad przyszłością kształcenia w danej szkole? Czy w jej efekcie uruchomiane są nowe profile kształcenia (*prośba o przykłady*)?

.....
.....
.....
.....
.....

8. Skupmy się teraz na organizacji praktyk zawodowych, która – według danych ogólnopolskich – jest najczęściej podejmowaną formą współpracy szkół i pracodawców. Jak Pan(i) ją ocenia, z punktu widzenia przedsiębiorców, których Pan(i) reprezentuje?

- ☐ 1. Bardzo dobrze
- ☐ 2. Raczej dobrze
- ☐ 3. Ani dobrze, ani źle
- ☐ 4. Raczej źle
- ☐ 5. Bardzo źle

Dlaczego?

.....
.....

8.1 Czy zna Pan(i) przykłady realizacji praktyk przez uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych u pracodawców postrzeganych jako prestiżowi? Jeśli tak, proszę je opisać.

.....

.....

.....

9. Jakie są Pana(i) zdaniem główne problemy lub przeszkody, na jakie przedsiębiorstwa napotykają przy współpracy z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi?

.....

.....

.....

.....

10. Jakie działania (podejmowane przez szkoły, organy prowadzące, władze na poziomie centralnym) mogłyby zachęcić przedsiębiorców do podejmowania współpracy z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi?

.....

.....

.....

.....

MOŻLIWOŚCI ROZWOJU INNOWACYJNYCH SPECJALIZACJI W WOJEWÓDZTWIE

11. Jak postrzega Pan(i) możliwości rozwoju w branży efektywne wykorzystanie energii/turystyka medyczna/branża targowo-kongresowa/wzornictwo⁶⁸?

W której fazie rozwoju branży się ona znajduje: wprowadzenia, rozwoju, dojrzałości czy schyłku?

Jakie są jej największe szanse, gdzie tkwi potencjał rozwojowy?

Co stanowi największe zagrożenie dla jej rozwoju?

Jakie inne branże innowacyjne widzi? (szczególnie w kontekście powiązania ze szkolnictwem zaw.)

.....

.....

.....

.....

12. W jaki sposób przedsiębiorstwa zrzeszone w instytucji, którą Pan/i reprezentuje współpracują ze sobą?

Jakiego typu działania wspólnie podejmują? Czy instytucja pośredniczy w kontaktach przedsiębiorstw z innymi przedsiębiorstwami/ organizacjami/ośrodkami naukowymi m.in.?

⁶⁸ W przypadku instytucji branżowej, pytanie o daną branżę, w przypadku instytucji o szerszym zasięgu, bez konkretnej specjalizacji, pytanie o wszystkie cztery branże po kolei.

.....

.....

13. Proszę ocenić czy przedsiębiorstwa zrzeszone w instytucji, którą Pan/i reprezentuje mają dostęp do najnowszej wiedzy specjalistycznej ?

- ☐ 1. Nie mają dostępu do najnowszej wiedzy z branży → proszę przejść do pytania 16
- ☐ 2. Mają dostęp w ograniczonym stopniu
- ☐ 3. Mają pełny dostęp do najnowszej wiedzy z branży

14. Proszę wskazać z jakich źródeł przedsiębiorstwa zrzeszone w reprezentowanej przez Pana/ią instytucji czerpią wiedzę ?

Proszę zaznaczyć wszystkie odnoszące się do reprezentowanych przez Pana przedsiębiorstw odpowiedzi.

- ☐ 1. Współpraca z innymi firmami z branży
- ☐ 2. Współpraca międzynarodowa
- ☐ 3. Udział w konferencjach, targach branżowych
- ☐ 4. Dostęp do najnowszych publikacji z branży
- ☐ 5. Współpraca z ośrodkami naukowymi i badawczymi
- ☐ 6. Inne, jakie.....

Poprosić respondenta o rozwinięcie wypowiedzi:

.....

.....

15. Proszę wskazać co Pana/i zdaniem jest największą przeszkodą w dostępie do najnowszej wiedzy specjalistycznej?

.....

.....

.....

Proszę przejść do pytania 17

16. Proszę wskazać dlaczego Pana/i zdaniem przedsiębiorstwa nie mają dostępu do najnowszej wiedzy branżowej?

.....

.....

.....

17. Proszę ocenić czy przedsiębiorstwa zrzeszone w instytucji, którą Pan/i reprezentuje:

- ☐ 1. Wdrażają w swoich zakładach nowe technologie informacyjne i komunikacyjne (m.in. nowy sprzęt, oprogramowanie)
- ☐ 2. Inwestują w rozwój pracowników (m.in. wysyłając ich na szkolenia, kursy)
- ☐ 3. Wdrażają w swoich zakładach nowe rozwiązania techniczne
- ☐ 4. Żadne z powyższych

Poprosić respondenta o rozwinięcie wypowiedzi, podanie przykładów:

.....

.....

.....

Strona | 83

18. Proszę określić jak Pana/i zdaniem przedsiębiorstwa widzą swoją rolę we wdrażaniu zmian w branży, którą reprezentują? Czy są nimi zainteresowane? Jakie napotykają bariery?

.....

.....

.....

19. Jakiego typu przedsiębiorstwa mogą podejmować działalność w branży, którą Pan(i) reprezentuje/ w innowacyjnych branżach województwa⁶⁹? *(proszę podać przykłady)*
Jakie warunki muszą spełniać (w takich obszarach jak: potencjał technologiczny, zasoby ludzkie, infrastruktura techniczna, usieciowienie – powiązania z innymi przedsiębiorstwami w branży, działania z zakresu Badania i Rozwój)?
Jak ocenia Pan(i) obecną sytuację przedsiębiorstw, które potencjalnie mogłyby działać w branży?
Który z wymienionych obszarów jest ich najmocniejszą, a który najsłabszą stroną?
Czy może jest Pan(i) w stanie w przybliżeniu określić, ile przedsiębiorstw mogłoby jeszcze podjąć działalność w branży, w porównaniu do stanu obecnego?

.....

.....

.....

.....

DZIĘKUJEMY ZA UDZIAŁ W BADANIU!

⁶⁹ Wersja dla instytucji o szerokim zasięgu, bez specjalizacji w konkretnej branży.

Kwestionariusz wywiadu telefonicznego z przedstawicielami Powiatowych Rad Zatrudnienia

Szanowni Państwo,

w ramach realizowanego na zlecenie Biura Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego projektu „Badanie potencjału szkolnictwa zawodowego w województwie świętokrzyskim oraz perspektyw i uwarunkowań włączenia w budowanie gospodarki opartej na wiedzy” prowadzimy badanie pracodawców województwa świętokrzyskiego. W związku z tym chcielibyśmy z Państwem porozmawiać na temat sytuacji szkół zawodowych w powiecie. Gwarantujemy, że Państwa odpowiedzi pozostaną poufne i posłużą jedynie do tworzenia statystycznych zestawień i budowania ogólnych wniosków.

Strona | 84

POWIĄZANIE KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA Z TWORZENIEM GOW

1. Na jakiej podstawie Powiatowa Rada Zatrudnienia, którą Pan(i) reprezentuje, opiniuje uruchamianie nowych kierunków kształcenia w szkołach zawodowych na terenie powiatu?

Proszę wymienić wszystkie czynniki.

- ☐ 1. Analiza opracowań, raportów dotyczących lokalnego i regionalnego rynku pracy, w tym danych PUP dot. prognoz zatrudnienia
- ☐ 2. Własna analiza sytuacji na lokalnym rynku pracy (m.in. pojawienie się nowych inwestorów)
- ☐ 3. Konsultowanie nowych kierunków z lokalnymi pracodawcami
- ☐ 4. Analiza wyników prognoz dot. rozwoju gospodarki regionu, w szczególności w branżach intensywnie wykorzystujących wiedzę, zawartych m.in. w Regionalnej Strategii Innowacji oraz wypracowanych w procesie aktualizacji RSI
- ☐ 5. Kierowanie się sugestiami organu prowadzącego
- ☐ 6. Rada opiniuje pozytywnie wszystkie propozycje składane przez dyrektorów szkół
- ☐ 7. Inne – jakie?

1.1 Czym kierują się Państwo najczęściej? *Proszę wskazać maksimum dwa czynniki.*

.....

2. Co Pana(i) zdaniem można zrobić, by zaangażować szkoły zawodowe z Pana(i) powiatu w tworzenie gospodarki opartej na wiedzy? *(bazuje ona na tworzeniu, przekazywaniu i praktycznym wykorzystaniu wiedzy i informacji. Zakłada, że absolwenci szkoły zawodowej powinni być wyposażeni w kompetencje pozwalające im na stałe uaktualnianie i poszerzanie swojej wiedzy i kwalifikacji a także adaptowanie i wdrażanie gotowych rozwiązań w swoim miejscu pracy.*

Jakie działania mogłyby podjąć szkoły?

Co mogłyby zrobić organy prowadzące szkół?

Jakie działania mogłyby zostać podjęte we współpracy szkół z pracodawcami?

Jaka mogłaby być rola instytucji rynku pracy?

.....

3. Jaką barierą dla rozwoju jest infrastruktura szkół? Jakie działania byłyby konieczne aby tę barierę

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

usunąć?

Strona | 85

SPECYFIKA POWIATU – OTOCZENIE W JAKIM FUNKCJONUJĄ SZKOŁY ZAWODOWE

4. Jakie czynniki (zdarzenia, sytuacje, zjawiska), specyficzne dla powiatu, są Pana(i) zdaniem istotne z punktu widzenia działalności szkół zawodowych z terenu powiatu (mogą wpływać na obecną i przyszłą działalność szkół)?

Proszę wziąć pod uwagę m.in. lokalne inwestycje i przedsięwzięcia (zarówno publiczne, jak i prywatne), zjawiska społeczne i gospodarcze, które mają wpływ na sytuację w okolicy, specyfikę lokalnej gospodarki.

MOŻLIWOŚCI ROZWOJU BRANŻ STANOWIĄCYCH INNOWACYJNE SPECJALIZACJE WOJEWÓDZTWA

5. W procesie aktualizacji Regionalnej Strategii Innowacji Woj. Świętokrzyskiego wyróżniono branże stanowiące innowacyjne specjalizacje województwa. Są to: efektywne wykorzystanie energii; turystyka medyczna; branża targowo-kongresowa oraz wzornictwo.

Proszę powiedzieć, jakie są Pana(i) zdaniem możliwości rozwoju tych branż w Pana(i) powiecie – kolejno dla każdej branży.

Czy branża ta jest obecna w powiecie?

Jeśli nie: Dlaczego? czy mogłaby się tam pojawić; pod jakimi warunkami?

Jeśli tak: W której fazie rozwoju branży się ona znajduje: wprowadzenia, rozwoju, dojrzałości czy schyłku?

Jakie są jej największe szanse, gdzie tkwi potencjał rozwojowy?

Co stanowi największe zagrożenie dla jej rozwoju?

5.1 Branża: efektywne wykorzystanie energii

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

.....
5.2 Branża: turystyka medyczna
.....
.....
.....
.....
.....
.....
5.3 Branża: targowo-kongresowa
.....
.....
.....
.....
.....
5.4 Branża: wzornictwo
.....
.....
.....
.....
.....
5.5 Jakie inne branże o innowacyjnym potencjale widzą w powiecie?
.....
.....
.....
.....
.....
.....

DZIĘKUJEMY ZA UDZIAŁ W BADANIU!

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Kwestionariusz ankiety audytoryjnej z uczniami szkół zawodowych

Drodzy uczniowie!

Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego przeprowadzamy badanie sytuacji uczniów szkół zawodowych z terenu województwa świętokrzyskiego. Chcemy poznać wasze opinie na temat szkoły i nie tylko oraz wasze plany na przyszłość. Wasze odpowiedzi pozwolą lepiej dostosować działania różnych instytucji do rzeczywistych potrzeb i oczekiwań młodzieży.

Strona | 87

Gwarantujemy Wam równocześnie, że Wasze odpowiedzi pozostaną anonimowe. Ani nauczyciele, ani dyrekcja szkoły nie będzie miała do nich wglądu. Wyniki prezentowane będą jedynie w postaci zbiorczych opracowań.

Odpowiedzi prosimy zaznaczyć przez wstawienie znaku X w odpowiednią kratkę.

1. Jak ogólnie oceniasz swoją szkołę?	
☐	1. bardzo dobrze
☐	2. raczej dobrze
☐	3. ani dobrze, ani źle
☐	4. raczej źle
☐	5. bardzo źle
2. Dlaczego wybrałeś/wybrałaś kształcenie w swoim zawodzie? Zaznacz najważniejsze powody.	
☐	1. ze względu na zainteresowania
☐	2. ze względu na naciski rodziców
☐	3. ze względu na dobre perspektywy pracy (np. wysokie zarobki, możliwość pracy w firmie rodzinnej)
☐	4. ze względu na kolegów, znajomych
☐	5. na podstawie rozmowy z doradcą (w szkole, w urzędzie pracy itp.)
☐	6. chciałem/chciałam się dalej uczyć, poszerzać swoją wiedzę
☐	7. wybór był przypadkowy, akurat były wolne miejsca
☐	8. chciałem/chciałam zdobyć tytuł technika ⁷⁰
3. Skąd czerpałeś/czerpałaś informacje o swojej przyszłej szkole? Zaznacz najważniejsze źródła informacji.	
☐	1. od rodziców, rodzeństwa, znajomych
☐	2. ze strony internetowej szkoły
☐	3. od doradcy zawodowego (w szkole, w urzędzie pracy itp.)
☐	4. byłem/byłam na Dniu Otwartym w szkole
☐	5. od przedstawicieli szkoły, którzy odwiedzili moją poprzednią szkołę
☐	6. inne – jakie?
4. Czego oczekiwałeś/oczekiwałaś od szkoły, którą wybrałeś/wybrałaś?	

⁷⁰ Ta odpowiedź tylko w przypadku techników.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Zaznacz najważniejsze oczekiwania

- ☐ 1. przygotowania do podjęcia pracy w zawodzie
☐ 2. przygotowania do kontynuowania nauki w wybranym przeze mnie kierunku (m.in. podjęcia studiów)
☐ 3. nowoczesnego kształcenia, które przygotuje mnie w taki sposób, że w przyszłości będę mógł/mogła się przekwalifikowywać
☐ 4. przygotowania do pracy w branżach z przyszłością w województwie świętokrzyskim
☐ 5. zdobycia wykształcenia bez większego wysiłku
☐ 6. nie miałem/miałam sprecyzowanych oczekiwań

Strona | 88

5. Jak z perspektywy czasu oceniasz swoją decyzję o nauce w swoim zawodzie? Czy Twoim zdaniem decyzja ta była:

- ☐ 1. zdecydowanie słuszna
☐ 2. raczej słuszna
☐ 3. trudno powiedzieć
☐ 4. raczej niesłuszna
☐ 5. zdecydowanie niesłuszna

6. Poprosimy Cię teraz o ocenę zajęć przygotowujących do zawodu prowadzonych w Twojej szkole. Oceń, na ile Twoim zdaniem zajęcia te są przydatne w przygotowaniu do wykonywania wybranego przez Ciebie zawodu, stawiając X w odpowiedniej kratce:

Przedmioty zawodowe teoretyczne	zupełnie nieprzydatne	raczej nieprzydatne	trudno powiedzieć	raczej przydatne	bardzo przydatne
	1	2	3	4	5

Zajęcia zawodowe praktyczne	zupełnie nieprzydatne	raczej nieprzydatne	trudno powiedzieć	raczej przydatne	bardzo przydatne
	1	2	3	4	5

Praktyki zawodowe	nie brałem/am udziału	zupełnie nieprzydatne	raczej nieprzydatne	trudno powiedzieć	raczej przydatne	bardzo przydatne
		1	2	3	4	5

7. Czy Twoim zdaniem praktyczna nauka zawodu na Twoim kierunku kształcenia w sposób wystarczający przygotuje do podjęcia pracy w zawodzie?

- ☐ 1. zdecydowanie tak
☐ 2. raczej tak
☐ 3. ani tak, ani nie
☐ 4. raczej nie →
☐ 5. zdecydowanie nie →

Jeśli nie (tzn. wybrałeś/aś odpowiedź 4 lub 5), to dlaczego? (Zaznacz najważniejsze powody)

- ☐ 1. zbyt mało praktycznych zajęć zawodowych w szkole

- ☐ 2. niska jakość zajęć praktycznych w szkole
- ☐ 3. zbyt mało/brak praktyk zawodowych
- ☐ 4. niska jakość praktyk zawodowych
- ☐ 5. brak niezbędnego wyposażenia w szkole (sprzęt, oprogramowanie itp.)
- ☐ 6. niewystarczające przygotowanie osób prowadzących zajęcia
- ☐ 7. Inne – jakie?

8. Czy zdarzyło Ci się brać udział w dodatkowych zajęciach zawodowe, organizowanych poza szkołą, np. umożliwiające zdobycie uprawnień zawodowych?

- ☐ 1. nie
- ☐ 2. tak – w jakiej formie? Dlaczego zdecydowałeś/aś się wziąć w nich udział?

8.1 A czy po zakończeniu szkoły byłbyś/byłabyś zainteresowana udziałem w kursach, szkoleniach pozwalających na zdobycie nowych kwalifikacji, umiejętności?

- ☐ 1. nie
- ☐ 2. tak

9. Czy Twoim zdaniem warto zdawać egzamin zawodowy?

- ☐ 1. zdecydowanie tak
- ☐ 2. raczej tak
- ☐ 3. trudno powiedzieć
- ☐ 4. raczej nie
- ☐ 5. zdecydowanie nie

10. Czy zamierzasz przystąpić do egzaminu zawodowego?

- ☐ 1. tak
- ☐ 2. jeszcze nie wiem
- ☐ 3. nie →

Dlaczego nie? (Zaznacz jedną odpowiedź)

- ☐ 1. zamierzam kontynuować naukę
- ☐ 2. nie czuję się przygotowany/na
- ☐ 3. zamierzam się przekwalifikować
- ☐ 4. nie interesuje mnie to

11. Czy uważasz, że zdobywanie w szkole dobrych ocen...

- ☐ 1. ...jest ważne, bo może w przyszłości pomóc mi znaleźć dobrą pracę
- ☐ 2. ...jest ważne, bo może pomóc dostać się na studia
- ☐ 3. ...nie jest istotne dla mnie ale jest ważne dla moich rodziców
- ☐ 4. ...nie jest istotne, po zakończeniu szkoły nikt nie będzie brał ich pod uwagę
- ☐ 5. ...nie jest istotne, oceny nie pokazują, ile wiem i potrafię

12. Czy po ukończeniu szkoły chcesz kształcić się dalej?

- ☐ 1. nie
- ☐ 2. jeszcze nie wiem

- ☐ 3. tak, w zawodzie, którego uczę się w szkole
- ☐ 4. tak, ale w innym zawodzie

13. Czy zaraz po ukończeniu szkoły chcesz podjąć pracę?

- ☐ 1. nie
- ☐ 2. jeszcze nie wiem
- ☐ 3. tak

Strona | 90

14. Czy teraz bądź w przyszłości będziesz się starać podjąć pracę w zawodzie, którego uczysz się w szkole?

- ☐ 1. zdecydowanie nie
- ☐ 2. raczej nie
- ☐ 3. raczej tak
- ☐ 4. zdecydowanie tak

15. Gdybyś musiał/musiła szukać pracy zaraz po ukończeniu szkoły, jak myślisz, ile czasu zajęłoby Ci znalezienie stałej pracy zgodnej z kwalifikacjami?

Wpisz okres w miesiącach

16. Czy zastanawiałeś/zastanawiałaś się już nad tym, gdzie mógłbyś/mogłabyś i chciałbyś/chciałabyś w przyszłości pracować?

- ☐ 1. nie (Przejdź do pyt. 17)
- ☐ 2. tak →

16.1 Gdzie szukałeś/szukałaś informacji na ten temat? (Zaznacz wszystkie źródła informacji, z których korzystałeś/korzystałaś)

- ☐ 1. w internecie
- ☐ 2. u rodziny, znajomych
- ☐ 3. pytałem/pytałam bezpośrednio w zakładach pracy
- ☐ 4. rozmawiałem/rozmawiałam z absolwentami kierunku z ubiegłych lat
- ☐ 5. byłem/byłam w urzędzie pracy (lub innych instytucjach rynku pracy)

16.2 Jakich informacji szukałeś/szukałaś? (Zaznacz wszystkie informacje, jakich szukałeś/szukałaś)

- ☐ 1. W jakiego typu firmach można pracować w moim zawodzie?
- ☐ 2. Ile można zarobić w moim zawodzie?
- ☐ 3. Jakie firmy mają opinię dobrych pracodawców?
- ☐ 4. Czy w mojej branży działają firmy innowacyjne?

17. Wymienimy teraz kilka branż. Czy uważasz, że w przyszłości mógłbyś w nich pracować? Oceń dla każdej z podanych niżej branż, zaznaczając X w odpowiedniej kratce.

Efektywne wykorzystanie energii

- to w szczególności: wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych, możliwości zastosowania efektywnego wykorzystania energii w budownictwie, gospodarowanie odpadami

Tak, myślę, że mógłby/mogłabym pracować w tej branży	Nie widzę związku między tą branżą a moi kierunkiem kształcenia	Nie wiem
1	2	3

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Turystyka medyczna - działalność uzdrowisk (diagnostyka, leczenie, rehabilitacja), ale też inne usługi medyczne i około medyczne (SPA, kosmetyka itp.) oraz usługi noclegowe i gastronomiczne i oferta czasu wolnego dla przyjezdnych	Tak, myślę, że mógłby/mogłabym pracować w tej branży	Nie widzę związku między tą branżą a moim kierunkiem kształcenia	Nie wiem
	1	2	3
Branża targowo-kongresowa - obsługa targów i kongresów – usługi noclegowe i gastronomiczne, usługi reklamowe i promocyjne, a także poligraficzne	Tak, myślę, że mógłby/mogłabym pracować w tej branży	Nie widzę związku między tą branżą a moim kierunkiem kształcenia	Nie wiem
	1	2	3
Wzornictwo - to m.in. wzornictwo odzieży i tkanin, wzornictwo ceramiczne, usługi związane z reklamą i promocją	Tak, myślę, że mógłby/mogłabym pracować w tej branży	Nie widzę związku między tą branżą a moim kierunkiem kształcenia	Nie wiem
	1	2	3

18. Czy uważasz, że jesteś dobrze przygotowany/a, aby:

1. napisać życiorys (CV – Curriculum Vitae)	☐ nie	☐ nie jestem pewny(a)	☐ tak
2. napisać list motywacyjny, podanie o pracę	☐ nie	☐ nie jestem pewny(a)	☐ tak
3. wziąć udział w rozmowie kwalifikacyjnej o pracę	☐ nie	☐ nie jestem pewny(a)	☐ tak
4. wykonać zadanie praktyczne związane z zawodem	☐ nie	☐ nie jestem pewny(a)	☐ tak

19. Czy uważasz poniższe cechy za swoje mocne strony przy poszukiwaniu pracy?

 Oceń każdą z cech na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „zdecydowanie **nie** jest to moja mocna strona”, a 5 – „zdecydowanie jest to moja mocna strona”, stawiając X w odpowiedniej kratce.

Ukończenie szkoły przygotowującej do zawodu	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	Zdecydowanie tak
	1	2	3	4	5
Silna motywacja do pracy	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	Zdecydowanie tak
	1	2	3	4	5
Łatwość uczenia się, zdobywania nowych umiejętności	zdecydowanie nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	Zdecydowanie tak
	1	2	3	4	5

20. Istnieją takie zawody, o których mówi się, że są przyszłościowe, to znaczy łatwo będzie w przyszłości znaleźć w nich pracę i rozwijać się zawodowo. Czy Twoim zdaniem zawód, z którym się kształcisz, jest zawodem przyszłościowym?

- ☐ 1. zdecydowanie tak
☐ 2. raczej tak
☐ 3. ani tak, ani nie
☐ 4. raczej nie

☐ 5. zdecydowanie nie

20.1 Jakie inne zawody są Twoim zdaniem przyszłościowe?

.....

21. Czy zgadzasz się z następującym stwierdzeniem:

„Należy dalej uczyć się i podnosić swoje kwalifikacje nawet po ukończeniu szkoły”

Strona | 92

☐ 1. zdecydowanie tak

☐ 2. raczej tak

☐ 3. ani tak, ani nie

☐ 4. raczej nie

☐ 5. zdecydowanie nie

22. Z każdym stanowiskiem pracy związane są pewne rutynowo wykonywane czynności. Czasem pracodawca wymaga jednak od pracowników, by wykonali zadanie, z którym dotąd nie mieli do czynienia. Takie zadanie może być dla pracownika łatwe do wykonania, ale może też przysporzyć mu sporo trudności.

Wyobraź sobie, że po zakończeniu nauki zacząłeś/zaczęłaś pracę w firmie i stawiane są przed Tobą różne zadania. **Przy każdym z poniższych zadań zaznacz, jak dużą by Ci sprawiło trudność.**

Zadanie stawiane przed Tobą		Jak trudne byłoby to zadanie?						
		wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
1	Poproszono Cię o przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy oraz wymyślenie kilku tekstów reklamowych.							
2	Otrzymałeś tekst obszernego sprawozdania z działalności firmy. W odpowiednich miejscach trzeba w nim wstawić tabele z danymi, wykresy i zdjęcia oraz opracować cały tekst graficznie tak, by sprawozdanie można było wręczać potencjalnym klientom jako wizytówkę firmy.							
3	Twoja firma ma zamiar wysłać na dość drogie szkolenie jedną osobę, która po powrocie będzie miała przekazać zdobytą wiedzę innym pracownikom. Do tego zadanie wybrano właśnie Ciebie.							
4	Firma ma zamiar powierzyć Ci samodzielne prowadzenie projektu. Oznacza to, że musisz wziąć odpowiedzialność za nowe zadania. Wiąże się to z dużym ryzykiem – w razie niepowodzenia zostaniesz zwolniony/zwolniona, jednak w przypadku							

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
 Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

	sukcesu będziesz zarabiać znacznie lepiej niż dotychczas.							
5	Razem z innymi pracownikami doszłicie do wniosku, że Wasz przełożony/przełożona nie najlepiej organizuje pracę i można by ją w prosty sposób usprawnić. Inni chcą, żebyś to właśnie Ty porozmawiał /porozmawiała z nim/nią o tym.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
6	Przekazano Ci rachunki z ostatniego miesiąca z prośbą o podsumowanie wydatków z uwzględnieniem rodzaju zakupów (ile wydano łącznie na: telefony, paliwo, materiały biurowe itp.). Dodatkowo poproszono Cię, abyś porównał/ porównała te wydatki z danymi sprzed roku.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
7	W firmie przygotowano list do zagranicznej instytucji i poproszono Cię o przetłumaczenie go na język obcy, którego się uczyłeś/uczyłaś.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
8	W firmie organizowane jest spotkanie z klientami i poproszono Cię o to, żebyś na tym spotkaniu krótko opowiedział/opowiedziała im o działalności firmy.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
9	Poproszono Cię o znalezienie w internecie najlepszego bezpłatnego programu do nagrywania płyt CD/DVD i nagrania przy jego pomocy płyt ze zdjęciami z firmowej imprezy.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
10	Właśnie ukazała się książka, opisująca nowe rozwiązania stosowane w Twoim zawodzie. Poproszono Cię o jej przeczytanie i przygotowanie streszczenia najważniejszych informacji.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
11	Dotychczasowi dostawcy sprzętu dla firmy zawiedli i Tobie powierzono zadanie wyszukania nowych rzetelnych dostawców.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
12	W firmie organizowana jest impreza	wyjątkowo	bardzo	dość	ani	dość	bardzo	wyjątkowo

	z okazji 5-lecia działalności. W spotkaniu wezmą udział pracownicy wraz z rodzinami i inni goście. Poproszono Cię, abyś to właśnie Ty poprowadził/poprowadziła tę imprezę.	trudne	trudne	trudne	trudne ani łatwe	łatwe	łatwe	łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
13	Do firmy sprowadzono nowe, dość skomplikowane urządzenie. Poproszono Cię o zapoznanie się z jego instrukcją obsługi, uruchomienie i wyjaśnienie pozostałym współpracownikom sposobu jego użytkowania.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
14	Do firmy mają przyjechać klienci z zagranicy, mówiący językiem, którego się uczyłeś/uczyłaś. Poproszono Cię, abyś odebrał/odebrała ich z dworca i po drodze trochę z nimi porozmawiał/porozmawiała.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
15	Dostałeś/aś artykuł w języku obcym, którego się uczyłeś/aś prezentujący nowe urządzenie z twojej branży. Poproszono cię o przetłumaczenie go na język polski.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7

Prosimy również o odpowiedź na kilka pytań dotyczących Ciebie:

M1. Twoja płeć ☐ 1. kobieta ☐ 2. mężczyzna
M2. W jakim powiecie się kształcisz?
M3. Na jakim kierunku i w której klasie się kształcisz?
M2. W jakiej szkole się kształcisz? ☐ 1. Zasadnicza szkoła zawodowa ☐ 2. Technikum ☐ 3. Technikum uzupełniające (dla absolwentów ZSZ) ☐ 4. Technikum dla dorosłych (na podbudowie gimnazjum lub szkoły podstawowej) ☐ 4. Szkoła policealna

DZIĘKUJEMY ZA UDZIAŁ W BADANIU!

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Kwestionariusz wywiadu z nauczycielami szkół zawodowych

Strona | 95

W ramach realizowanego na zlecenie Biura Innowacji Urzędu Marszałkowskiego Woj. Świętokrzyskiego projektu „Badanie potencjału szkolnictwa zawodowego w województwie świętokrzyskim oraz perspektyw i uwarunkowań włączenia w budowanie gospodarki opartej na wiedzy”, Centrum Doradztwa Strategicznego realizuje badanie nauczycieli szkół zawodowych. Chcemy porozmawiać z Państwem na temat kształcenia uczniów, ich kompetencji oraz podnoszenia Państwa kwalifikacji zawodowych.

Gwarantujemy Państwu równocześnie, że Państwa odpowiedzi pozostaną anonimowe, dyrekcja szkoły nie będzie miała do nich wglądu. Wyniki prezentowane będą jedynie w postaci zbiorczych opracowań.

1. Proszę powiedzieć, na ile zgadza się Pan/i z następującym stwierdzeniem:					
<i>Proszę ocenić na skali, wstawiając X w odpowiednią kratkę</i>					
	Zdecydowa nie się nie zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Trudno powiedzieć	Raczej się zgadzam	Zdecydo wanie się zgadzam
Należy podnosić swoje kwalifikacje bez względu na wiek i staż pracy					
Stałe podnoszenie kwalifikacji jest szczególnie istotne u nauczycieli szkół zawodowych					
Aktywnie poszukuję informacji na temat innowacyjnych rozwiązań w ramach mojej					
Co roku aktualizuję konspekty lekcji o nowe informacje pojawiające w zakresie mojego przedmiotu					
W swojej pracy wykorzystuję nowe rozwiązania/ dobre praktyki pojawiające się w mojej specjalizacji					
2. Czy w ciągu ostatnich trzech lat korzystał/a Pan/i z jakiejś formy doksztalcania lub podnoszenia kwalifikacji?					
☐ 1. tak – proszę przejść do pytania nr 3 ☐ 2. nie - proszę przejść do pytania nr 5					
2.1 Przy obydwu odpowiedziach:					
Jakie są główne bariery, które utrudniały lub uniemożliwiły Panu/i skorzystanie z doksztalcania lub podnoszenia kwalifikacji?					
.....					
.....					
.....					

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
 Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

3. Z jakich form kształcenia lub podnoszenia kwalifikacji Pan/i korzystał/a? Proszę wybrać wszystkie odnoszące się do Pana/i odpowiedzi.	
☐ 1. Dostęp do fachowej literatury ☐ 2. Możliwość odbywania staży i kursów w zakładach pracy ☐ 3. Studia podyplomowe doskonalące ☐ 4. Studia podyplomowe kwalifikacyjne ☐ 5. Kursy doskonalące ☐ 6. Kursy kwalifikacyjne ☐ 7. Inne – jakie?	
4. Z jakich powodów zdecydował/a się Pan/i na skorzystanie z możliwości kształcenia/ podnoszenia kwalifikacji?	
☐ 1. Chęć rozwoju zawodowego ☐ 2. Polecenie służbowe ☐ 3. Chęć uzyskania kolejnego stopnia nauczycielskiego ☐ 4. Obawy związane z możliwością utraty pracy ☐ 5. Inne powody – jakie?	
Poprosić respondenta o rozwinięcie wypowiedzi: (Przejsz do pyt.6)	
5. Dlaczego nie skorzystał/a Pan/i z żadnej formy kształcenia lub podnoszenia kwalifikacji?	
☐ 1. Nie widzę takiej potrzeby ☐ 2. Nie stać mnie na kształcenie ☐ 3. Nie mam czasu na skorzystanie z kształcenia ☐ 4. Nie mam dostępu do kursów/szkoleń ☐ 5. W obszarze, który mnie interesuje, nie znalazłem/znalazłam odpowiedniej oferty ☐ 6. Inne powody – jakie?	
Poprosić respondenta o rozwinięcie wypowiedzi:	
6. Czy istnieją potrzeby związane z podnoszeniem kwalifikacji, których nie jest Pan/i w stanie w tym momencie zaspokoić? Dlaczego? Jakie bariery Pan/i napotyka?	
7. Czy w ramach podnoszenia swoich kwalifikacji stara się Pan/i uaktualniać wiedzę z zakresu swojej specjalizacji? W jaki sposób, skąd czerpie Pan/i aktualną wiedzę i informacje dot. Pana/i specjalizacji? Jak ocenia Pan/i dostępność takiej wiedzy?	
8. Czy podejmuje Pan/i jakieś działania zachęcające uczniów do pogłębiania ich wiedzy i umiejętności	

w dziedzinach związanych z nowoczesnym wykorzystywaniem wiedzy ?					
<i>Proszę wymienić podejmowane formy zachęcania uczniów do pogłębiania wiedzy, a następnie ocenić Zainteresowanie, jakim cieszą się wśród uczniów, na skali od 1 do 5 gdzie 1 oznacza, że uczniowie są zdecydowanie niezainteresowani, a 5 – zdecydowanie zainteresowani daną formą.</i>					
	1	2	3	4	5
☐ 1. Wskazywanie obszarów, zagadnień, umiejętności, które warto pogłębić/poszerzyć w związku z nowoczesnym wykorzystywaniem wiedzy					
☐ 2. Wskazywanie źródeł (np. literatury fachowej, źródeł internetowych) w których warto pogłębiać wiedzę/poszerzać umiejętności					
☐ 3. Organizowanie spotkań z ciekawym człowiekiem/praktykiem/naukowcem					
☐ 4. Organizowanie wycieczek do innowacyjnych zakładów pracy, ośrodków badawczych					
☐ 5. Organizowanie dodatkowych zajęć w szkole pogłębiające wiedzę i umiejętności					
☐ 6. Wysyłanie uczniów na różnego typu konkursy, w których można rozwinąć swoją wiedzę					
☐ 7. Inne formy, jakie?					
8.1 Proszę powiedzieć, dlaczego podejmuje/nie podejmuje Pan/i opisywane działania?					
9. Czy korzysta Pan/i z dostępnych programów nauczania, czy opracowuje Pan/i własne? Czy stosuje Pan/i innowacyjne metody nauczania, wykraczające poza tradycyjną formę pogadanki? Jeśli tak, to jakie? Czy doświadcza Pan/i jakichś barier w ich stosowaniu?					
10. Jak ocenia Pan/i zaplecze techniczne potrzebne do nauczania na kierunku objętym badaniem (wpisać nazwę:.....), jakie dostępne jest w Pana/i szkole? Czy dysponuje Pan/i wszystkimi niezbędnymi sprzętami/narzędziami /oprogramowaniem? Czego Pan/i zdaniem brakuje?					
11. Co Pana/i zdaniem motywuje uczniów do zdobywania lepszych ocen? Proszę wybrać jeden, najczęściej się pojawiający motyw.					

- ☐ 1. Chęć posiadania dobrego świadectwa
- ☐ 2. Chęć zdobycia dobrej pracy po zakończeniu szkoły
- ☐ 3. Chęć zdobycia wiedzy
- ☐ 4. Chęć zadowolenia rodziców
- ☐ 5. Inne powody, jakie?

12. Jak ocenia Pan/i poziom wiedzy absolwentów kończących kierunek objęty badaniem (wpisać nazwę:) w Pana/i szkole?

12.1 Jak ocenia Pan(i) ich przygotowanie teoretyczne?

- ☐ 1. Bardzo dobrze
- ☐ 2. Raczej dobrze
- ☐ 3. Ani dobrze, ani źle
- ☐ 4. Raczej źle
- ☐ 5. Bardzo źle

Dlaczego?

.....

.....

12.2 Jak ocenia Pan(i) ich umiejętności praktyczne?

- ☐ 1. Bardzo dobrze
- ☐ 2. Raczej dobrze
- ☐ 3. Ani dobrze, ani źle
- ☐ 4. Raczej źle
- ☐ 5. Bardzo źle

Dlaczego?

.....

.....

13. Jak postrzega Pan(i) możliwości rozwoju w branży efektywne wykorzystanie energii/turystyka medyczna/branża targowo-kongresowa/wzornictwo? Czy Pana/i zdaniem absolwenci kierunku objętego badaniem (wpisać nazwę:) mają szansę znaleźć w nich pracę?

Dlaczego?/Dlaczego nie?

.....

.....

14. Proszę wyobrazić sobie typowego absolwenta/typową absolwentkę kierunku objętego badaniem (.....) Załóżmy, że podejmuje on/ona pracę, gdzie stawiane są przed nim/nią wymienione niżej zadania. Jak trudne byłyby one dla niego/niej, Pana/Pani zdaniem?

Zadanie stawiane przed absolwentem		Jak trudne byłyby to zadanie?						
1	Przygotowanie eleganckiego opisu usług firmy oraz wymyślenie kilku tekstów reklamowych.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
 Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

2	Pomoc w przygotowaniu sprawozdania z działalności firmy, polegająca na przygotowaniu i wstawieniu tabeli z danymi, wykresów i zdjęć oraz opracowaniu graficznym tekstu - tak, by sprawozdanie można było wręczać potencjalnym klientom jako wizytówkę firmy.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
3	Uczestnictwo w dość drogim szkoleniu, po powrocie z którego będzie miał(a) za zadanie przekazać zdobytą wiedzę innym pracownikom.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
4	Samodzielne prowadzenie projektu (przyjęcie pełnej odpowiedzialności za określone zadanie).	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
5	Rozmowa z przełożonym/przełożoną o tym, że nie najlepiej organizuje pracę i można by ją w prosty sposób usprawnić (w imieniu swoim i innych pracowników).	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
6	Podsumowanie (na podstawie rachunków) miesięcznych wydatków z uwzględnieniem rodzaju zakupów (ile wydano łącznie na: telefony, paliwo, materiały biurowe itp.) oraz porównanie wyników z danymi sprzed roku.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
7	Przetłumaczenie listu do zagranicznej instytucji na język obcy, którego się uczył(a).	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
8	Krótkie przedstawienie działalności firmy na spotkaniu z klientem.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
9	Znalezienie w internecie najlepszego bezpłatnego programu do nagrywania płyt CD/DVD i nagrania przy jego pomocy płyt ze zdjęciami z firmowej imprezy.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
10	Przeczytanie i przygotowanie streszczenia książki, opisującej nowe rozwiązania stosowane w jego/jej zawodzie.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
11	Wyszukanie nowych, rzetelnych dostawców	wyjątkowo	bardzo	dość	ani	dość	bardzo	wyjątkowo

	sprzętu.	trudne	trudne	trudne	trudne ani łatwe	łatwe	łatwe	łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
12	Poprowadzenie imprezy z okazji 5-lecia działalności firmy, w której wezmą udział pracownicy wraz z rodzinami oraz inni goście	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
13	Zapoznanie się z instrukcją obsługi nowego, dość skomplikowanego urządzenia, uruchomienie go i wyjaśnienie pozostałym współpracownikom sposobu jego użytkowania.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
14	Odebranie z dworca oraz rozmowa z zagranicznymi klientami, mówiącymi językiem, którego się uczył(a).	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo łatwe
		1	2	3	4	5	6	7
15.	Przetłumaczenie na język polski artykułu w języku, którego się uczył(a), prezentującego nowe urządzenie z branży.	wyjątkowo trudne	bardzo trudne	dość trudne	ani trudne ani łatwe	dość łatwe	bardzo łatwe	wyjątkowo o łatwe
		1	2	3	4	5	6	7

Prosimy również o odpowiedź na kilka pytań dotyczących Pana/i:

M1. Płeć	☐ 1. kobieta	☐ 2. mężczyzna
M2. Wiek ____ (proszę wpisać wiek w latach)		
M3. Kierunek, na którym Pan/i uczy?		
M4. W jakiej szkole Pan/i uczy?		
☐ 1. Zasadnicza szkoła zawodowa ☐ 2. Technikum ☐ 3. Technikum uzupełniające (dla absolwentów ZSZ) ☐ 4. Technikum dla dorosłych (na podbudowie gimnazjum lub szkoły podstawowej) ☐ 4. Szkoła policealna		
M4. W jakim powiecie znajduje się szkoła?.....		
M5. Jaki jest Pana/i staż pracy jako nauczyciela? ____ (w latach)		

DZIĘKUJEMY ZA UDZIAŁ W BADANIU!

ANEKS

Tabela 6. Liczba szkół zawodowych w roku szkolnym 2011/2012 roku w powiatach województwa świętokrzyskiego.

Strona | 101

Powiat	Zasadnicza szkoła zawodowa	Technikum dla młodzieży	Technikum uzupełniające po ZSZ	Technikum dla dorosłych	Szkoła policealna
buski	4	4	2	2	3
jędrzejowski	3	5	1	1	2
kazimierski	1	5	2	0	4
kielecki	4	6	1	0	4
Kielce miasto	7	13	9	2	25
konecki	5	6	2	0	6
opatowski	2	3	1	1	2
ostrowiecki	4	7	4	0	7
pińczowski	2	2	0	0	2
sandomierski	5	5	3	0	6
skarżyski	4	4	3	0	7
starachowicki	3	2	1	0	6
staszowski	3	3	2	0	1
włoszczowski	1	3	1	0	1
Liczba szkół	48	68	32	6	76

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Świętokrzyski
System Innowacji
Wzrost ludzi - Wspólny cel

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „Perspektywy RSI Świętokrzyskie (III Etap)” jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tabela 7. Liczba uczniów według typów szkół zawodowych województwa świętokrzyskiego i powiatów w roku szkolnym 2010/2011 i 2011/2012.

Powiat	Zasadnicza szkoła zawodowa		Technikum dla młodzieży		Technikum uzupełniające dla absolwentów ZSZ		Technikum dla dorosłych		Szkoła policealna*
	2010/2011	2011/2012	2010/2011	2011/2012	2010/2011	2011/2012	2010/2011	2011/2012	2010/2011
buski	448	377	1108	1042	185	133	9	110	174
jędrzejowski	441	385	1562	1409	68	90	101	66	94
kazimierski	131	134	938	830	64	29	0	0	110
kielecki	145	144	887	891	19	11	0	0	276
Kielce miasto	863	849	5624	5267	550	440	111	85	2767
konecki	413	471	1609	1462	46	44	0	0	352
opatowski	428	394	399	426	58	44	15	1	216
ostrowiecki	736	608	1957	1505	174	210	0	0	862
pińczowski	194	181	331	321	0	0	0	0	91
sandomierski	338	401	1091	1155	298	37	0	0	191
skarżyski	381	352	1503	1449	102	136	0	0	589
starachowicki	531	496	1144	1141	26	48	0	0	722
staszowski	543	465	1274	1188	228	238	0	0	45
włoszczowski	264	226	1087	916	57	23	0	0	41
Liczba uczniów	5856	5483	20514	19002	1875	1483	236	262	6530

* Dane za rok szkolny 2011/2012 dla szkół policealnych są niedostępne, ponieważ szkoły w momencie badania nadal prowadziły rekrutację.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 31 – 153 Kraków ul. Szlak 65 biuro 1004,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

Tabela 8. Liczba uczniów podejmujących naukę na najpopularniejszych kierunkach kształcenia w roku szkolnym 2011/2012*.

Powiat	t. informatyk	t. hotelarstwa	t. budow- nictwa	t. mechanik	t. ekonomista	t. usług fryzjerskich	t. logistyk	t. BHP	t. organizacji usług gastronomicznych	t. pojazdów samochodo- wych	t. rolnik
buski	272	271	246	80	108	65	0	0	0	59	46
jędrzejowski	204	198	184	178	119	16	85	12	158	59	86
kazimierski	188	71	128	78	113	35	0	20	51	28	80
kielecki	117	212	132	143	0	71	0	42	0	0	39
Kielce miasto	1052	736	446	441	701	760	396	450	288	81	0
konecki	274	111	89	98	141	75	124	81	173	95	18
opatowski	102	0	0	145	82	42	0	81	0	0	103
ostrowiecki	345	36	169	169	17	254	180	85	0	57	61
pińczowski	79	0	83	45	64	7	0	48	0	0	0
sandomierski	218	116	95	149	135	0	78	26	0	0	0
skarżyski	220	145	136	154	96	97	235	86	19	59	0
starachowicki	119	104	116	74	88	87	76	162	58	55	0
staszowski	167	105	155	113	96	25	49	45	106	105	0
włoszczowski	166	12	41	101	81	0	69	22	58	0	60
Suma	3523	2117	2020	1968	1841	1534	1292	1160	911	598	493

* Ze względu na braki danych w przypadku szkół policealnych wzięto pod uwagę rok szkolny 2010/2011.

Tabela 9. Liczba uczniów na poszczególnych grupach kierunków kształcenia w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych w roku szkolnym 2011/2012*.

Powiat	K. budowlane	K. usługowe	K. okołobiznesowe	Horeca	K. rolnicze	K. mechaniczne	Nowe technologie	K. przyrodnicze	K. medyczne
buski	382	147	213	449	46	239	272	125	28
jędrzejowski	254	85	255	564	165	387	264	7	0
kazimierski	139	62	173	226	238	133	188	38	0
kielecki	237	71	78	338	39	182	239	35	159
Kielce miasto	982	1488	2956	2183	78	702	1533	105	697
konecki	211	176	577	349	87	330	452	117	14
opatowski	67	89	240	95	110	319	161	0	0
ostrowiecki	454	434	700	239	104	401	582	170	88
pińczowski	137	65	156	65	0	93	79	8	0
sandomierski	287	45	312	293	198	232	218	91	108
skarżyski	325	224	647	359	0	295	358	155	188
starachowicki	335	159	682	477	0	284	184	0	188
staszowski	354	113	264	320	0	441	432	0	0
włoszczowski	199	11	235	228	87	162	166	109	0
Suma	4363	3169	7488	6185	1152	4200	5128	960	1470

* Ze względu na braki danych w przypadku szkół policealnych wzięto pod uwagę rok szkolny 2010/2011.